

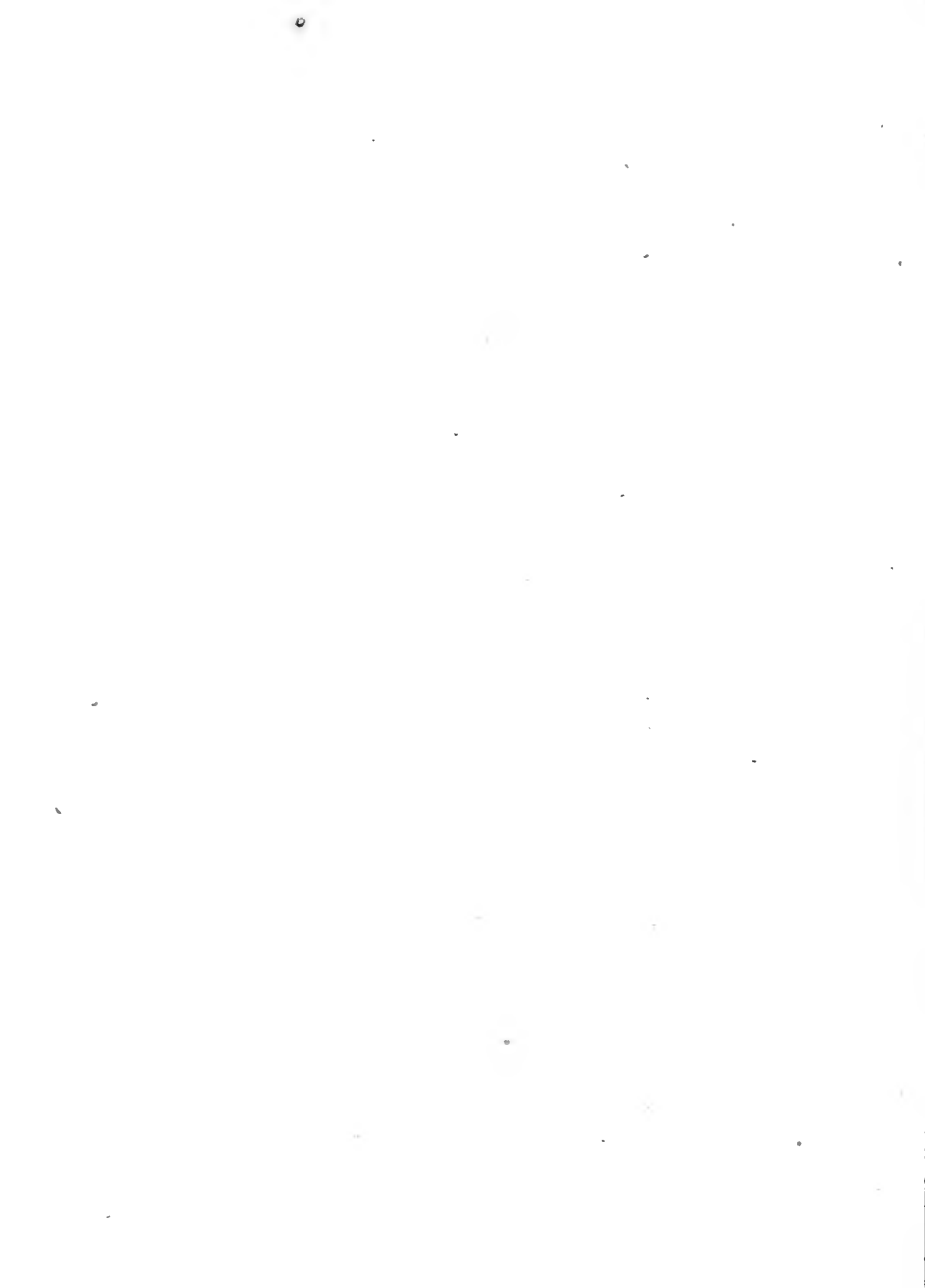
Theodore
Besterman

Pat: Simson

1747.

3

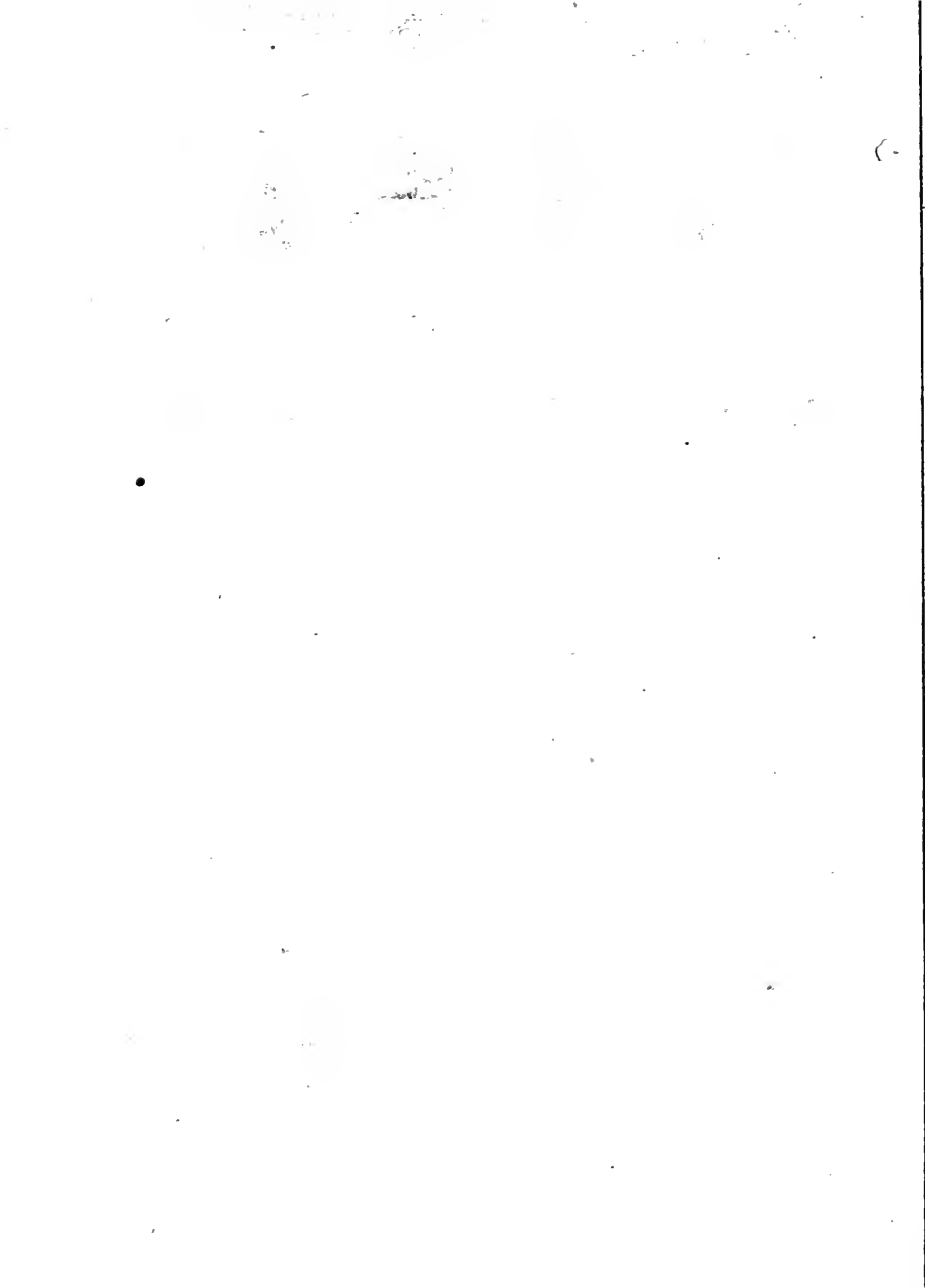
SYMBOLORVM
EMBLEMATVM EX
RE HERBARIA
DESVMTORVM
CENTVRIA VNA
COLECTA

A
IOACHIMO CAMERARIO
MEDICO NORIMBERG.

*In quib⁹ variores Stirpium pro
prietates historie ac Sētentie
memorabiles nō pauca bre-
uiter exponūtur.*

AN⁹ SALVT. MD·C·IO·X·O.

NOBILI AC

MAGNIFICO VIRO DO-
MINO IACOBO CVRTIO A SEN-

FTENAV, &C. SACR. CÆSARÆ MAIESTATIS

Consiliario intimo, ac Procancellario

digniss. Domino suo co-
lendis.

S. D. Per antiquam consuetudi-
nem, ac valde convenientem
modum philosophandi, ac do-
cendi esse, per icones, simili-
tudines, parabolas, hieroglyphica, & ejus-
modi alia (qua Plato in Phædro uno εἰκονολο-
γίας nomine complexus est) rem propositam
tractare, non solum philosophorum scripta
plurima, sed etiam sacrarum litterarum
autores abunde testantur. Nec ulli dubi-
um esse potest per ejusmodi compendiosam
ac simul ingeniosam doctrinam animos ho-

minum inprimis moneri, ac multis modis
instrui. Nam haerent profecto, (praesertim
apud vulgus) hac ratione sub quibusdam
inuolucris & artificiosis inuentionibus praec-
cepta de virtute ac bonis moribus eo facili-
us ac melius, quod simul etiam rerum Natu-
ralium proprietates admiratione digna,
nec non rerum gestarum memorabiles eue-
tus varijs exemplis exponantur, quae duo
maxime idonea & apta esse solent, quibus
tum Dei Opt. Max. omnipotentia, boni-
tas, sapientia ac prouidentia dilucide con-
firmetur, tum de varijs historijs inter sese
collatis iudicium nostrum & prudentia non
parum informetur atque stabiliatur. Per-
tinent autem ad hanc classem quoque Symbo-
la & Emblemata (de quibus in hoc libro a-
gere studemus) quae quidem non aliter inter
sese differunt, nisi quod hac satis perspicue &
libere res sub oculos ponant, illa vero Laco-
nismum quasi quaedam potius sapiant, ac

ῥῆσιν, id est, breuitate concisa & interdum
nonnihil tecta omnia tractent. Hoc itaq;
laudabile institutum, cum mihi quoq; ma-
gnopere semper arriserit, p̄ viribus sequen-
dum ac imitandum existimaui, praesertim
ut plurimum cum cognitione rerum natu-
ralium ac potiss. Rei Herbariae conjunctum,
atq; ideo hasce philologicas & ethicas me-
ditationes partim à meo exiguo ingenio p̄-
fectas, partim ex alijs ac imprimis Italicis
scriptis collectas, quando in hac mea aetate
ingrauescente quippiam ocij à molestiss. la-
boribus fuit concessum, vel interdum ob in-
firmiorem valetudinem quiescendum erat,
tandem absoluere ac cum alijs communica-
re volui. In quibus si forte propter varias
occupationes meas minus elaborati aliqd
inerit, spero nihilominus aequum lectorem
id in bonam partem interpretaturum, mi-
hiq; amice veniam concessurum esse. Non
me fugit, secundum sententiam $\sigma\mu\beta\omicron\lambda\omicron\gamma\alpha\delta\omega\pi$

recētiorum, ac præsertim Itatorū, qui huic liberali studio magna cum laude incumbūt, in hisce symbolis nonnullis posse maiorem, perfectionem requiri, cum anima, id est, breue ac succinctum dictum, corpori siue pictura additum, non statim omnibus sine diligentī inuestigatione sese patefacere debeat, quod in Emblematis potius permittitur, (taceo plures alias regulas hac in parte expositas ab autoribus, nec mihi prorsus incognitas) sed ingenuè fateor, me interdum potius ad proprietatem plantarum, unde hæc uniuersa sunt desumpta, tanquam ad professionem mihi propriam, quam ad alias ἀκριβολογίας, nec ipsas tamen suo loco negligēdas voluisse respicere, cum præsertim non postremos symbolorum scriptores Fouium, Ruscellum, Contilem & alios idem quandoque factitasse videamus. Quod si hæc alijs non displicuisse animaduertēro, ad reliqua in hoc genere inchoata & paulo post
-absoluen-

absoluenda, DEO adjuuante, eo libentius
me conferam. Cum vero hasce meas lu-
cubrations in lucem dare cōstituissem, non
dubitavi eas potiss. ad Tuam Mag^{am}. ac
Præst^{am}. mittere, illique dedicare, primum
ut ipsius autoritate ab obtrektorum cen-
suris eo tutiores esse possent, deinde quod sci-
rem T. M. ac P. ab ejusmodi liberalibus
studijs non solum non esse alienam, sed etiam
in illis excellere, & quantum grauiß. alia
negocia permittunt, in his cum magna vo-
luptate versari. Accedit insuper ami-
corum quorundam meorum, qui T. M. ac
P. sunt familiariter noti, adhortatio ac
persuasio, qui omnino arbitrati sunt, me nõ
perperam facturum, si hanc qualemcunque
meam opellam T. M. ac P. offerrem. Qua-
re cum T. M. & P. de alijs benemerendi
voluntas eximia, ac priuatim in me pro-
pensio singularis satis mihi sit perspecta, in
magnam spem venio T. M. ac P. hoc mu-

nusculum meum litterarium benigne ac-
cepturam, ac potius ad animum offerentis
quàm ipsam rem oblatam esse respecturam.
Quod ut T. M. ac P. facere, atque qua so-
let humanitate suscipere, meque in nume-
rum suorum addictorum collocare, ac fa-
uore suo complecti dignetur, etiam atq; et-
iam peto. Bene ac feliciter valeat T. M.
ac P. Norimb. Calend. Maij, Anno
Salutiferi partus M. D. XCIII.

T. M. ac P.

observantibz.

Joachimus Camerarius
inclytæ Reip. No-
rimb. Medicus.

ACHILLIS BOCCHII BONO-
NIENSIS CARMEN SVIS SYMBO-
LICIS QVÆSTIONIBVS PRÆFIXVM.

QVID symbolum sit, ne amplius
Roges, breuiffime, vt potest,
Conabimur nunc edere.

Est namque signum Σύμβολον

Vt signa militaria.

Collatio etiam dicitur,

Quod multi in vnum conferunt.

Hinc symbolum Terentius

Poëta dixit nobilis.

Orator ARPINAS notam,

Sed annulum Graij vocant

Plerunque signatorium.

Porro omen, atque insignia.

Isto quoque ipso nomine

Quædam notantur tessera,

Quæ à ciuitatibus dari

Solent quibusdam, publice

Vt quemque par sit accipi,

In fœderatis oppidis

Amice & hospitaliter.

Sic possumus jam tesseras

Vocare Collybisticas,

Quasi institutas omnibus

Mutandum ad externam locis

Pecuniam, quæ litteræ

Vulgo feruntur Cambij.

Pollux numisma paruulum,

Stagyraeus ille maximus

Vocabulorum originem,

Quam originationem ait

Fabius. Fuere symbola

Priscorum

Præcorum in arcanis diu
 Myſterijs, vt gratia
 Verbi, papauer fertilem
 Signabat annum. Hujusmodi
 Sunt Pythagorica ſymbola,
 Ἀλκυονίδαι, Αἰνιγµατὰ,
 Vt Alciati Emblemata,
 Dicuntur & Συναίµατᾶ
 Myſteriorum plena, quæ
 Documenta commodiſſima
 Illa omnium, & pulcherrima
 Vitæ, atque morum continent,
 Sanis reſecta, cæterum
 Incognita imprudentibus.
 Noli mputes cariſſime
 Lector, figurate iſta, quæ
 Diuinitus ſunt tradita,
 Sic prodita eſſe de nihilo,
 Et ſenſum in illum, quem indicant
 Exaudiendo protinus,
 Sed inuolucra eſſe abdita
 Scientiæ aut erraticæ,
 Nec peruagatæ, ſcilicet
 Ne ſacra polluant mali,
 Et ſancta, quippe perditæ.
 Patere quæ debent bonis
 Ac puritatem candidam
 Tantummodo colentibus,
 Qui ſum mouere proſuſ, &
 Arcere procul à mentibus
 Vulgi ſciunt, queunt, volunt
 Senſus profanos quoslibet.

I N

SYMBOLA ET

EMBLEMATA IOACHIMI

CAMERARII INCLYTÆ REIPVB.

NORIMBERGENSIS MEDICI

patris charissimi

ELEGIA.

*VM tua cygneis albescunt tempora plumis,
Care pater, studijs anchora fida meis.
Dum vegetas minuit vires matura senectus,
Atq; cui viridis decidit ille color.*

Scilicet est posito licitum tibi sine laborum

Quæ superest, vitæ molliter ire viam.

Ac veluti miles veteranus postibus arma

Figit, & ante focos ocia letus agit.

Sic te perpetuo Phæbeia castra secutum,

Donari merita jam rude, tempus adest.

At lator, memori quod tecum corde reuoluis

Otia quam recte parata locare queas.

Huc te nempe trahunt magnorum exempla virorum,

Quos infert celso candida fama polo.

Insuper ille tui præclari nobilis ardor

Ingenij, atque alti vis generosa animi,

Haud patitur te ridiculis terere otia nugis,

Quas viles anima, quas rude vulgus amat.

Sed tibi duntaxat sunt publica commoda cordi,

Dum tibi, dum cunctis utilis esse studes.

Ingenij hoc monumenta tui testantur, & omni

Annorum serie fama loquetur anus.

Et licet

Et licet hinc tibi sit jam partum laudis abunde,
 Et vetet hæc unquam docta Camæna mori.
 Te tamen & studium indefessum, animosq; virtus
 Vult iterum veteri currere curriculo.
 Ergo novos edis doctrinæ SYMBOLA fetus,
 Artificum vigili signa polita manu.
 Illa eadem sancte coluit veneranda vetustas,
 Illa hieroglyphicis abdita scripta notis.
 Ipse adeo humani generis Seruator & Auçtor,
 Hoc studium exemplo comprobat ipse suo:
 Dum varias nobis plantas, dum lilia campi,
 Dum vites, messes, gramina monstrat agri.
 Omnia quæ tecum sapienti pectore versans,
 Ingenio hæc promissæ symbola docta tuo.
 Hinc haurire licet Sophiæ libamina prisca,
 Hinc velut irriguo fonte leuare sitim.
 Siue Machaonias animo iuuat ire per artes,
 Et Phæbi colles quarere & Aonidum,
 Siue per historiæ spatium florida tempe
 Et mentem varijs exhilarare modis.
 Siue cupis recte viuendi discere normam,
 His etiam lectis doctior esse potes.
 Quæ laus ergo tuis tantis pater optime scriptis,
 Quæ dabitur studio gratia digna tuo?
 Scilicet innumeris viret tua gloria sæclis,
 Sidera stelligero dum vehet axe polus.
 Cuncti etiam qui forte tua hæc monumenta videbunt,
 Optabunt canis mollia fata tuis.
 Utq; DEVS vires animo quoque corporis addat,
 Adjungent votis vota precesq; meis.

Ludouicus Camerarius fil. scrib.

SYNTA-

S Y N T A G M A

DE SYMBOLIS

STEMMATVM ET SCHE-

MATVM RATIONE, QUÆ IN-

SIGNIA SEV ARMA GENTILITIA

vulgò nominantur: Deq; Emble-

matis, Autore Clau-

dio Minoë.

DE SYMBOLIS & rerum notis nonnulla plerique scripserunt: eorum tamen nemo est adhuc, quod sciam, qui eam rationem & argumentum sit accurata disputatione persecutus. Id ut præstare quodammodò possim, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inventione Symbolorum, eorumque usu & fine quædam, si non accuratè, at certè breviter dicenda mihi videntur, ne subinde cogar anxie repetere quæ semel dixisse sat est.

QUÆ FVERIT INVENTIO

PRIMA SYMBOLORVM.

COMPERTVM quidem nobis est vel sola conjectura, primos illos homines, sed potissimum Ægyptios &

B

Chal-

DE SYMBOLIS ET

Chaldæos, qui in Schola Memphitica philosophati sunt, imò ante expressam notarum aut characterum inventionem & scripturæ usum, reperisse symbola quædam rudia, ut animalium, vel siderum, vel rerum aliarum, quæ ἱερογλυφικῶν id est, sculpturas sacras appellarunt. quod primum ab his factum esse constat, ne ab imperita multitudine mysteria & arcana sapientiæ, quam colebant puris animis ac manibus, faciliè profanarentur, sed ab ijs duntaxat intelligerentur, qui sacris ijsdem initiati essent. Quarum rerum initia prima fuisse admodum rudia & simplicia nemo ambigit, qualia solent esse rerum penè omnium principia, quæ à rebus minimis orta tandem progressum ampliozem, & certè majorem consequuntur. Quod nobis planum esse poterit, si eam inventionem, quam Ægyptijs & Chaldæis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & expolitione accurata, quæ huic præclaræ inventioni Græci adjecerunt, tanta profectò cum venustate & apparatu, ut posteriores Græcorum cogitationes prioribus his & ferme incultis Ægyptiorū signis præferre non dubitemus. Eo enim factum esse crediderim, quod etiam invento scripturæ usu, à curiosis quibusque ingenijs, sed maxime philologis, Imperatoribus, ducibus, & alijs etiam, quibus politior quædam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus sit, & asservatus non sine literarum politiorum ornatu is ἱερογλυφικῶν usus. Ad quam philologiæ partem quodam modo hoc syntagmate declarandam (non enim mei pudoris est magnū quippiam de me polliceri, quicquid sit, velim studiosi æqui consulant: nam alius fortasse trado lampada, qui perficient quòd hic à me inchoatum potius quam perfectū) fingamus primum nobis aliquem ordinem familiarem, ut eruditos homines, & maximè rerum antiquarum studiosos hac qualicunq; sed tamen familiari cōmentatione juvemus.

QVID

QV^ID SYMBO^LV^M, ET
QVOTV^PLEX SIT HVIVS
VOCIS ACCEPTIO.

SYMBOLVM ita Græci definiunt: σύμβολον ἐστὶ ἐξ οὗ ἐστὶ
 ἡμᾶς οὐκ ἐπιγινώσκοντες καὶ γινώσκοντες; est id quo aliquid conjecta-
 mus & cognoscimus. Vocabuli hujus multæ significati-
 ones occurrunt: ex quibus hæ sunt imprimis. Symbolum
 accipi vulgare est pro signo quod epistolæ, vel vasi, aut do-
 lio, aut ceteris ejusdem generis imprimitur, ne resignentur
 à quibus minimè oporteat: idque nos vulgari lingua Mar-
 quam nominamus. Deinde pro bellico signo, quam Tesse-
 ram vocant, Gallis *Mot du guet*. Tertio idem sonat ac colla-
 tio vel pecunia, qua plures in unum conferunt ad epulas &
 convivia celebranda: quo sensu plerique viri eruditi etiam
 Symbolum & Symbolam usurpant neutro & fœminino
 generibus, & quibusdam rationibus confirmant, Symbo-
 lam dedi, apud Terentium, non symbolum dedi, esse legen-
 dum. Quarto Symbolum nuptiarum annulum significat.
 Quinto conjecturam seu indicium, quo prænoscamus aliquid,
 vel conjicimus, vel observatione dignum putamus. quo sen-
 su ad res varias transferri testantur auctorum monumenta.
 Sexto, pro Principis nomismate sumitur. Septimo, pro
 argumento, seu etymo, seu denique vaticinio aut nota qua-
 dam qua quidpiam occultatur, sed tamen doctis auribus
 intelligendum proponitur. quo sensu postremo nos Sym-
 bolum ad Emblematis naturam accommodamus, & veluti
 ad finem nostri hujus Syntagmatis explanare conamur.

DES SYMBOLIS ÆGYPTIACIS.

OBSE RVAMVS itaque à sapientibus Ægyptiis sym-
 bola primùm fuisse usurpata illa, quæ ἱερογλυφικῶς
 nuncupabant, quibus suam raram illam quidem & recon-
 ditam sapientiam solis iis agnitam esse volebant, qui ea se
 dignos præstarent. Ab ea enim consultò, & prudenter hisce
 ingeniosis & eruditis symbolis, uti jam admonui, profa-
 num vulgus arcebat: eoq̄ue modo arcana illa doctrinæ
 revera primæ & arduæ, castis benèque rotundis auribus &
 præparatis animis excipi volebant. Insignis est apud Cle-
 mentem Alexandrinum locus s. Strom. quo loco ait, Ægy-
 ptios & Hebræos symbolis usos fuisse reconditis, ut sapien-
 tiæ divinæ eos participes efficerent, qui rebus sacris ini iati
 essent. Addit etiam nefas existimatum Platoni, eum qui
 minimè purus esset, ad purum quidpiam atrectandum ac-
 cedere: quam ob causam sacra vaticinia an gmatu reddita
 olim fuisse constat, nec vera mysteria ostendi iis solita, qui
 temerè & impudenter accederent, sed qui primùm purgati
 essent, seseq̄ue diligenter præpararent. Observat idem eos,
 qui ab Ægyptiis docerentur, primùm quidem arripuisse
 viam & rationem, quæ vocabatur ἐπιστολογραφικῆ, id est
 ad epistolas scribendas cõparata methodus: alteram, qua sa-
 cerdotes utebantur, id est ἱερογραμματικῆς: tertiam & po-
 stretram ἱερογλυφικῆν nominabant, id est sacram quandam
 sculpturam vel cælaturam: ex quibus maximè celebris fuit
 ea quæ συμβολικῆ dicebatur. Longior essem, si exempla
 Clementis usurparem, quæ eadem penè sunt apud Orum
 Niliacum. Sed unum id duntaxat. Omnes quotquot vetu-
 stis temporibus de rebus divinis aliquid scriptis mandarunt,
 eam barbari, quàm Græci, rerum principia occulta esse vo-
 luerunt, & ipsum verum (Τ' ἀληθές) ænigmatis, signis, sym-
 bolis,

bolis, & allegoricis quibusdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: quæ causâ est cur Apollo Pythius cognomen λογίας habuerit, eo quòd obscure ac obliquè responderet. Cum Clemente illo polyhistorè unâ conjungam Plutarchum, qui disputatione περι Ἰσοῦ καὶ ὁσίτου Idem omninò docet. interq; alia ostendit hoc veterum Ægyptiorum institutum fuisse, ut ab iis legentur reges vel ex ordine sacerdotum, aut eorum qui militiæ nomen darent: eò quod illi ob fortitudinem, hi verò sapientiam magni aut celebres haberentur. Si quis è bellicosus rex crearetur, statim se sacerdotibus erudiendum dabat, idemq; sapientiæ particeps efficiebatur, ejus inquam sapientiæ quæ fabulis pleraque occultabat, & obscuro quodam verborum involucro veritatem complectebatur. Hæc ejus verba: εὐθὺς ἐγένετο τῶν ἱερέων; καὶ μετὰ τῆς τῆς φιλοσοφίας ἐπιμακρυμμένης τὰ πολλὰ μύθοις καὶ λόγοις, ἀμύδρως ἐμφάτως τῆς ἀληθείας καὶ διαφύσεως ἐχέσσης. Quod certè ipsi notant, cum Sphinges ad templorum limina locant: innuunt enim eam, quam de rebus sacris doctrinam profitentur, ea sapientia constare, quæ obscura sit, & in volucris quibusdam lateat.

DE PYTHAGORAE

SYMBOLIS.

CERTE antiqua illa Pythagoræ symbola hujus Philosophiæ usum non minimum præbuere, quæ cum à Tyrreniis (apud quos fuit educatus, teste Plutarcho) aut ab Ægyptiis, ut relatum est ab Iamblichò nobili Philosopho, accepisset, ita excoluit, ut magnam suæ doctrinæ partem hisce mysteriis occlusam esse voluerit. Tradit enim idem Iam-

blichus, eos olim designasse per navis gubernatorem, supremum Deum, primum motorem, & primam illam causam rerum omnium, ut ostenderent omnia Dei providentia curaque administrari: ut per mundi lutum, materiam aptam ad generandum, ipsumque corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio symbolo DEVM designabant, quam oculo depicto, cui & baculum seu sceptrum substituebant: quandoquidem Deus unus est, qui omnia videat, & pene quem sit præcellens & regia dignitas. Nonnulli tamen stantem baculum ad aliud referunt, nempe ad naturam divinam *ἄφραστον καὶ ἀκίνητον*, id est mutationi minime obnoxiam, & quæ nunquam labefactari aut imminui ullo unquam pacto possit. Hanc Ægyptiorum philosophiam Chæremon complexus est, ut & Orus Apollo Niliacus; auxit Pythagoras; illustrarunt excellentes quidam philosophi & scriptores nobiles, Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Pausanias, Porphyrius, Plinius, Apuleius, Plutarchus: quamque nostra ætate penè intermortuam magno labore ac industria, imò verò admirabili peneque divino ingenio excitavit, suisque perfecit numeris Pierius Valerianus, magnis illis Hieroglyphicôn Commentariis. Cujus primæ sapientiæ usum, ne id dissimulare videar, retinuerunt multo ante Pythagoram Moses, Salomon, aliique; Hebræorum sapientes. Sunt & qui de Chaldæorum symbolis ex Pselli commentariis, quibus magica oracula seu Chaldaica Zoroastres exequitur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum, florum, animalium, stellarum, rerumque; aliarum pleraque; invollebant, ut minimè putem commodius sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostra usque tempora transmitti potuisse. Id verò si quis velit ostensum esse aliqua exemplorum farragine, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papaver usurpatum; Cupressum pro morte; Olivam signum
paci.

pacis, Laurum & Hederam ingenii semper virentis; Malum cotoneum connubii notam iisdem habitam fuisse, ut Satyrum vel Capram libidinis; Leonem terroris, iracundiæ, dominatus; Solem anni, Lunam mensis, & cætera alia longè multa, quæ immenso labore pariq̃ue doctrina idem Picrius executus est.

VNDE PROPECTVS

STEMMATVM VSVS.

EX quo factum esse constat, ut sapientes quique posteri inventioni huic tam ingeniosæ multum ornamenti adjecerint suis tum libris, tum disputationibus: sic etiam permulti nobiles & generosi, viriq̃; principes, qui bellicis olim negotiis præfecti sunt, ut etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quo sui nominis atq̃; familiæ splendorem quàm latissimè propagarent, stémata quædam & symbola sibi usurparunt. Et certè omnibus penè gentibus in more positum fuit, ut speciale aliquod signum militare haberent, quo facilius cogi possent, & in unum convocari locum milites, qui vel sparsi vel fusi extra castra essent. Occurrit mihi quod Diodorus Siculus ἱ Βιβλιοθ. retulit, quo loco initium eiusmodi schematum videtur repetere à temporibus Osiridis, his planè verbis: Ἐὼδ' οὐὼ Οσίριδι συνεστρατεῦσθ' δύο λέγασιν ἡδὲ, Ἀνθρίν τε καὶ Μακεδὼνα, διαφέροντας ἀνδρείᾳ. ἀμφοτέρους δὲ χηρίσκαθ' τοῖς ἐπισημοτάτοις ὄπλοις ἀπὸ Ἰνῶν ζώων ἔκ ἀνοικείων τῆ περι' αὐτὸς ἐντολμῆα. Pindar' enim testis est Amphiarauum in expeditione Thebana pictum draconem in clypeo circumtulisse: Staius Capaneū hydræ; Polynicem Sphingis imagine, usos in scutis fuisse. In bello Trojano Agamemnō pictum habebat in scuto Leonem unā cum epigrammate; οὐτῶ μὲρ φόβῶ ἐστὶ βροτῶν: Vlysses delphi-

DE SYMBOLIS ET

delphinem: Typhonem Hippomedon ore fumos efflantem; Persens Medusæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubium potest esse, quin & cæteri Nobiles suæ insignia familiæ, seu symbola quædam propria sibi vendicarint. Homerus alter 8. *Æneid.* id minimè sibi prætermittendū putavit, cum Tur, ni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma signaque diligenter & studiosè persecutus est. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili, quod in Mario Plutarchus describit, id memoria dignum notat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, suis in peltis, aliisque id genus bellicis instrumentis, non modò nitorem armorum habuisse, sed & depictas ferarum imagines. Nonnulli putant Marium primū Aquila pro schemate usum, ut præter cæteros testis occurrit Val. Maxim. Primis enim imperii Romani temporibus, in expeditionibus bellicis cum educenda esset acies, aut etiam manus conferendæ, pro signo, scæni manipulis utebantur: unde legiones manipulares primo appellatas esse constat. Sed cum incrementum aliquod cepisset imperium, signa alia sibi fixerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio, qui militibus præficiébantur. Sed ut ea demum Aquila usurpari cæpta est pro publico & perpetuo imperii Romani symbolo, sic usus invaluit, ut quæcunque legio distinctas insignium notas haberet. Quod posteris ita transmissum est, ut ejus rei memoria, quanquam longa temporum intercapedine, longoque spacio, & penè vetustatis oblivione demersa, scriptorum beneficio tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeii magni annulo expressa fuisse trophæa, ut antè idem Sylla dictator fieri sibi curarat. Plutarchus vero ait in eo summi pretii lapid o, qui Pompeii fuit, quique post mortem ejus, Cæsarem coegit ad lachrimas,

Leonis

Leonis conspicuam fuisse imaginem ensen tenentis. Quod genus doctrinæ reconditoris quanquam pleriq; ludicrum esse censeant, ausim tamen dicere, id sapientibus olim hominibus familiare habitum pro certo constare: quod declarant erudita & literata illa symposia: quo maximè nomine Principib⁹ digna videri debet exercitatio, quos si verè Principes agant, literatis colloquiis suas epulas condire par est: non ut inertes quidam aulici, & (quod dicebat ille) arietes in aureo vellere, qui lapillis & tessellis, qui cubis & foliorum Iusu non modò totos dies terunt, in quibus luditur quidem, sed interea permultum otii & pecuniarum impenditur, multoq; plus temporis infumitur, quam necesse esset; cum in ea symbolorum doctrina exercenda, & liberis hominibus digna cognitione, non mediocris utilitas capiatur, ingenium intendatur, iudicium augetur, exerceatur memoria, mirifica oblectatio capiatur. Sed hæc missa faciamus. Quàm enim superioribus anteaetis seculis hic symbolorum usus magnis quibusdam viris arriserit, exemplis innumerabilibus testatum habemus. Quin id antiquarii & studiosi longè antè, & hoc nostro seculo diligenter observarunt in quibusdam priscorum temporum numismatis æreis & argenteis, tum saxis & ædificiis, longa seculorum caligine, & quasi senio ferè omnino collapsis, ex quibus illorum veterum hominum studium agnoscunt in observandis familiis, & gentis alicujus stemmatis, aut effingendis iis, quæ ipsi suo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certe paucis, & quidem eruditis atque ingensios proposita esse cupiebant. Siquidem, ut è multis pauca sublegam, Alexander Magnus serpentis imagine usus est, quòd se à Iove Ammone patre sub forma serpentis esse natum credi vellet. Augustus Cæsar magnam sui animi moderationem, alienumq; ab omni temeritate iudicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostē-

furus, in altera numi aurei parte, quem eudendum ea maxi-
 mē causa iusserat, Papilionem unā cum fluviatili Cancro
 cæleri voluit: altero quidem tarditatem, altero verò celeri-
 tatem intelligebat. Eundem & Sphingis imaginem in sigi-
 lo seu sphragidio sumpsisse memorant: quo plerique conji-
 ciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, &
 conficiendis negotiis alioqui perplexis admirabilem soler-
 tiam. quod tamen signum commutavit Republ. primum
 composita, & imagine Alexandri Magni postea fertur usus,
 fortasse ut Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligen-
 ret: quam ubi magna, planēque inaudita felicitate conse-
 cutus est, non alia delectatus est imagine quàm sua. Meccæ-
 nas eques Augusto familiarissimus, Rana m usurpavit, for-
 tasse Seriphiam, ut quibusdam placet, ad arcani fidem, quā
 unicè observabat ille, designandam. Titus Vespasianus
 Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel
 symbolum habuit, quod maturandum esse præcipiebat,
 Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historiis Eccle-
 siasticis, & D. Hieronymi Commentariis, literam Hebraicā
 TAV, salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitum,
 quod parietibus templi Serapidis passim visum fuit. Nulles
 est ex nostris, quin audierit aut legerit memorabilem illam
 Constantini Magni expeditionem adversus Maxentium,
 qua, maximè signis militariis, signum Dominicæ Crucis
 tum primum cepit. Et certè crux merito pro salutis nota
 usurpari cœpta est, quod T literæ, quod fuit olim absolutio-
 nis signum, videatur respondere, si picturam & lineas spe-
 ctes. Quid enim, ut externa illa quæ innumerabilia sunt,
 transiliam, ut quæ leguntur de Atheniensium Noctua, Per-
 sarum Aquila aurea, vel Solis effigie, aut igni sacro, Theba-
 norum Sphinge, Osiridis cane, Cyri Gallo aureo, & aliis et-
 iam pluribus, de quibus fidem scriptores faciunt; sed nescio

quomo,

quomodo nos magis delectant & afficiunt domestica, ut est Navis illa, quam pro stemmate habuerunt Franci veteres, sicuti Sidonius Apollinaris & Panegyristes ille Pacatus testantur; quod idem signum Parisiorum esse adhuc apertè videmus: ut tria illa Repagula rubea seu vectes, quibus in publico stemmate Burgundiones usi sunt: ut Vrsi, quibus Helvetii: ut Leones, quibus Germani quidam duces: ut Igniarium unà cum silice, quo equites illi torquati, qui à Burundo duce primum instituti sunt. (lōgum enim esset in singulis immorari, & ad ea omnia explicationes adjicere, quid inquam nunc memorem veterum illorum Gallorum stemmata & insignia, quæ sibi vel ingeniosi finxerunt, aut aliqua nacti sunt occasione, vel tanquam hæreditario jure posterius usurparint? Quia tamen multus essem, imò verò fortasse nimius in ea rerum veterum cōmemoratione, quas subinde fateri cogimur longa vetustatis oblivione nobis penè deletas & oblitteratas: facilius videtur meo quidem judicio, in iis pedem, ut ita loquar, figere, quæ non tam prisorum hominum libris, quàm ipsò nostrorum patrum, & quidem hujus ætatis hominum exemplo, planè attinguntur. Itaq; præter publicum & solenne imperii Germanici stemma, quod Carolus quintus superiorib⁹ annis pro imperatorio jure habuit, symbolum etiam peculiare sibi vendicavit, duas Herculis columnas, unà cum symboli anima VLTERRVS. Lodoicus XII. antequàm ad regnum evectus esset, aliqua ratione Histricem, quem Porcum spicem vulgus appellat; Franciscus I. felicitis memoriæ Princeps, tria lilia, quibus alii Reges regio nomine fuerunt usi ad hæc nostra usq; tempora, & Salamandram aliqua causâ propriam sibi fecit: Henricus II. ejus filius, crescentem lunam, unà cum hemistichio, DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM: Margarita Navarræ Regina, magni Francisci soror, heroïna verè illustri, Heliotropium

non sine causa sibi legit: Carolus IX. duas columnas in se complicatas unà cum, PIETATE ET IUSTITIA, descripto epigrammate: Catharina Medicea, Regum mater, Iridem seu cœlestem arcum, adjecto symboli argumento; $\phi\omega\varsigma$ $\phi\acute{\epsilon}\rho\alpha\iota\ \eta\delta\epsilon\ \gamma\alpha\lambda\eta\acute{\nu}\lambda\omega$: Annas Mommorantius, militum Magister, nudum Ensem, una cum verbo ΑΠΑΑΝΟΣ: Marefcallus Santandreas nodum Gordium: Plerique idem tribuunt Regi Catholico, ut Iovius ipse. Cardinalis Borbonius, pastoriciæ dignitatis notam, Ensem seu gladium flammeum habuit, quo verbi divini vim intelligi ajunt: Carolus Lothareus Cardinalis Hederam altæ pyramidi hærentem, unà cum versiculi parte altera, TESTANTE VIREBO: Franciscus Turnonius Cardinalis cœleste Manna: Christophorus Maducius Cardinalis Tridentinus, Phœnicem se in igni comburentem, unà cum sententia, PERITVT VIVAT: Ferrariensis denique Cardinalis Hesperidum mala ab insomni non custodita dracone, quo virtutes significari constat. Alphonfus Aragonum rex libro aperto, ad libertatem designandam, uti maluit. Franciscus Sforcia cum ducatum Mediolanensem obtineret, Canis sibi symbolum pingi fingique curavit, unà cum epigrammate, NEMO QUIETVM IMPVNE LACESSET. Duo inter cætera Principum Italarum symbola, eruditis hominibus placuerunt, nempe unum Laurentis illius Medicei, & alterum Prosperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colore triplici distinctas, albo viridi, rubeo, unà cum SEMPER adjecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem triplicem, Fidem, Spem, Charitatem retulerunt: Hic vero Columna, quo tempore Ravennati Reipub. præfectus, urbem obsessam defendebat, duplicem ramum complicatum pro symbolo circumtulit, alterum è Cupresso, è Palma verò alterum, unà cum sententia adjecta ab eloquenti homine Antonio à Casanova, ERIT

ALTERA MERCES. Illum quidem räum, mortis; victoriæ hunc esse notam volebat: ut significaret in ea expeditone sibi certissimum esse mori vel vincere. Quibus profecto notis & signis illustribus magni illi heroës, ac Principes excellentiam aliquam suorum animorum non obscure ostendi voverunt. De qua quidem philologiæ parte, ne cogar singula percensere, cum quosdam viros excellenti doctrina, & antiquitatis vel maximè studiosos aliquando disputare audiebam, memini ultrò citroque habitos ea de re sermones eruditos, ex quibus tamen ad extremum, ut uno dicam verbo, nihil ferè præter conjectanea mihi comparavi. Nam ut prisca illa & externa præteream, quidam auctores sunt non omninò mali, à quibus accepimus priorum Gallix Regum, qui à Pharamundo profecti sunt, insignia fuisse tres Bufones aut Rubetas: nonnulli tres Coronas malunt: alii Leonem qui Aquilam ad caudam habeat. In quo illi boni scriptores temerè interdum & sine judicio caligant: quippe qui quod Regum quorundam peculiare symbolum fuerit, ad alios etiam tanquam commune omnium referant. Videri autem certius potest, tribus Liliis primum Clodoveum fuisse usum, cum primum suadente Clotilde uxore lectissima, religioni Christianæ nomen dedit: quod liliorum trium stemma posteriori etiam Reges ad nostra usque tempora retinuerunt. Polydorus Virgilius in Anglica historia, quo loco vitam Gulielmi Nothi præsequitur, auctor est, Reges Anglos ad eam usque Regis illius ætatem certas insignium notas minime habuisse: sed pro regum varia successione, etiam signa illa fuisse varia. In quibus omnibus primò excogitandis, effingendis, exornandis, aliqua ratione pingendis, vel sculpendis, non video quid veri certique statui certò possit: nisi dicamus pro animorum & opinionum varietate miram semper penèq; incredibilem symbolorum ejus-

modi varietatem extitisse. Eset quidem imperiti hominis, parumq; in rerum veterum historia exercitati, qui auderet affirmare nullam subesse sententiam in ea ingeniosa inventione stemmatum, schematum, insignium & symbolorū: quæ veteres ipsi non tam studiosè affectassent, nisi suæ doctrinæ-
solertioris, suæ laudis & gloriæ, suarumq; cogitationum aliquam non minimam partem aliis notam esse voluissent.

SYMBOLORVM TRIA

GENERA.

CÆTERVM ne hoc quidem prætermisum velim, symbola & Emblemata, de quibus hoc agitur libro, multiplicia esse & varia: quorum tamen rationem multiplicem ad quosdam quasi cancellos revocare possumus. Quædam enim historica sunt, alia physica, alia ethica & certè allegorica, quibus aliquid petitur à fabulis aut rerum natura, ingeniosè ad mores ut plurimum traducitur. Historica sunt ea quæ ducuntur ex historiis, ut Leænæ statua ærea in acropoli Atheniensi posita, de qua 13. Emblem. apud Alciatum: Triumphus M. Antonii triumviri de M. Tullio interfecto, 29. Emblem: Hunni Scythici descriptio, 37. &c. Physica vero, ut Bachi & Palladis simulachris eadem ara erectis, 23. ut de Ciconiæ ἀντιπαλαστῆρα, 30. Quæ tamen ad mores omnia mihi reduci posse facilè videntur, quia ex iis omnibus, quantum non semper ita perspicuè, moralis sententia eliciatur.

DIFFERRE INTER SE

SCHEMATA, IMAGINES, SEV INSIGNIA, SYMBOLA.

QUOD cum fortassè pluribus ostendo, nolo mihi quispian succenseant, ut qui nullum planè discrimen constituant

Ritum inter schemata illa seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines, & peculiaria hominum, vel publica nationum aut civitatum symbola. Scio equidem ut primo de schematis, id facile vel tacente me intelligi ab iis qui non omnino sunt obtusi. Nullum stemma esse puto, quod symbolo & nota non constet: sed tamen non omnia symbola stemmata esse possunt: Alterum enim nempe symbolum, latius; strictus vero & specialius alterum accipi comperitissimum est. Alia vero imaginum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sumpsisse videntur imagines, ut posterius, & hodie nobiles sua illa stemmata. Hi certe nobiles erant, qui sui generis imagines poterant ostendere, teste M. Tullio. quæ causa fuit ut sæpè imagines pro nobilitate usurpare familiare sit auctoribus. Eas Romæ patricii in primis sibi tribuerunt, & qui soli majores magistratus, nempe Ædilitatem majorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, lib. 6. Polybius me docuit, Plinius 35. ut etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulachra quadam oris similitudinem artificiosè fictam, coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas insigniore domus positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines diebus festis exornabant apertis armariis: cumque aliquis è propinquis aut affinibus mortuus elatus esset, in funere circumferebantur, addito ut magnitudine quam similimi apparerent, reliquo corporis trunco. Eas demum cereas fuisse me locus admonet Plinianus, quem citavi proximè: ut inde appareat majorum imagines posterius etiam temporibus nominatas, sed non ita tamen usurpata. Nam insignia Nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, ut fuere olim Romanorum. Pro quibus posteriora secula ceperunt habere sua illa, quæ vulgò arma vocitantur, id est insignia gentilia: quæ ut ad honorem & gloriam veteribus usurpata sunt, sic certè, uti credibile est, fuere postea virtutis præmia, & rerum præclare gestarum aperta testimonia.

QVAE SPECTENTVR IN SYMBOLIS.

AD extremum itaque quid ad conficienda symbola in primis observandum sit, adiciam, ut tandem (eorum gratia maximè, qui hanc liberalem & ingeniosam cognitionem colunt) formulam quandam apponam symbolorum conficiendorum, expeditam illam quidem & facilem juxta Iovii doctrinam, qui non modò notas heroicas Principibus multis excogitavit, sed artem quandam apertam, & compendiarium admodum inchoavit potius quam perfecit.

1. Symbolorum id proprium & peculiare est, ut gyris quibusdam & mæandris, nempe obscuris sententiarum involucris obtegantur. Si enim tam aperta & popularis esset inventio, nihil doctrinæ aut gratiæ in iis esse videretur. quod symbolis Ægyptiorum, Chaldæorum, Pythagoreorū, Græcorū, et aliorum jam antè quadam ex parte demonstratum est.

2. Deinde, in eo vel maximè sita est symbolorum ratio, ut cum gravitate brevitateque quadam plurimum sententię contineant: quod observandum notat auctor gravis & acutus Demetrius Phalereus.

3. Id præterea observatur ut plurimum, ut symbolum habeat aliquam cum adagio seu parœmia similitudinem. Et quidem sæpenumerò fit, ut symbolorum & adagiorum eadem natura esse appareat, quanquam inter se ratione quadam differant. Quod Plutarchus diligenter observavit in quibusdam: & præter eum Appuleius, qui etiam exemplū apponit, ut cum olim diceretur, Ex quocunq; ligno Mercurium non fieri, significabant eo, quævis ingenia minimè ad doctrinam capellendam idonea; neque cujusq; animum ita esse à natura informatum, ut ingenii cultum tam commodè capere

dè capere possit. Quæ tamen fortassè magis attinent ad ea symbola, quæ oratione, vivaque voce usurpantur, non ea quæ *παρασημα & ἄφωνα σύμβολα* nominantur. Certe inter utraque magna potest intercedere similitudo, ut nusquàm esse non possit inter res & verba non minima cognatio: aut si magis placeat, ut ænigmata, sic symbola sunt alia in verbis, in sententiis alia, quædam etiam in utroque, imò interdum litteris atque syllabis. Quod pluribus illustrarem, si putarem id studiosos aliquo tandem modo remorari.

ARS QVÆDAM INVENIENDORVM ET EXCOGITANDORVM SYMBOLORVM.

EItaque, qui symbolum aliquod vel sçhema commodè volet effingere, spectanda hæc primùm proponuntur, ut justa sit animi & corporis analogia (per animum, sententiam uno, altero, vel certè paucis comprehensum verbis intelligo: nomine corporis, symbolum ipsum designari placeat.) Deinde ne ita tenebricosum sit, & obscurum, ut Delionatore opus habeat. Tertio ut facile conspici & dijudicari possit, si fortè aliquid interjectum habeat: ut interdum sunt sidera, stellæ, luna, sol, ignis, unda, nubes, sylvæ, rupes, speluncæ, & alia innumerabilia. Quartò, ne qua humana forma, nisi admodùm rarò, de pingatur. Postremò, adhibeatur interdum anima illa symboli lingua quadam nobili minimèque vulgari, ut id *παρασημαρ καὶ ἄλλαμα*, ingeniosaque inventio, quæ cogitationem requirat, & eam quidem eruditam, multo plus dignitatis habeat & gravitatis. Id autem fieri ab eruditis, vel iis qui à liberali & polita litterarum cognitione aversum animum non habeant, Græcè aut Latinè commodè solet: aut denique si magis placeat, ex-

tera quadam lingua, idque sententia brevi, arguta, gravi, vel adagio, ut etiam hemistichio, integro versu nonnunquam, qui vel recens natus, vel aliunde petitus sit, dummodò argutarum aliquid & salis contineat. De symbolis, schematis, & stemmatum ratione jam satis: nunc tandem de Emblemate quadam commentemur.

DE EMBLEMATE.

PLERIQUE sunt non satis acuti, qui Emblemata cum symbolo, cum Ænigmate, cum sententia, cum Adagio temerè & imperitè confundat. Fatemur Emblematis quidem vim in symbolo sitam esse: sed differunt, inquam, ut Homo & animal: alterum enim hic maximè generalius accipi, specialius vero alterum norunt omnes qui aliquid iudicii habeant. Emblemata Ænigma non est, quanquam interdum cum Ænigmate aliquam similitudinem habeat: Ratio enim quadam est apertior in Emblemate, propter notas quæ apertæ & perspicuæ sunt: Ænigma vero in verbis ambiguum est & obscurum, ut etiam viros alioqui solertes, & ingeniosos interdum longa mora teneat. At symbolorum & Emblematum de quibus maximè hic agimus, ratio debet esse clarior & apertior: ut quemadmodum ab iis imperiti arcentur, sic docti homines aliquid habeant in quo ingenium exercent. Neque Emblemata est *γνώμη* seu sententia, quanquam sæpè Emblemata sententias in se contineant: nisi fortasse qua ratione Emblemata sumitur *μετ' ὀνομασίας* pro epigrammate seu explicatione Emblematis. *Γνώμη* enim verbis exprimitur: & nisi fallor, aliter *γνώμη* esse minimè potest, nisi pro usurpetur, quod *ἐνθύμημα* diceremus. Emblemata enim sæpenumero est *ἄφωνον*: nec semper necesse est in Emblemate esse adjectum epigramma. Deniq;, ut uno verbo,

verbo, Sententia, & Emblemata videntur mihi differre ut verba & res, seu signa quædam rerum, & res signata. Denique non est adagium vel paræmia: Quia Emblemata est aliquid ingeniosè ab ingeniosis excogitatum, ut ita dicam: adagium verò sermo sit in ore omnium versans. In quo advertendum an ii acutè viderint, & non potius aberrarint, qui quascunque sententias, adagia, similia, apophthegmata, historias ad Emblemata posse revocari censuerunt, quasi ex re quavis Emblemata cudi & confici deberet.

Superest itaq; Emblematis nomè explicemus, si prius Alciati verba ex commentario in tit. De rer. & verborum significat. apposuerimus. Verba significant, inquit, res significantur, tamen si & res quandoque significant, ut Hieroglyphica apud Orum & Chæmonem, cujus argumenti & nos carmine libellum composuimus, cui titulus est Emblemata. Hæc ille.

*EMBLEMA QUID, VNDE
DICATUR, ET QVOMODO ID NO-
MEN PROPRIE, QVOMODO FL-
GVRATE ACCIPIATUR.*

DICITVR Emblemata, quicquid interseritur ornatus causa, non modò parietibus & pavimentis, sed & rebus aliis permultis, ut vasis, pateris, vestibus: cujusmodi sunt claviculi, aut imagines aureæ vel argenteæ, uniones & gemmæ, cæteraque generis ejusdem. Id enim nominis deductum esse constat *παρά τῶ ἐμβλάματι*, aut *ἐπιμβλήματι*, quod est inserere, interponere, vel injicere. Antiquitus enim lapillis quibusdam quadratis & minutè sectis politisq; in quibus eicōnes quædam intertextæ essent, ædes magnatum & Principum regie ut plurimum ornabatur, ut collige-

DE SYMBOLIS ET EMBLEMATIBVS.

re est ex Pausania, Plutarcho, Appuleio, Philostrato, & aliis plerisque: cujus etiam rei usum aliquem videmus in quibusdam templis, tum ædibus publicis & privatis, ut nostra hæc ætas antiquitatis æmula pridem esse cœpit. Itaq; μετὰ Φορηκῶς hîc Emblemata vocantur carmina, quibus imagines, agalmata, pegmata, & id genus alia scitè adinventa, variè & eruditè explicantur. Sed & oratio variis verborum rerumq; pigmentis & lenociniis Rhetoricæ artis elaborata, Emblematis referta dici figuratè potest. Notum enim illud M. Tullii ex Lucilio.

*Quàm lepidè lexæis compositæ ut tessera omnes
Arte, pavimento atque Emblemate vermiculato.*

Verba sunt Lucilii Poëtæ Comici, apud quem Scævola exagitabat Albutium, qui nimius esset in ornatu & structura verborum: in quo non vitabat affectatum dicendi genus doctis auribus odiosum. Cæterum plerique vel suspicari vel objicere poterunt hîc Emblemata improprie dici, cum ea carmina videantur potius expositiones esse & explanationes Emblematum id est, eorum, symbolorum vel simulachrorû, quæ ab antiquis petita hîc magna parte representantur & horum ratio traditur. Sed dicimus adjuncta non temerè aliquando subjectorum habere rationem metonymicâs, & sententiam vel epigramma dici posse, quod Emblemata in se complectatur.

SI SE-

I.
 SI SERENVS
 ILLVXERIT.

*Mons omni hoc, nisi Sol foueat, viduatur honore.
 Quicquid ages, cassum desperit, absque DEO.*

D 3

Collis

OLLIS ex omni parte varijs arborum selectissimarum generibus plenus, atque multiplici herbarum ac florum diuersitate conspicuus, in hoc amœniss. decore, & pulcherrimo statu diu consistere nequit, & breui omnia decrescūt atq; flaccessunt, nisi superne tempestineq; radijs solaribus foneatur ac in suo vigore subinde reficiatur. Ad eundem modū nullæ humanæ cogitationes atque aëctiones, quantumuis aliouquin speciosæ atque laudabiles appareant, nec vlla virtus, doctrina aut scientia per se consistere, aut aliquid boni producere potest, nisi diuinitus à Deo vnico fonte omnis boni gubernentur, illustrantur, ac splendore diuinæ gratiæ ad optatum finem perducantur. Quod vt passim plurima præclare dicta tam in sacris quam philosophicis libris abunde probant, ita in primis paucis sed sanctiss. verbis S. Ioānes, i. cap. suæ historiæ & Euangelicæ de Christo asserit, vbi inquit, ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα τὰ ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. i. Erat lux illa vera quæ illuminat omnem hominem venientē in mundum. idemq; S. Iacobus in sua Epistola ostendit, cum ait, πάντα ὄντως ἀγαθὰ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθεν ἀπὸ πατρὸς φωτῶν ἐστίν. Omne munus bonum, & omne donum perfectum descendit de super à Patre luminum. Atq; in eandem sententiam D. Nazianzenus in oratione de Athanasio Episcopo hæc scripsit: Quod Sol est sensibus, id intelligentibus est DEVS. ille enim mundum illuminat visibilem, hic inuisibilem, & ille quidem visum corporis illustrat, hic vero naturas intellectu præditas reddit splendidas.

VNDE

II.

VNDE PLVAT.

*Intercrit multum quis nostros irriget hortos,
Ac mens nostra DEI qua foucatur ope.*

Per

DE R Mercurium, ut notum est, mythologi-
 cè intelligitur vis ingenij, eloquentie ac
 doctrinæ. Is fingitur irrigare Laurum, ar-
 borem Apollini sacram, qua ipsa quoque
 poëta & viri docti ornabantur. Eo si-
 gnificare voluit autor, multum referre, quo magistro &
 duce qui illos rectè instituant, adolescentes bonarum arti-
 um ac literarum studiosi, modo progressus in illis laudabi-
 les facere velint, utantur. Quapropter hoc symbolū, siue
 manus Emblema, usurpare voluit Reuerendus & illustris
 D. Dominus Alexāder Edoardus Fuggerus Baro in Kirch-
 berg & VVeissenhorn &c. Præpositus Frisingensis, omni-
 um artium bonarum peritus & literatorum Mæcenas singu-
 laris, quo tempore in Italia juvenis studiorum causa versa-
 tus est, & Ticini in Insubria nomē suum ascribi curavit no-
 bilissimæ Academiæ cuidam priuatæ, quales multis in locis
 Italiæ, admodum utili ac laudabili instituto, (quod uti-
 nam tandem Germani quoque imitari studerent) exerciti-
 tationes præclarissimæ in crebro usu haberi solent. Addi-
 tur etiam Græcum dictum ejusdem sententiæ: ἐγὼ μέν
 ὀμῆεσθ' ἄϊα, id est, Pluviam terra desiderat: Quod ex En-
 ripide sumptum est, ut ex Aristotele apparet lib. 7. Eude-
 moirum, & lib. 8. Ethic. Nicomach. Itemq̃, ex Athenæo
 lib. 13. Dipnosoph.

III.
PROSPICIEN-
TE DEO.

*Si faueat calum, benè surculus arbore crescet:
Si faueat numen, tu quoque magnus eris.*

E

Arbori

ARBORI undiq̄ detruncata inseruntur recentiores alij surculi bonam de se spem germinum praclarorum promittentes, modo caelitus foueantur ac conseruentur, alioqui leui de causa exarescunt & pereunt. Quare non secundum communem & deprauatam hominum consuetudinem, omnia ad fauorem fortunae nescio cuius, (nisi hanc allegorice quoq̄, voluntatem Dei intelligere velimus) sed ad vnius Dei benedictionem, qua sola, secundum sacras literas, ditat, merito referre debemus: ea tamen conditione ut nos quoq̄, suo loco sedulo nostrum faciamus officium, neq̄, turpi ocio aut ignauia nos tradamus. Vnde Menander, Θεὸς θέλωντος καὶ ἐπιεὶ πὶ πᾶσι. Id est, Deo volente etiam in vimine nauigares. At multo adhuc praclarior D. Gregorius Nazianzenus.

Θεὸς θέλωντος εἰδὲν ἰχθῆ φάειν,
καὶ μὴ θέλωντος εἰδὲν ἰχθῆ κῆπος.

Deo benigne dante, nil liuor valet,
Non dante vero, nil labor vanus potest.

Hoc symbolo usus est in aetate iuuenili, cum Germanico dicto, Wann Gott wil, DEO VOLENTE, Iulius Iouius Episcopus Noceræ, fratris Pauli Iouij filius. Simile refert Clarissimus ac plurimæ lectionis eruditæ vir, D. Nicolaus Reusnerus, in III. Classe suorum Imperatoriorum symbolorum, eoq̄, usum scribit Sacratiss. & inuictiss. Casarem Rudolphum II. ante susceptum Imperium Romanum: OMNIA EX VOLVNTAIE DEI.

VIR-

III.
**VIRTUS HINC
 MAIOR.**

*Iridis Aspalathus visuanior, ipsaque virtus
 Gravior est superum quam pia cura fouet.*

E 2

Multas

VLTAS inesse peculiare vires ac occultas proprietates pluribus stirpibus & plantis, idq; per singularem superiorum ac celestium corporum influxum, ac efficacitatem, nemini esse dubium potest, quarum causas tum alij inuestigare conati sunt, tum inprimis Theophrastus Peripateticus erudite & docte inquirere studuit, quemadmodum ejus accuratiss. libri de causis planterum satis abunde testantur. Inter quas quidē Aspalathus inprimis occurrit, qui frutex ut auctor est Plinius lib. 25. cap. 13. (quamuis ibidem Aspalathum orientalem & Rhodium forsitan sine causa, frutices diuersos faciat) pluribus in locis reperitur, sed non ubique odoratus est. Quam peculiarem vim tradit in se recipere cælesti arcu (ut ejus verbis utar) in eum innixo. Sic etiam omnis doctrina, prudentia, ac vniuersa virtutis laudabilia dicta & facta tum demum sunt illustriora, prastantiora, omnibusq; ut dicitur numeris absolutiora & gratiora, si cælestis bonitatis ac diuine gratiæ suauiss. aura aspiret. Quod etiam Seneca Ethnicus quidem ille scriptor, sed admodum h̄b̄nd̄s, tradit breuiter in hunc modū scribens ad Lucilium suū Epistol. X. Nullam sine DEO mentem esse bonam. De quo plura in primo symbolo dicta sunt, & in alijs quoque posthac aliquid dicitur.

V.
 ARDVA VIR-
 TVTEM.

*Qui laurum & palmam vittricem carpere gaudes,
 Montis, si nescis, ardua scande prius.*

E 3

Montes

MONTES ubique non solum in sacris litteris, sed etiam passim apud Poetas veteres sumi pro aliquo loco munito ac stabili, in quo quispiam tuto consistere, & ab aliorum incurSIONIBUS opt. se tueri possit, omnibus constat. Vnde inuentor hujus symboli apud Hieronymū Ruscellum, super montem quendam altum, ad quē nisi per asperā et angustam semitā non pateat accessus, Laurum simul & Palmam statuit, significare hoc modo volens, ad veram doctrinam, solidamq; prudentiam, & quae ad haec sequitur, perennem ac stabilem gloriam, quae omnia hisce duabus arboribus veteres voluisse exprimere in alijs symbolis à nobis est explicatum, neminem peruenire posse, nisi per multos labores ac sudores. Quod etiam Cebetis philosophi moralis tabula, quae ut in omnium manibus habetur, ita utinam etiam in animis versaretur, satis superq; ostendit, ac Pythagoras in sua littera Y, à Virgilio, vel quicumque autor est illius Epigrammatis, versibus celebrata, doctē exposuit, nec non Hesiodus in istis preclaris versibus, quos tantopere Cicero ad Leptam cōmendat, & qui alibi sunt indicati, nobis ante oculos quasi proposuit. Est autem integer versus, unde hoc dictum est desumptū, dapo Silium Italicum.

Ardua virtutem profert via, scandite primi.
 Cum quo duo versiculi Ouidiani belle conueniunt :
 Ardua per præceps gloria vadit iter. Itemquē
 Difficile est fateor, sed tendit ad ardua virtus.
 Et Cassius Parmensis in Orpheo :
 Non leuis ascensus ; si quis petit ardua : sudor
 Plurimus hunc tollit.

TAN.

VI.
**TANTO VBE-
 RIVS.**

*Tu quoque sic refices vitij's arentia multis,
 Virtutum ut soboles pullulet vberior.*

Theophra-

HEOPHRASTVS lib. III. cap. XI. de cauſis plantarum, & alibi etiam litteris prodidit, Oleam ramis vetuſtioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipſius innatã pinguedinem & ſuccum vberioſorem, latius novos ſurculos protrudere, ac hoc pacto arborem multo ſæcundioſorem & pulchriorem effici. Nobis itaque etiam annitendum eſt, vt inutilia ac minimè fructuoſa id eſt, vitia vniuerſa ex animis noſtris ſtudioſe aboleamus atque extirpemus, vt illis ablatiſ virtutiſ fructus multo præſtantioreſ ac plenioreſ prouenire queant. Quod etiam ſubiicit D. Chryſoſtomi Homilia VI. præclarum dictum (quamuis eo in loco potius de vite loquatur) vbi ait: An non vides quod agricola vitem putet, ne vim omnem in pampiniſ & palmitibus proferat? Idem & tu facito, amputa folia, omneque ſtudium huc intende, ut quamplurimum fructus ſeras. Poſteſt quoque hoc accommodari ad jaçturam fortunarum, qua multis etiam non ſolum nõ damnoſa ſed inſuper lucroſa ſæpe numero fuit, ſecundũ verſus D. Nazianzenĩ.

Καὶ ζῆμῶν ἔ, τοῦτο κέρδος πολλαίως
Ὡς περ καὶ αἰρεῖν φυτὸν εἰς εὐκαρπία.
Εἰδ' ἔ καλῶς ἔ προσθεῖς οἷς νῶν ἔχεις,
Υἷλῃ φέρεῖς πῦρ ἢ νόσον τοῦ σώματι.

Perferre damni quippiam, lucrum puta,
Vt fructuosam ſi repurges arborem.
At ſi quis addat amplius partiſ male,
Sylux addat ignem, corpori morbum afferat.

VII.

NIL MIHI VO- BISCVM EST.

*Ite leues procul hinc aliorum in prædia blattæ,
Noster adulantes nescit amare decor.*

F

Diosco-

DIOSCORIDES & alij rerum simplicium scriptores, tradunt Cupressum non solum blattas & tineas, ob suam acrimoniam non ferre, sed eas repellere, atque etiam dissectas ligni particulas alijs rebus appositas ejusmodi animalcula inde arcere. Atque id eo apud veteres simulachra potiss. ex hac arbore fiebant, ob materiae perpetuitatem, cum cariem non sentire dicatur. Unde simulachrum Iouis Roma in arce ex Cupresso ab V. C. sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, suo adhuc tempore durasse Plinius testatur, annis circiter ducentis. Admonentur hoc symbolo principes & magni viri, ut suam gravitatem & recte administrandi studium in omnibus suis rebus semper obseruent, ac in primis adultores, gnathones & ejusmodi farinae homines, Reipub. pestes, singulari severitate à se repellat, nec eorum consuetudine sese oblectent, multo minus aures faciles ipsis prebeant. Sic interrogatus Demosthenes, quodnam animal pessime morderet, respondit, τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντων, τῶν δὲ ἡμέρων κέλαιος. Ferorum quidem calumniatores, Cicurum autem assentatores. Et Clemens Alexandrinus paucis plurima complectens, inquit, τὴν κολακείαν τῆς φιλίας εἶναι νόσον. Adulationem esse morbum amicitiae. Aut enim laudat vituperanda, aut contra saepe vituperat omni laude digna. Seneca etiam adultores suorum dominorum non tam arisores quam arisores apposite nominat. De quibus integrum commentariolum doctissimum composuit Plutarchus, πῶς ἂν τῆς τῶ φιλίας ἢ κολακείας διακρίνη. Quo pacto ab amico assentatorem quispiam possit discernere.

VIII.

HAVD ALITER

*Palma velut riuos nunquam pallefcit ad amnes ;
Sic viret ad Verbi fumina facra pius.*

NTER alias multas singulares proprietates, quas scriptores rerum naturalium Palma attribuunt, ista non postrema est, quod haec arbor non facile crescat, nisi radice solaribus opt. foueatur, nec non humore aliquo conueniente irrigetur, unde ad flumium ripas feliciter prouenit. Cujus praecclare meminit primus psalmus Davidicus, ejusque in *Therapsis* in centesimo vicesimo octauo obseruatione apud omnes pios dignissima habetur. Nam sicut justus palma ad aquas florescenti ac suos fructus tempore suo producenti comparatur, ita contra injustus feno tectorum radice destituito, terra et aqua carenti, quod paulo post nimio solis ardore comburitur, ut neque hominibus quicquam proffit, nec benedictio Dei super eo expectetur, similis esse dicitur. Hoc elegantibus carminibus exposuit M. Antonius Flaminius in paraphrasi ejusdem psalmi, quae hic placuit apponere.

Qualis perennes orta propter riuulos,
 Arbor feraces ramulos
 Ornat quotannis fructuum laetissima
 Pulcherrimorum copia,
 Suumque honorem seruat omnitempore,
 Densis amicta frondibus:
 Talis piorum est vita, talis omnium
 Colentium leges Dei.
 Hi quicquid vnquam molientur, exitus
 Illo fauente prosperos
 Habebit, &c.

MITTE

IX.
MITTE NON
PROMITTE.

*Gratior est fructu ficus quam flore salicta,
Missâ ego promissis anteferenda reor.*

VERNO tempore ficus arbor speciosis floribus aut fructuum præcocium abundantia minime sese ostentat, nullamque inanem hominibus de se spem inijcit: in autumnno autem fructus suavis. ac quidem in illis reconditos quasi flores quosdam, (vnde in Italia adhuc vulgari lingua in quibusdam locis Fiorini appellatur) proferre solet. Salix vero, ut alibi diximus, elegantes & admodum præcoces flores exhibet, sine tamen ullo fructu paulo post euanescentes. Adeundem modum magnæ leuitatis esse censetur, multis & inanibus promissis aliorum beneuolentiam captare, ac minime laudabile præceptum Ouidianum, quod nullo modo imitandum, velle sequi.

Promittas facile: quid enim promittere lædit?

Pollicitis diues quilibet esse potest.

At grauius breuiterque, Horatius inquit:

Multa fidem promissa leuant.

Quapropter in vniuersa vita commendatur promissorum obseruatio, & sine omni suco ac simulatione in omnes prompta beneficentia. Vnde Cicero quoque 1. lib. de Officijs præclare scribit, Fundamentum justiciæ esse fidem, id est, dictorum conuentorumque constantiam ac veritatem. De hoc Petri Castalij pegmatale legitur.

Silubet insignem quam mittimus, accipe ficum,

Forfan & hæc vitæ corriget acta tuæ.

Vere nouo nullo florum vestitur honore,

Et tamen autumnno dulcia poma gerit.

Quid tua me dubium toties promissa morantur?

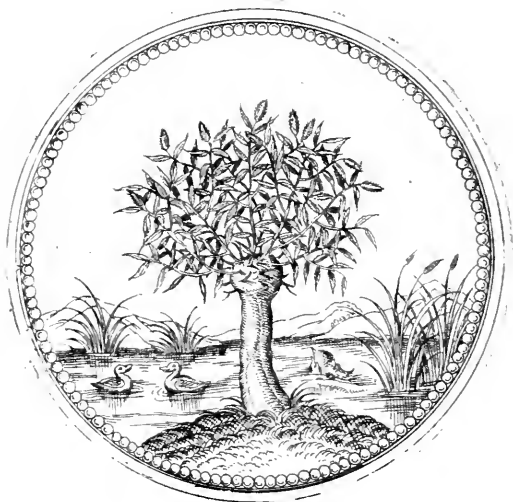
Quod spondes primum, si sapis, illud age.

Talia vel miseros possent promissa beare,

Ni structos tandem proderet arca dolos.

X.

NEGLECTA IV- VENTVS.

*Perdere virtutum fructus cum flore iuuenta,
Frugis perda salix ne vocitere, caue.*

Homerus

OMERVS Odyſſ. K. Salicem arborem nominat ὠλεσίναρρον, id eſt, frugis perdam, idemqꝫ de ea Theophrastus quoque Pliniusqꝫ tradunt. Nam semen celeriter amittit, & quidem ante maturitatem, quamuis in Creta id producere nonnulli aſſerant. Quemadmodum itaqꝫ, Salici humor ille inter calamos arundinaceos collectus præbet nutrimentum commodum, facitqꝫ vt egregie creſcat ac luxuriet, attamen inde nihil fructus aut ſeminis ſaltem percipi poteſt: non aliter ſæpenumero etiam parentes & amici in ſuos liberos, & alios adoleſcentes ſibi commiſſos multum ſumtuum faciunt, ac ſæpe impenſas plus quam neceſſarias, qui tamen hoc parum bene collocāt ſuo officio male fungentes, nec commoda ſua tempeſtue perpendentes, inutiliter omnia decoquunt, de futuro minime, vt par erat, ſolicici, atque ita vnà cum ætatis flore ac precioſiſſ. temporis jactura ſemina virtutis perdunt, ac ita poſtea nullius uſus neqꝫ ſibi nec alijs eſſe ſolent, immemores egregij præcepti Tibulliani.

At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere, non tardo labitur illa pede.

Quod idem Propertius quoque cecinit.

Vidi jam iuuenem, premeret cum ſerior ætas
Mœrentem ſtultos præterijt ille dies.

Hoc ſymbolum utinam noſtro ſeculo nimis licentioſo, vel potius plane efferato, iuuenes diligentius apud ſe perpendere, nec aliorum exemplo ſe tam facile ſeduci cum ſuo magno malo paterentur.

CON-

XI.
CONCVSSA
VBERIOR.

*Major in aduersis virtutis gloria vera est:
Vberior ventis Myrrha agitata fluit.*

G

Myrrham

YRRHAM arborem proceram ac spinosam
in Arabia felici nasci veteres perhibent,
de cujus tamen integra descriptione ni-
hil certi adhuc constare hisce tempori-
bus, quibus omnes tamen ubiq; locorum
ac gentium anguli diligentiss. inquiruntur, sane mirum
est. Hanc scribunt ablaqueationibus ac incisionibus gau-
dere, ac praterea ventis vehementer spirantibus, gummæ
istud tam preciosum, (quod tamen raro plane legitimum &
omnibus notis à veteribus descriptis absolutum ad nos de-
ferri solet) effluere copiosius, quo in primis à putredine ac
corruptione corpora defunctorum integra conservari sci-
mus. Ita animus rectus & constans in proposito laudabili
semper immotus permanens, invidia ac obtrectationum
furijs, tanquam turbulentiss. ventis, minime terretur, sed
potius ad hunc modum exercitus & agitatus eo alacrius
fructus virtutis profert, & magis conspicuum sese omni-
bus exhibet. Quod versus quoq; Horatiani docent.

Iustum & tenacem propositi virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida, neque auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur Orbis,
Impavidum ferient ruinæ,
Itemq; Claudiani egregia sententia probat.
Explorant aduersa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

RARA

XII.

RARA IVVANT.

*Robore ab annofo viscum sanare caducos
Quod valet, est Christi vna figura Dei.*

G 2

Quar.

VANQVAM viscum in pluribus arborum truncis vetustioribus enatum reperitur, tamen in quercu praestantissimum inueniri certum est, quod pra alijs ad morborum ac imprimis Epilepsiae remedia expetitur: quem alij morbum sacrum & herculeum vocant, non quod Hercules eo laborarit, (vt monet Becanus in Gallicis) sed quod à solo Hercule queat curari. Quemadmodum vero per hunc morbum grauisimus humani generis lapsus significatur, ita per viscum quercinũ singulare huius antidotum (eodem autore) verus noster Hercules & liberator vnicus CHRISTVS denotabitur. Symboli vero occasionem dederunt, vt ego suspicor, Plinij verba de visco, libro 16. cap. 44. Non est omittenda ea in re & Galliarum admiratio. Nihil habent Druidae (ita suos appellant Magos) visco & arbore in qua gignatur, si modo sit robur, sacratius. Iam per se roborum eligunt lucos, nec vlla sacra sine ea fronde conficiunt, vt inde appellati quoque interpretatione graeca possint Druidae videri. Enimvero quicquid enascatur illis, è Caelo missum putant, signumque esse electae ab ipso Deo arboris. Est autem id rarum admodum inuentu, & reperimentum magna religione petitur &c. omniaq; sanantem appellant sua lingua viscum. Hec Plinius. Vnde etiam Aeneae ramum aureum visco comparat Virgilius. Apud Platonem simile prouerbiũ legitur in Euthydemo, τὸ ἄδινον τιμῶν. Rarum honore dignum est.

COPIA

XIII.
COPIA ME
PERDIT.

*Rumpitur innumeris arbor uberrima pomis,
Et subito nimia precipitantur opes.*

D *V*as elegantissimas similitudines legimus apud Senecam, quæ hoc symbolum rectiss. explicant. Prima est in Epistolâ V. ad Lucilium: Magni animi est magna contemnere ac mediocria malle quam nimia. Ut hæc eo quod superfluunt, nocent, sic segetem nimia sternit ubertas, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non peruenit nimia fecunditas. Alter locus est lib. i. de vita tranquillitate: Ut fertilibus agris, inquit, non est imperandum, cito enim exhauriet illos nunquam intermissa fecunditas, ita animorum impetus assiduus labor quoque frangit, ita quoque præclaris ingenijs ac altoquin bene natis nihil est nocentius, neque perniciosius, quam immodica commoditatum ac voluptatum affluentia. De quo Claudianus quoque lib. i. ad Rufinum.

Et luxus populator opum, cui semper adhærens,
Infelix humili gressu comitatur egestas.

Ac noti sunt versus Ouidiani:

Luxuriant animi rebus plerunque secundis,
Nec facile est æqua commoda mente pati.

Paradinus addit: MICH I PONDERA LVXVS.

Et alibi TIMENDA NIMIA FECVNDITAS. Est autem hoc hemistichium, Copia me perdit, desumptum ex carmine falso Virgilio ascripto, Priapeja appellato. Perhibent autem nonnulli hoc symbolum fuisse Leopoldi Archiducis Austriaci.

NEC

XIII.

NEC INCIDI, NEC EVELLI.

*Dure faceffe Ligo, valida proculeſte bipennes,
Frondeat aternos pacis alumna dies.*

Olea.

LEA arbor Palladi dicata, pacisquē symbolum, semper viret, nec sua folia amittit, idquē (vt scriptores plantarum tradunt) ob peculiarem quandam sibi quē innatam pinguedinem. fructus quoque producit ad multos hominum vsus admodum commodos & necessarios, quare ob utilitatem singularem neque incidi nec euelli vlllo modo par est. Non aliter cauendū summo opere omnibus, qui pacis ac concordia, publicaeq; utilitatis studiosi esse volunt, (vt vniversi esse debemus) ne vlla inuidia aut malevolentia improborum ac male feriatorum hominum à tam necessario ac laudabili proposito, se impediri aut auocari vllaratione patiantur. Sunt autem, secundum Petrarcham, quatuor hostes pacis, quae in exilium pellantur, (quod certè si cuncti facere studerent, pax & concordia esset perpetua ac sempiterna speranda) nimirum, auaritia, inuidia, ira ac superbia. Sed nemo ferme pacis encomium breuius ac sanctius D. Augustino nobis proposuit, vbi ait: Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, consortium charitatis. Haec est quae simulates tollit, bella compefcit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari. Hanc qui accepit teneat, qui amisit exquirat, qui perdidit repetat. Aurea profecto sententia, et omnium bonorum animis infigenda & vita ac moribus exprimenda.

XV.

CVNCTANDO PROFICIT.

*Festinare nocet, nocet & cunctatio saepe,
Tempore quaque suo qui facit, ille sapit.*

*H**Morus*

MORVS, *græce* μῶρος, id est stultus, per ἀ-
 τήφρονι ita dicitur, ut plerique volunt,
 cum habeatur arborū sapientissima. Nam
 hac sola nihil properat, sed cæteris præcur-
 rere permittis, ipsa etiam tandem prodit,
 & grato se virore vestit, fructibusq; tempestiuus prædita
 est. Longissimam quoque vitam consequitur hac sua Fa-
 biana cunctatione, & materiam præstat ad multos annos
 duraturam. De qua eadem Plinius quoque scribit lib. 16.
 cap. 25. Nouissima urbanarum germinat, nec nisi exacto
 frigore, ob id dicta sapientissima arborum, sed cum capit
 in tantum vniuersa germinatio erumpit, ut vna nocte per-
 agat etiam cum strepitu. Hæc Plinius. Sic vir prudens
 & in suis rebus circumspectus consulto ac mature vniuer-
 sas actiones suas, ac sine omni præcipitantia, instituit, nec
 ante tempus sese effert. nam secundum græcum senarium
 ποσπέτα πολλοῖς ἐστὶ ἀτρία κακῶν. Multis malorum caus-
 sa est præcipitantia. Sed in omnes occasiones rei bene ge-
 rendæ citra periculum, iustar Fabij Maximi peritijs. Du-
 cis, qui cunctando Romanis restituit rem, est intentus.
 Quò pertinet etiam consiliū. Scribæ Ephesini Actorum 19
 quod ciuibus suis dat: δεῖν ἐστὶν ὑμᾶς κατὰ σαλμῆνους ὑπέρ-
 χειν, καὶ μηδὲν ποσπέτες πράττειν. Oportet vos esse sedatos
 & nihil præcipitanter agere. Idem etiam sine ostentatio-
 ne progreditur nec præter modum se effert, quodq; mature
 præstandum est, suo tempore, neque nimio impetu, nec so-
 cordia vtens diligenter & præmeditate exequitur. Vnde
 alij huic symbolo dictum addunt, TEMPORE SVO: ad al-
 terum prouerbiū, quod monet τὸ πᾶρόν εὖ ποιεῖν, id est, præ-
 sentia recte administrare: vel, Nosce tempus, respicientes.

XVI.

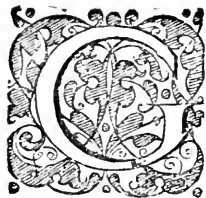
NE RVMPERER.

*Consilio moderato animos frangat furentes,
 Ut rigidas quercus vimina lenta solent.*

H 2

Grandis

RANDIS & annosa quercus ob ramorū
pondus grauius in duas partes diuisa,
à lenta ac humili salice rursus ita con-
stringitur, ac vincitur, vt non amplius
disrumpi facillè queat. Non aliter ni-
mia asperitas & superba seueritas in hominibus elatis ac
duris, ne grauius exorbitent, vel etiam sese in manifesta
pericula ob nimium rigorem suum & animi vehemenciam
precipitent, nullo alio aptiore vinculo contineri atque ad
quandam animi comitatem ac æquabilitatem flecti ac re-
duci possunt, quàm humilitate, & moderatione, cum nul-
lum violentum sit diuturnum. Et secundum Horatium,

Vis consilij expers mole ruit sua.
Vim temperatam dij quoque prouehunt
In majus, ijdem odere vires
Omne nefas animo mouentes.

In quam sententiam Claudianus quoq; inquit:

Tu licet extremos late dominere per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent,
Si metuis, si praua cupis, si duceris ira,
Seruitij patiere jugum, tolerabis iniquas
Interius leges: tunc omnia jure tenebis
Cum poteris Rex esse tui.

Hucque pertinet breuis quoq; sententia sed multa com-
prehendēs Philonis, τὰ μὴ σὺν λόγῳ, πάντα αἰσχρὰ, ὡς αὖτε τὰ
σὺν λόγῳ, κόσμια. Quæ absque ratione sunt, omnia sunt
turpia, quæ vero cum ratione, omnia decora.

XVII.
SEMPER IM-
MOTA.

*Ventorum aduersis solidatur flatibus arbor:
 A cruce & à precibus mens pia robur habet.*

ENECA in libr. de prouidentia: *Id, inquit, in quoz solidissimum est quod exercuit. Non est arbor solida nec fortis, nisi in quam ventus frequens incurSAT. Ipsa enim vexatione constringitur & radices certius figit. Fragiles sunt, quæ in aprica valle creuerunt. Pro ipsis ergo bonis viris est, ut esse interriti possint, multum inter formidolosa versari, & equo animo ferre quæ non sunt mala, nisi male sustinenti. Hac ille. In hanc vero sententiam adhuc multo neruosius D. Chrysostomus, Homilia 73. in Genesim, breuiter hæc commentus est: Ut arbores, quæ radices altius miserint, quamuis summum ventorum excipiant impetum, non frangi aut euelli possunt: sic orationes, quas animus pius DEO suo reddiderit, perquam tuto affixæ, efferunt sese in excelsum, nulloque peruertuntur agressu cogitationum. In alijs additur, INCURSIONIBVS SOLIDATVR. Animus enim recte institutus multisq; ærumnis ac aduersitatibus exercitus, eo fortius in malis resistit & radices constantia firmiores agit. Quo spectat apud Thucydidem Periclis egregium dictum, ὡς οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰς συμφορὰς γνώμη μὲν ἥκιστα λυπῶνται, ἔργω δὲ μέγιστα ἀντέχουσιν, ἔτοι καὶ πόλεως καὶ ἰδιωτῶν κρείττοι εἰσι. Nam qui in calamitatibus animo quidē minime tristantur, re autem & operibus maxime obsistunt, hi optimi sunt, siue priuati homines siue ciuitates fuerint.*

XVIII.
NE MOVEAS.

*Ad tua cur taceam dicteria facta requiris?
Non anagrin ego, spurce, mouere volo.*

Anagris.

NAGYRIS, prima à Dioscoride, ac Plinio descripta, plurimum crescit in agro Romano ac Neapolitano, Plauto, (ut quidam existimant) Nautea dicta. fatidus admodum est frutex, potiss. si comprimatur ac digitis atteratur. Vnde ortum prouerbiū, ἀνάγυρις κινεῖς, *Communes Anagyrin, cuius meminit quoque Aristophanes in Lysistrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidam in Attica, autore Stephano de Urbibus, ubi hic frutex copiose prouenit, appellabatur. Monet autem hoc symbolū siue prouerbiū, res eas, quas fatius est ut quiescere sinamus, temere in nostram perniciem non esse concitandas, quod potissimum hominibus maledicis ac in aliorū detrimentum intentis, quorum questus est maxime obtrectari melioribus dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic simile prouerbiū habetur, τὸ κερὸν ἐν κείμεινον ἔ κινητέον, i. Malum probe quiescens, non est mouendum. Et illud: μὴ κινεῖν καμάριον, ἀκίνητος γὰρ ἀμείωρον. Quod utinam hisce nostris temporibus quoque diligenter obseruaretur, essetque procul dubio in rebus tam sacris quam profanis minus contentionum ac disputationum inutiliū pertimescendū, quæ res profecto plus quam cogitari aut dici potest, Reipub. tranquillitati ac incolumitati obesse solet. Proponamus itaque nobis semper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythiis, oda VIII. Ἀλόφρον ἡσυχία, id est, Quies & tranquillitas nihil nisi humanitatem & amicitiam cogitat.*

VMBRA

XIX.
VMBRA TAN-
TVM.

Vmbra, non fructum Platanus dat : Sic quoq; multis
 Vana alios specie ludere saepè placet.*

I

De Pla-

DE Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud Græcos nomen accepisse videtur, Plinius lib. 12. cap. 1. ita scribit: Sed quis non jure miretur, arborem umbræ gratia tantum, ex alieno petitam orbe? Platanus hæc est per mare Ionium in Diomedis insulam, ejusdem tumuli gratia, primum inuecta. &c. Virgilius 11. Georgic. vocat quoque steriles platanos. & in III. ejusdem operis inquit:

Iamq̄, ministrantem platanum potantibus umbram.

Quod in illos dici potest, qui semper magna de se pollicentes, omniaq̄ sua ad ostentationem tantum parantes, quò opinionem singularis doctrinæ ac prudentiæ vel falsò apud alios conquirant, vel etiam si quæ possideant bona ingenij, neutiquam cum alijs communicent, nullum unquam specimen suæ industriæ præclaris monumentis vel actionibus posteritati præbere consueverunt. Quorum alterum est vanitatis ridicula, alterum inuidiæ detestanda indicium. De què priore vitio Menandri unicus versus multa complexus est, ubi ait:

Καῖς δὲ δόξῃσ' ὄβρι ἀθλιώτερον.

Miserabilius est gloria vana nihil.

De altero vero Phocylides nos recte monet, hoc dicto,

Μὴ φθονέῃσ' ἀγαθῶν ἑταίρων, μὴ μῶμον ἀνάψῃσ'.

Ne inuideas bona socijs, ne incurras in vituperatione.

XX.

AVRORA MV- SIS AMICA,

*Noctis odorata est magis isth. ac tempore planta:
In quoq; noctem adde his, si qua placere voles.*

I 2

Sunt

VNT nonnulla planta, quarum flores no-
tū tantum, ut Hesperidis, alie ad aurorā,
ut Genista Hispanica vel Italica dicta ar-
borescentis, gratum odorem spirant, qua-
rum flos deinceps sole superueniente, potiss.
feruidiore, plane redditur inodorus. Cujus rei causam
Theoph. & alij referunt in humidi ac sicci tenuitatem ac
paucitatem, que ambo aere diurno calidiore superueniente
facile dissipentur. Admonemur hoc symbolo, labore ac
industria in laudabilibus rebus vniuersis vel addiscendis
vel gerendis opus esse, non desidia ac procrastinatione. In-
primis vero indicatur, horas matutinas (cum diluculum
etiam in sacris litteris accuratum studium & rem maturē
procuratam significet) & tempestiuas, ad studia liberalia,
ac Musas excolendas esse conuenientissimas. De quo hæc
Hendecasyllaba doctiss. Ioannis Sambuci plura erudite ad-
modum subiiciunt.

Quod tempus studijs seueriores
Certatim tribuunt, feruntque amicū?
Est aurora parans viam diē,
Nondum cum radijs sequens coruscus
Sol, pastos reuehit fues jugales.
Tum nulli impediunt graues calores,
Vexant frigora nec molestiora.
Ergo qui sitiunt sacros liquores,
Auroram studijs colant amicam.

Notus est omnibus Hesiodi versus:

Ὡς γὰρ τ' ἔργου τῆς ἡμέρας ἀπομείρεται αἶψα.

Huc pertinet, quod noctem Græci ἐνφρονίω appellarunt,
teste Plutarcho περὶ πολυπραγμοσύνης, et Clemente Alexā-
drino in protreptico. Alibi legitur, TOLLE MORAS.
ex integro versu Lucani,

Tolle moras semper nocuit differre paratis.

Quod etiam Hesiodus monet hoc versu.

Μὴδ' ἀναβάλλεσθαι εἰς τ' ἄνευρον, εἰς τ' ἐννηοίον.

XXI.

VI FRANGITVR, OBSEQVIO FLECTITVR.

*Frangere vi mauis, quàm lentè flectere ramum?
Est tractare homines molliter artis opus.*

I 3

In omni-

N omnibus rebus bene agendis ac rectè administrandis nimia vehementia, & austeritas sum opere improbat, at contra facilitas quoque modum omnem excedens non parum nocet, mediocritas vero sicut alijs in rebus uniuersis, hic quoque locum habet & plurimum commendatur, equanimitas scilicet quaedam ac beneuolentia conueniens. nam et ramus paulatim flectendo obsequitur, vi autem attractus rumpitur. Sic Terentius in Adelphis praeclaram sententiam nobis proponit:

Et errat longè mea quidem sententia,
Qui imperium credat grauius esse aut stabilius
Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adiungitur.

Et Cicero secundo libro de Officijs; Malus, ait, custos diuturnitatis metus, contraque beneuolentia fidelis vel ad perpetuitatem. Atque idem autor alibi dicit: Omnibus odio est crudelitas, & amori pietas ac clementia. Sunt autem versus integri apud Ouidium.

Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus:
Frangas, si vires experiare tuas.

Atque id quidem locum habet, apud homines liberales & tractabiles, non autem barbaros istos, Scythas & Moscos nimirum duriori disciplina assuetos, in quos potius congruit Agesilai dictum, teste Plutarcho, quod de Asia populis nonnullis solitus est referre, Si libertate frueretur, inquit malos, sin seruirent, bonos esse.

INGEN-

XXII.

INGENTIA MAR- MORA FINDIT.

*Quamuis dura, tamen caprificus marmora findit.
Contemnas hostem, si sapis, ipse caue.*

Paulus

BAVLVVS Iouius in Dialogo suo Italico de symbolis, historiam exponit memorabilem & obseruatione perquam dignam, de quodam Comite Nicolao Campobassio sub Carolo Duce Burgundiae militante. Cum enim in quadam graui deliberatione de bello gerendo, Dux supra modum alioqui etiam iracundus, libertate loquendi ipsius offensus alapam illi inflixisset, Comes nunquam memoriam postea huius injuriae potuit deponere, sed tacitus semper apud se quasiuit aliquam occasionem sese vlciscendi. Quae sane optata post longum temporis interuallum tandem in pralio ad Nouesium commisso ipsi sese obtulit, quo voti sui compos factus est. Nam Renatum Ducem Lotharingiae clam certiozem reddidit, quo sine mora cum Heluetijs Carolum Ducem eo tempore cum omnibus viribus aggredere, nam se velle cum suis militibus ad ipsius tum partes transire, & ociosum praelij exitum spectare. Quod cum illi ex animi sententia successisset, hoc modo caussa extitit ut Dux Carolus ab hoste superatus & denique occisus fuerit. Quo facto idem Comes cum suis omnibus ad Ludouicum vndecimum Regem Galliae se contulit. Vnde in suo vexillo postea gestauit Caprificum, marmoreum quoddam antiquum monumentum sua vi innata per medium findentem, de quo Martialis lib. 10. Marmora Messalae findit Caprificus &c: non veritus ex hac tam insigni perfidia à nimia cupiditate vindictae profecta, cum exigua quidem sua laude famam nominis sui conquirere. Quod exemplum non contemnendum merito principes ac magni viri considerare debent, ne ex nimia ira in suos ministros aliquid preterrationalem statuāt, ac in ipsos plus aequo duriores postea omnis injuria redundet.

ERIT

XXIII.

ERIT ALTERA MERCES.

*Vincere pro patria, vel pulcra occumbere morte
Fortis amat: ramus quod monet iste duplex.*

K

Ramorum

AMORVM hic decussatim se mutuo complectentium, vnus est palmae, qua arbore, vt notum est, in victorijs suis vsi sunt veteres, quod plures nummi, statuæ & picturæ veteres satis abunde ostendunt, eusque rei reddit rationem Plutarchus in 8. Symposiac. quam ante ipsum Aristoteles quoque approbavit, nimirum arboris istius esse eam proprietatem, vt urgentibus prementibusque ponderibus præ alijs non facile cedat. Alter vero ramus est Cupressi, quæ funeribus fuit destinata, secundum Lucanum,

Et non plebeios luctus testata Cupressus.

Vnde Thucydides lib. 2. perhibet arcas ex Cupresso tãquam ligno longo tempore durante, nec cariem aut corruptionem sentiẽte, fuisse efformatas eorum, qui pro patria in bello Peloponnesiaco contra Spartanos mortem oppetere nõ dubitassent. Quo symbolo rectissime ostenditur virum fortem, & patriæ in primis amantem nihil aliud sibi proponere in bello iusto gerendo, quam aut præclare pugnando vincere, aut laudabiliter succumbendo mortem oppetere. Quapropter hoc symbolo vti voluit admodum apposite & ingeniose, in suis signis siue vexillis militaribus, animosus heros Marcus Antonius Columna, nepos illius celebris ac magni Ducis Prosperi Columnæ, eo tempore, quo Rauennã contra impetum horrendum & max. vim Domini de Foix Polemarchi Gallici fortiter defenderet. De quo studiose historiarum plura legere poterunt tum apud alios, tum Iouium lib. X. suæ Historiæ.

XXIII.

INVIDIA INTE- GRITATIS ASSECLA.

*Quantum palma hydri possunt ranæq; nocere,
Tandem invidia virus obesse probis.*

K 2

Accepi-

ACCIPIMVS hoc ex doctissimi Adriani Iunij Emblemate IX. in quo refert, Plutarchum in libello, quem de silētibus Pythia oraculis conscripsit, perhibere in Occo, (quod adificium à Cypsello tyranno consecratum fuit) inter Templi istius anathemata extitisse palmam aneam, ad cuius radices insculpta visebantur plurimæ rana, & natrices, quos hydros nominant. Quo typo existimat idem Iunius (quamuis Plutarchus aliter explicet) indicari eos, qui inuidis linguis & exitiali maledicentia veneno armati, probos ac integros vitæ viros non obliqua, ut sæpè feri solet. sed recta via ac ratione ad honores & dignitates tendentes, euertere & omnibus bonis exuere tentant, attamen frustra. Nam innocentia ac virtute sua freti ac muniti inuidorū morsus & calumniatorum obtreccationes facile spernunt ac retundunt, et tantundem curant, quantum Luna latratum canis, ut est in prouerbio. Palma enim ardua primæq; nobilitatis arbor, frondibus nunquam vidua, homines ad magna tendentes aptissime exprimit, ad cuius radices rana plurimæ odiosa sua coaxatione omnibus molesta, calumniatorum mores optime exprimunt, & hydri nullis serpentibus veneno inferiores (si Plinio credimus) virulentos inuidorum sibilos designant. De quo insuper ejusdem Iunij eruditos versiculos subijcere, breuiter hæc explicantes, visum fuit.

Palma caput tollit cælo ardua, cuius ad ima

Rana loquax, stabulantur & hydri.

Oppugnant proceres, quorum via consona recto est,

Degeneres, atque inuida lingua.

PER

XXV.

PER DAMNA,
PER CÆDES.

*Cladibus augetur virtus animosa: Bipenni
Sic ilex vires tonsa subinde capit.*

K. 3

Horatius

ORATIVVS lib. IIII. oda IIII. fortitudi-
nem gentis Romana, ore etiam ipsius ho-
stis Annibalis celebratam fuisse scribit,
vt qua bellica virtute illustris, post equa-
tam solo Troiam in Italiam vexerit na-
tos virosq;, nec non deos penates: & postea addit,

Duris vt illex tonsa bipennibus,
Nigræ feraci frontis in Algido,
Per damna per cædes ab ipso
Ducit opes animumque ferro.

Indicare hoc voluit poëta, Romanos per bella, clades ac
cædes, contra suos hostes semper aliquid sumfisse virium, &
inde ipsorum potentiam latius creuisse auctamq; esse. Hoc
itaque symbolum admodum ingeniose sibi accommodavit
Magnanimus iste & illustris heros Marcus Antonius Co-
lumna, & ipse genere ac origine Romanus, cuius inuictus
animus ex suorum aduersariorum contra ipsum machina-
tionibus susceptis, semper quoq; creuit, atque hoc modo ad
maiores dignitates subinde peruenit, quod inprimis testa-
tur memorabilis illa victoria naualis Christianorum con-
tra Turcas Anno M. D. LXXI. Non. Nouembris prope Nau-
pactum singulari Dei Opt. Max. auxilio obtenta, in qua
ipsius virtus & opera singularis, tanquam summi Romana-
rum copiarum præfecti inter primos quoque claruit, qui &
superioribus annis pro rege Hispanie in Sicilia imperium
laudabiliter administrans, in ea dignitate cum publico om-
nium dolore ibidem diem suum extremum clausit.

XXVI.

SIC PERIRE IUVAT.

*Mens generosa alijs se totam impendere gestit,
Quid ni? Tali ipsam morte perire iuvat.*

Plinius

LINIVS lib. 16. cap. 34. scribit Hederam, potiss. candidam, arbores alias necare, omnemq; succum auferendo tanta crassitudine augeri, ut ipsa arbor tandem fiat. Nam pluribus locis intercissam viuere tamen ac durare, ac totidem initia radicum habere quot brachia, quibus incolumis & solida arbores possit strangulare. Vnde etiam Laberij carmen Gnomicum extat.

Vt heder a serpens arborum vires necat,
Ita vetustas ambitu annorum nocet.

Cujus rei significatio ad varios vsus potest applicari.

In illos enim non male conuenit, qui suis laboribus & vigilijs, etiam cum iactura valetudinis, de plurimis bene mereri cupiunt, & ut alij floreat ac vireant, ipsi etiam quasi consumi & exarescere non dubitant. Alius vero sensus est, quando quispiam magnis ac principibus viris fideliter inseruiens, ipsorumque sola commoda respiciens, illis declarare cupit, se ad suorum dominorum commoda promouenda ac exequenda, nulla pericula, vel mortem denique ipsam subterfugere aut abhorrere. Nonnulli quoque ad suos quosdam amores referunt. Apud Paradinum vero additur, IMPROBITAS SVBIGIT RECTVM. Nam sicuti ab Heder a complexu nimis arcto arbor tandem suffocatur ac perit, ita saepe actio nimis callida ac improba etiam iuste causse nocere ac vim afferre solet. Illustris D. Franciscus Hurtadus de Mendoza Comes Montis Acuti, Regis Hispaniarum Legatus ad Maximilianũ II. Imperator. hoc symbolo cum Italico dicto vsus est, COSI MORIR MI PIACE.

VNDI-

XXVII.

VNDIQVE TV-

TVS.

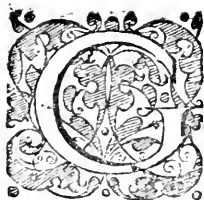

Gallus amans lauri vigili solem ore salut at.

Sic à cœlesti mens pia pendet ope.

L

Gallus

*ALIVS gallinaceus, ales vigilantissima;
secundum Lucretium*

Auroram clara consuetus voce vocare,
ad Laurum dicitur libenter aduo-
lare, ibiq; consistere, quod ea arbor, (ut
veteres tradiderunt) à fulminis vi immunis esse existi-
tur, solemq; intuens liber & absque solitudine & insultu
aliarum avium cantando sese eo in loco oblectare. Ad
eundem modum p̄j continēter & ubique diuina protectio-
ni se commendantes, & in unicam Dei aterni providen-
tiam & auxilium intenti, vigilanter & alacriter munere
ac officio suo fungi, nec rerum aduersarum impetus quan-
tumuis horrendos extimescere debent, secundum Psalmi
sententiam,

Qui Dominum metuunt, castris cœlestibus isti
Sunt tuti, & tegit hos Angelus ipsē D E I.

Ac profecto videmus, nihil magis stabilire, ac animum
in religione ac pietatis obseruantia confirmare, quàm dili-
gentem obseruationem earum rerū, quæ quotidie accidunt
à providentia diuina, in quibus tandē boni, soli Deo aeterno
confisi mirabiliter proteguntur, ac improbi contra iuste pu-
niuntur. De quibus innumera exempla & historia plurimæ
ubique tam in sacris quàm moralibus libris unicuiq; sese
offerunt.

TRIVM-

XXVIII.

TRIVMPHALI E

STIPITE SVRGENS.

*Hoc monet annoso lauri ortus stipite ramus:
Magnis natus aus non nisi magna patret.*

L 2

Cum

*U*n in Hispaniam ad aula Regis Philippi se conferre statuisset primogenitus filius Alphonsi Marchionis Vastij, heres nominis & ditionis magni illius ducis militaris Ferdinandi Marchionis Piscariae: in quo juuene patris ac patruī ac aliorum suorum majorum signa haud vulgaria gloriae ac virtutis tum apparebāt: Paulus Iouius ingeniose illi hoc symbolum excogitauit, laurum nimirum arborem, antiquum familiae Daualorum in signe, in qua aliquot rami majores videntur abscissi, inter reliquos vero florentes vnus prā alijs cminet aliosq̄ superat. Hac enim arbor dedicata victorijs ac triumphis est, vnde cum admonere voluit, ab eo quoque nihil nisi magnum ac memorabile more majorum suorum jam defunctorum expectari. De Laureto autem isto vnde Triumphales lauros decerpere Romani consueuerunt, hac apud veteres litteris produntur. Liniam olim post Augusti statim nuptias, Veientanum praedium suum reuississe, ibiq̄ gallinam illi albam quae ramulum lauri rostro tenebat, à prateruolante Aquila, quae eam rapuerat, in gremium demissam. cumq̄ nutriri alitem, pangiq̄ ramulum placuisset, tantam pullo- rum sobolem prouenisse, vt Suetonius ad sua vsque tempora villam eam ad Gallinas vocitatam testetur. Ejusmodi quoq̄ eo in loco lauretum creuit, vt triumphaturi Caesares inde boni ominis causa laureas semper decerperent. Hac autem an̄ vere ita acciderint, vel in gratiam Augusti fuerint paulo splendidius quàm res ipsa se habuerit, excogitata, hoc loco disputare non est necesse.

XXIX.

SOLVM A SOLE.

*Quodq. suo locuples est munere, pluribus orbem,
 (Tam varium Solis vis facit alma) solum.*

L 3

Arbor

ARBOR Medica siue Citria tum florum
suauiss. tum fructuum odoratiss. gratia ce-
lebris, quos contra venenam magnam habe-
re efficacitatem experientia testatur; non
facile adolescit, nisi calore solis admodum
valido foueatur ac sustentetur. quare in locis frigidioribus
ac septentrionalibus non facile prouenit. Vnde docemur
unicuique regioni Deum Opt. Max. sua peculiaria dona con-
cessisse, quibus, si saperet, posset forsitan esse contenta. Qua-
re prouerbij loco quoque dicitur, Si caelum dissentiat, frustra
feri fundum, ac Catullus recte ait,

Firmat tol, educat imber.

Item Virgilius in Georg.

Hic fegetes, illic veniunt felicius vnae, &c.

Ac alibi in eodem opere,

Non omnis fert omnia tellus.

Quae doctissimus Costeus in libro suo de vniuersa stirpi-
um Natura II. copiosius explicat hisce verbis. Est igitur
aeris proprietates, (quae potiss. a sole proficiscitur) quam The-
ophrastus inter causas generationis plantarum refert, va-
ria quaedam cum subjectis rebus & cum terra proportio,
ignota illa quidem nobis qualis sit, sed ex euentu frequen-
tissime obseruata. Quod etiam doctissime annotauit Vi-
truius lib. 8. suae Architecturae, proprietates inquit singularum
terrarum in regionibus ad solis potestatem tem-
perari. Quapropter illi quasi vim inferre Natura videntur,
qui in loco aliquo boreali ac nimis frigido omnia sine
discrimine, quae in calidissimis locis solent sua sponte tantum
prouenire, arte quadam, quae tamen saepe fallit, tam co-
acervare quam conseruare in longum tempus se posse arbi-
trantur.

FRA-

XXX.

FRAGRAT ADV-
STVM,

*Thurainodora manent, nisi sole vel igne calecant,
Sic bene quo fragret, cor prece adure pia.*

Admirati-

ADMIRATIONE profecto nõ caret, quod in tam diligenti alioquin inuestigatione omnium rerum Naturalium, cum tot navigationibus ac peregrinationibus uniuersi ferme anguli orbis terrarum excutiantur, nihil adhuc certi tamen nobis constet de arbore Thuris, quemadmodum quoq; Myrrhæ. Quod etiam Plinius affirmat lib. 12. cap. 14. Quidam litteris prodiderunt in Arabia nasci, loco Saba dicto, unde Virgilius l. Georg.

India mittit Ebur, molles sua Thura Sabæi.

Hujus vero arboris Gummi dicitur esse inodorum, nisi extillans à sole vel igne incalescat, quo modo etiam adhuc in acerra siue thuribolo suffiri solet. Ad eundem modum, nisi orationibus ac precibus, & reliquis uniuersis pijs ac religiosis exercitationibus animum nostrum sine omni suco ac simulatione (quæ in primis Deo displicent) crebro incitemus ac inflammemus, odorem suauem & fragrantem bonorum ac laudabilium operum nõquam edere possumus. Sic Aromata ac potissimũ Thura igni imposta, hieroglyphice (vt inquit Pierius lib. 46.) orationem spiritualis doctrinæ significant. Et Goropius Becanus in suo Vertumno prolixè admodum declarat, apud præscos sacrorum antistites, Thus fuisse caritatis amorisq; tesseram. Hanc similitudinem quoq; exponit D. Augustinus in libello, cuius titulus Speculum peccatorum, hisce verbis. Vt Thus non redolet nisi ponatur in igne, nec virtus Sinapis sentitur, nisi conteratur in lapide; ita nulla scripturæ sacræ sententiæ vim suam declarat, nisi cocta in corde.

NEC

XXXI.

NEC DVM CES-
SAT AMOR.

*Omnia cum rapiat mors, non extinguit amorem,
Quo devincta sibi est usq; marita fides.*

M

Occasionem

OCASIONEM huius symbolo praebeuit fabu-
la illa poetica de Amygdalo arbore, quam
talem veteres mythologi sinxerunt. Cum
Phyllis hospitio recepisset Demophoontem
exulem ac vagabundum, amore ipsius ca-
pta maritum sibi elegit. Hic paulo post coactus peregre
abire ad expedienda sua quaedam negotia, certo promisit
intra unum mensem se rediturum esse, at cum insuper ad-
huc alios tres menses reuersionem suam distulisset, Phyllis
tam longa mora impatiens, (cum, secundum Ouidium, cre-
dula res amor sit) ac se delusam ab ipso suspicata, cum antea
epistolam quandam ad ipsum conscripisset, sibi ipsi mor-
tem consciuit, eamque postea in Amygdalum aridam conuer-
sam fabula fingunt. Cumque Demophoon tandem reuersus,
ac de tam funesto casu certior redditus, subito ad arborem
venisset illamque complexus esset, ajunt in signum laticiae
eam coepisse virescere ac florere. Additus est Turtur in
trunco sedens, qui & ipse castitatis & constantis amoris
typus habetur. Apparet autem hoc symbolum eo venusti-
us, quod hemistichium appositum sit desumptum ex Epistola
ipsius Demophoontis à Sabino poeta vel alio composita in-
star responsionis ad Phyllidis Ouidianam. Quo mytholo-
gicè voluerunt poeta commendare constantiam, amorem
& prioris vitae memoriam stabilem, in marito superstite
erga conjugem defunctam, & contra. Alibi adjectum
legitur eodem sensu, OMNIA NON ANIMVM. AUT PE-
CTORE VEL IMO LATET.

XXXII.

OPIS INDIGA.

*Sratus humi absentem palmes sterilefcit ob vlinum.
Indiget alterius quilibet auxilio.*

M e

Vitis

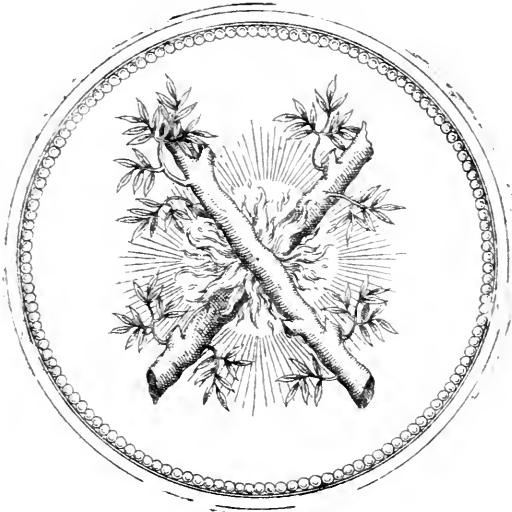
ITIS auulsa ab ulmo, qua antea sustinebatur, & umbra frondium ipsius non parū recreabatur, humi jam prostrata sine adminiculo isto fructus maturos producere nequit. Quo significatur in omnibus rebus semper unum indigere alterius ope ac auxilio. Quod quidem potissimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia praestat & implet. Quod eleganti admodum similitudine D. Chrysostomus in Mattheum Homilia LXXIX. (qua utinam sicuti alia ipsius scripta ob singularem sancti viri facundiam graece edita quoq; legi possent,) explicat, quando ait: Si in rebus secularibus nemo sibi viuit solus, sicuti opifex, miles, agricola, mercator ad communem usum proximi omnia conferunt; multo magis in spiritualibus hoc faciendum. haec enim maxime vita est, alijs prodesse. Nam qui sibi viuit, ceteros negligens, & vita ejus superuacua est, & ipse superfluus homo generis nostri. Ideo quoque ratione & oratione nos ornauit DEVS, mentem & ingenium concessit, manus, pedes, vires corporis dedit, ut his omnibus & nos & proximum iuueamus. Haec ille. Quod vnico versu D. Nazianzenus complexus est.

Ἀλλήλοισι χεῖρας τε καὶ ὄρατι καὶ πόδες ἐσμεν.

Vnde etiam Platoni dicuntur homines ζῶα πολιτικά, id est, animalia ciuilia & ad societatem nata, quando quidem sola viuere sine mutuo auxilio non possunt. Vnde etiam prouerbiū vulgare natum, VNVS HOMO, NVLLVS HOMO.

XXXIII.

VIM EX VI.

*Damna dat atque facit vis vi collisa potentum:
Ramorum attritu ut flamma resultat edax.*

M 3

De ve-

E vehementi ac continuo attritu lignorum ignem tandem excitantium ita scribit Plinius lib. 16. cap. 40. *Calidæ sunt et morus, laurus, hederæ, ac omnes ex quibus igniaria fiunt. Exploratorum hoc usus in castris pastorumque recepit, quorum ad excudendum, vel, ut alij legunt, excutiendum ignem, non semper lapidis occasio est. Teritur ergo lignum ligno, ignemque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis, fungi vel foliorum facillime concipientium. Sed nihil hederæ præstantius quæ teratur, lauro quæ terat. Hac ille. Duos tamen bacillos lauri hoc etiã præstare experientia quoque testatur, & qui de Indijs scripserunt, idem adhuc cum alijs lignis calidioribus ibidem usitatum esse fieri perhibent. Hoc vero inuentum, ut alia multa, Mercurio tribuit hymnus græcus ad ipsum scriptus. Sic etiam arboribus sylvarum ventosum vi inter se collisis ignis elicitur, unde Lucretius lib. 5.*

*Exprimitur validis extritus viribus ignis,
Et micat interdum flammæ feruidus ardor,
Mutua dum inter se rami stirpesque teruntur.*

Non aliter ex potentiorum dissensione & ira semper grauiora quàm alijs pericula oriri certum est, unde Guilielmus Paradinus (ex quo hæc desumimus,) prouerbiū alterum quoque allegat, Dura duris non quadrare in opere sartorio. Alibi legitur, FLAMMA EST RECLUSA TERENDO. Apud Paradinum vero habetur, FLAMMESCIT VIERQUE.

AMICVS POST MORTEM,

*Quamlibet arenti vitis tamen heret in ulmo:
Sic quoq. post mortem verus amicus amat.*

Ulmum

*VLVUM proceram arborem vitibus solere
adjungi, & olim vsitatum fuit, & nunc
etiam ubiq; in Italia, præsertim in Cam-
pania felici circa Neapolim fieri consue-
uit. Quamuis vero hæc senio jam arefa-
cta, & vigore pristino destituta, nihilo minus tamen vi-
tem retinet, ac sustentat, non aliter ac antea crescens &
virescens factitare solebat. Ita etiam amici nobis compa-
randi, qui nec rebus aduersis, nec temporum diuturnitate,
neg. locorum distantia, vel vlla denique re à nobis temere
desciscant, et nos amare desināt. Quod Phocion ille sapiens
Græcus apud Stobæum nos facere jubet, ῥητέμ, inquit, δ᾿ ἄ
καὶ ἀνδρα καὶ τέκνα καὶ φίλους τῶν τῆν ἀπαλλαγὴν τῆ
βίης παρεμμένοντος. Id est, Quærendos esse virum & liberos
& amicos, qui ad exitum vitæ usque tales permaneant.
Quæ omnia eruditissimus Alciatus in suis Emblematis ex
græco Epigrammate conuertens ad hunc modum exposuit.*

Arentem senio, nudam quoque frondibus vlvum

Complexa est viridi vitis opaca coma.

Agnoscitque vices naturæ, & grata parenti,

Officij reddit mutua jura suo.

Exemploque monet, tales nos querere amicos

Quos neque disjungat fœdere summa dies.

Quo spectare quoq; videntur Catulliani versus nuptiales.

Vt vidua in nudo vitis quæ nascitur aruo,

Nunquam se extollit, nunquam mitem educat vnam.

Hanc nulli agricolæ, nulli accolluere iuueni.

At si forte eadem est vlmo conjuncta marito,

Multi illam agricolæ, multi accolluere iuueni.

In alijs additur eodem sensu, ET ARIDA TECVM.

INTA-

XXXV.

INTACTA VIR- TVS.

*Sic illa famalis constat pulcherrima virtus,
Laurus ut est diris integra fulminibus.*

N

Laurus

AVRUM custodia quoq; ac incolumitatis esse symbolum ex Proclo tradit Pierius, unde apud veteres tutelæ causa sata prope ades vel illis affixa fuit, quod etiam Ouidius testatur, cum dicit,

Postibus Augustis eadem fidsissima custos.

Eamq; insuper non lædi à fulmine, Plinio etiam astipulante, vetustas credidit. Vnde Tiberius Imperator Romanus tempestates & coruscationes nimium expauescens, cælo turbido lauream sibi solitus est imponere, non aliter ac Augustus ante ipsum nescio qua superstitione, ex vituli marini pelle in eundem finem cingulum gestare consuevit. Herodianus quoq; scribit lib. 1. in maxima peste, consulentibus Medicis, Commodum Imperatorem ob copiam arborum istarum in locum, cui nomē Lauretum, secessisse, quod beneficio harum arborum se à contagio immunem fore speraret. Ad eundem modum, virtus, cuius omnis laus in actione posita est, (secundum Ciceronem;) per se munita ab omnibus nō solum vitijs, sed alijs rebus aduersis, semper illæsa ac integra durare solet, alijsq; vniuersis commoditatibus est præferenda. Vnde Horatius carm. lib. 3. ode 2.

*Virtus repulsiæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus,
Nec fūmit, aut ponit secures,
Arbitrio popularis auræ, &c.*

XXXVI.

VVLNERE VVL- NERA SANO.

*Dic age cum proprio tua vulnere vulnera sanem,
Stipite cur hominum durior hostis homo es?*

N 2

Excellenti-

XCELLENTISS. ac peritissimus Medicus
D. Prosper Alpinus, qui octo annis in Ægypto
Medicinam feliciter exercuit, & nunc
magna cum laude Venetijs artem eandem
facit, veram Balsami descriptionem &
locum natalem in suo præclaro libro de plantis Ægypti, &
peculiari dialogo de Balsamo edito, unà cum ejus icone, pri-
mus ut puto hisce temporibus nobis cum magna utilitate
exhibuit, manifesteq; ostendit, hunc fruticem in Arabia
felici proprie nunc etiam nasci, ac inde in Ægyptum ac Iu-
deam semper translatum esse, ac ita qui velint, legiti-
mum nancisci & habere æquo precio posse. Ex hoc frutice
liquor iste nobiliss. (cujus portiuncula quoq; ad nos mittere
dignatus est) vulnerato vel scarificato cortice in æstate de-
stillat, & hodie etiam in Ægypto illius magnus usus est ad
omnia vulnera ac ulcera difficilia ac sordida, aliosq; plures
ejusmodi affectus. Docemur autem hoc Emblemate de mu-
tua inter homines præstanda benevolentia ac prompta opera,
etiamsi interdum aliquid propterea laborum & molestiarum
sit suscipiendum. Nihil enim (ut Cicero lib. 1. de Natura
Deorum tradit) bonitate ac beneficentia est melius aut præ-
stātius. Quod quidem S. Paulus multo efficacius ac verius
in Epistola ad Coloss. cap. III. monet, ἐνδύσαθε
σωλήνας καὶ ὀπίσθημα, χρεσώτητα, ταπεινοφροσύνην, μακροθυ-
μίαν, πρόσθητα. id est, induite viscera commiserationis, be-
nignitatem, animi humilitatem, lenitatem, clementiam.

SIC

XXXVII.

SIC VOS NON VOBIS.

*Pingitur in lauri vitis cur stipite nixa?
Sæpe etiam docti munere diues eget.*

N 3

Vitis

ITIS lauro fulta, rectius fructus suos ad maturitatem hoc modo producere potest, quamvis laurus ipsa quoque non parum utilitatis hominibus praebeat, atque ita utraq; stirps non sibi sed alijs hanc quasi operam mutuam tradat. Quapropter nos quoque, quibus proprie humanitatis virtus competit, cuncta nostra consilia, ac universas actiones eò semper dirigere debemus, ut non solum nobis sed alijs quoque, prodesse possimus. Nihil enim melius neque praestantius bonitate ac beneficentia, ut in priore simbolo quoque, ex Cicerone retulimus, lib. 1. de Natura Deorum. Ex quo etiam apud eundem autorem altera praeclara sententia, desumpta ex epistola Platonis ad Archytam, lib. 1. de Officijs legitur: Non nobis solum nati sumus, oriisque nostri partem patria, partem parentes, partem amici vendicant. Atque ut placet Stoicis, quae in terris gignuntur, ad usum hominum omnia creari, homines autem hominum esse causa generatos, ut ipsi inter se alij alijs prodesse possint, in hoc naturam ducem sequi debemus, & communes utilitates in medium afferre mutatione officiorum, dando acceptandoque tum artibus, tum opera, tum facultatibus devincire hominum inter homines societatem. Haec ille. Quae ad varia officia mortalium sibi mutuo inserviētium referri possunt: pertinentque huc omnia quae de CHARITATE ac amore tam sacrae quam profanae nobis litera proponunt.

MODO

XXXVIII.

MODUS IVPITER ASSIT.

*Vt sapias rectè & facias, Deus efficit: Eius
Auxilio plena lance beatus eris.*

Exprimi.

PXPRIMITVR hac pictura Pinus in Oleam inserta, circa quam duo serpentes circumvoluuntur, non aliter ac in Caduceo Mercurij depingi solent. Olea itaq; consecrata Mineruæ sine Palladi Iouis filie, (vt poetæ allegorice fabulantur,) tanquam sapientie presidi dicitur. Mercurius vero ipse quoq; Iouis filius, actionibus ingeniosis ac laudabilibus præesse perhibetur. Voluit autem doctissimus Ioannes Baptista Pigna, (quemadmodum Hieronymus Ruscellus in suis Italicis symbolis refert) hac inuentione ingeniosa uti, posteaquam summa cum laude diu in Academia Ferraricensi publice bonas Artes docuisset, ac tandem totum sese tradidisset Duci Ferrariæ, cum quo à pueris fuerat educatus, ac deinceps principi isti in max. ac grauiss. negotijs semper fidelem nauasset operam. Hinc per Iouem voluit intelligere Deum Opt. Max. à cuius diuino auxilio ac providentia sese totum pendere, illique omnia accepta referre ingenue fatetur. Per terrestrem vero Iouem ipsum Ducem Ferrariensem herum suum clementissimum, designare studuit, atque ita hac duplici ope sperabat se ad utrumq; genus vitæ, theoreticum nimirum, vt vulgo vocant, ac practicum aspirare posse, in quorum conjunctione legitima non dubitabat certo consistere, non solum secundum Peripateticos, sed etiam sacratis. litteras, veram & absolutam hominis felicitatem.

XXXIX.

SE SVSTINET

IPSA.

*Vitis recta suo per se fulcimine nixa
Pingit eum, sua fors cui satis est, animum.*

O

Inter

NTER plura genera vitium, refert Plinius lib. 14. cap. 3. quoddam etiam peculiare reperiri, nullo plane indigens fulcro alterius arboris aut palis, sed quod ipsum sese sustineat, unde etiam à Græcis οὐρανοῦ κλάδος, id est, vitis recta nominatur. Strabo vero de mira vitis talis crasitie lib. 2. & lib. 17. ea scribit, quæ prope fidem communem superant. Hæc profecto imago est accommoda veræ ὠτοφρένειας, id est illius qui contentus est suis rebus suisq; ingenij dotibus, neque ab alijs temere pædet. Quas maximas diuitias certissimasq; nominat Cicero in Paradoxis. Et Lucretius inquit:

Diuitiæ grandes homini sunt viuere parcé
Æquo animo. &c.

Quod multo rectius ac plenius D. Paulus paucis docet. Ἐστὶ δὲ πορισμὸς μέγας, inquit, ἢ εὐσεβείᾳ καὶ ἀνοτοφρένεια, id est, Quæstus autem magnus est pietas cum animo sua sorte contento. Et Syracides cap. 40. Ζῶν ἀνοτοφρένεια ἐργάτης γλυκύνθησεται, h. e. Vita operarij, cui quantum satis est suppetit, dulcis erit. Tam magni autem veterum nonnulli hanc ἀνοτοφρένεια fecere, ut teste Theodoro in libro contra Græcos infideles sermone XI. in quo tractat de fine & iudicio, in ea ultimum hominis quidam philosophi, autore Hecatæo, bonum statuerint. Quod pertinet etiam præclara sententia in Olympijs Pindarica hæc. Ὑγιὲν τὰ δ' εἴ τις, ὁ λυοῦν ἀρδῆι, ἐξαρκῶν κτεάτεων, καὶ ἐν λυγίᾳ πλοσθηῖς, μὴ μαθεύσῃ θεὸς γινώσκει. id est. Sanam autem si quis opulentiam irriget, contentus ijs quæ conquist, laudemq; adjungens, ne querat Deus fieri, vel ultra humanam sortem sese extollere.

SPERA-

XL.

SPERARE NE-

FAS.

*Aurea in hoc frustra speramus secula mundo,
 Alterius seculi quæ dabit ille Pater.*

O 2

Quercus

VERCVS glandibus fecunda indicat pri-
mum seculum frugale, & simplex, quod,
vt Ouidius cecinit, — vindice nullo
spöte sua sine lege fidem, rectūq; colebat:

Quod inde aureum fuit nuncupatum.

*Adjungitur huic arbori palma sua sponte quoque vberes
adeo fructus ad vsum hominum prebens. Ac sicuti
hic duplex fructus illis felicibus temporibus absq; vlllo labo-
re quesitus gratis. passim mortalibus fuit cibus, ita etiam
virtus ipsa ac honestas, quæ tum pleno, vt dicitur, gradu
in terris florebat, animis eorum fuit alimentum suauis.*

*Descriptionem vero quatuor ætatum admodum luculen-
tam, qui volet, legere poterit apud Ouidium lib. 1. Meta-
morphos. Itemq; apud Hesiodū lib. 1. ἔργων καὶ ἡμερ. Quæ
admodum vero omnes probi ac virtutis amantes tale se-
culum quidem summopere exoptant, ita sperare vel expe-
ctare in posterum haud licet: de quo multorum etiam que-
rele extant, & apud Senecam in Tragædia Thyeste Chorus
exclamat. ——— in nos ætas*

Ultima venit, ô nos dura

Sorte creatos. ———

Quod nostro huic calamitosiss. tēpori multo rectius cōuenit.

*Alij sacrationem inde sensum eliciunt, quod nimirum
post originalem justitiam lapsu primorum parentum amif-
sam, in hoc mundo non liceat amplius sperare perfectionē
absolutam & aureum seculum, sed istud nobis partum à
CHRISTO vnico nostro saluatore ac redemptore in alte-
ra vita æterna esse querendum ac certo expectandum, ita
tamen vt in hoc quog; mundo, diuina adiuuante gratia,
aliquem illius gustum ac sensum habere incipiamus.*

SVSTI-

XLI.

SVSTINE VEL ABSTINE.

*Carpere parce meas frondes, qui singula carpis,
Vulneret audaces ne tibi spina manus.*

O 3

Manus

ANVS hominis spinosissimum fruticem
Rhamnū temere contrectans, ac inde sei-
psam vulnerās, indicat curiositatē suae πο-
λυπνεχυμοσ'ωρη, quam Plutarchus dicit ef-
se φιλομαθειαυ αμοσ'ιωρ και κωρ, id est, stu-
dium cognoscendi aliena mala, non solum inutilem sed et-
iam saepenumero detrimetosam esse, cum homines in alie-
na semper inquirere, & quae non sui sunt officij cum magno
suo damno peragere volunt. Vnde etiam recte Plautus in
Sticho dixit, neminem esse curiosum quin sit maleuolus: &
Menandri praecleara est sententia,

Τό πολλά πράττειν καὶ λύπας πολλάς ἔχει,
Multa facere & molestias multas continet.

Potest idem quoque referri ad alias res periculorum &
molestiarum plenas, quibus si frui cupiamus, multa nobis
discrimina sint subeunda. Aliud Epicteti est generali-
us dictum, qui reliqua philosophorum dogmata, quae ad
humanae vitae institutionem pertinent, duobus verbis com-
plecti voluit, ἀνέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι, id est, Sustine & abstine.
De quo vide plura apud Gellium Atticarum noctium lib.
17. cap. 19.

Ac D. Chrysostomus Homilia 45. in S. Mattheum ad
voluptates huius saeculi hoc symbolum accommodat. Quem-
admodum, inquit, acuti vepres undecumque tanguntur ac
constringuntur, manus cruentant, eodem modo deliciae,
pedibus, manibus, capiti, oculis, omnibus similiter membris
officiunt, &c.

NEGLE-

XLII.

NEGLECTA VI- RESCVNT.

*Emergens virtus nona spernitur, ut rosa brumâ.
Expectata: Flores fota calore feret.*

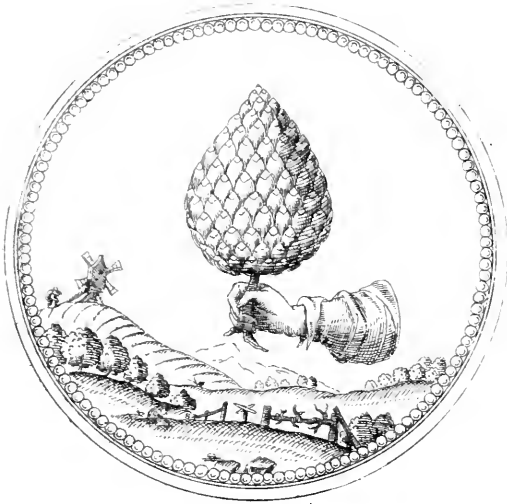
Rosæ

ROSÆ frutex hyberno tempore, quasi aridus spinisq; solummodo horridus, carens folijs ac floribus negligitur prorsus, vel et tampedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore vix depulso frigore hyberno, beneficio mitioris ac temperatioris aëris rursum reuifescere et rosas protrudere, antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter saepe virtuti primum sese exercēti ac primum emergenti, quæ quidem crebrius quàm matura ac omnibus numeris absoluta inuidiæ stimulus est exposita, insidias struere, ac quasi adhuc in herba versantē suffocare homines mali ac inuidi conantur. Vnde sepe numero quidam in primis suæ atatis annis viuacitatem ingenij & laudabilem industriam ad omnia honesta præ se ferentes inuidia ac maleuolentia aliorum, quasi frigore hyberno non parum retardantur ac impediuntur, ne scilicet plenam de se spem conceptam tempestiue adimplere possint. Non raro tamen rursum diuino in primis adjuti auxilio, tanquam aura clementiore conseruati ac excitati rursum repullulant, & ad frugem optatam tandem perueniunt. Quod egregium exemplum merito omnes ingenui adolescentes, ad præclaras virtutis actiones cupide aspirantes, ante oculos continuo habere, nec ullo modo à recto tramite abduci, sed potius fructus laudabiles suorum laborum suo tempore proferre debent. *Alibi additur, NON SEMPER NEGLECTA.*

VIRTVS

XLIII.

VIRTUS DIFFI-
CILIS SED FRU-
CTUOSA.

*Ardua vallatur duris sapientia scrupis:
Dulcibus aut eadem fructibus illa scatet.*

P

Defunctum

ESUMTVM est hoc symbolū ex eruditiss. Emblematis Adriani Iunij; cuius hæc est interpretatio. Nux pinea, quæ olim Cybele fuit sacrata, colliculis qbusdam inæqualis ac aspera, miræque duritiæ est, quæ vix ignis vi reserari potest. intus vero nuclei dulces latent, non parum ad alimentum ac diuersos hominum morbos utiles. Sic ad virtute & honestate ac laudabiles actiones non nisi per labores ac varias difficultates perueniri potest, at postea sequuntur suauiss. fructus. Quæ omnia Hesiodus paucis versibus ita eleganter complexus est, ut & Socrates eos cōmendat apud Xenophontem lib. 2. ἀπρημορ. & Ciceroni quoq; vehementer placuerint, ideog; lib. VI. Epistolarū familiarium ad Leptam, monuerit amicum suum, ut filium ipsius iubeat Hesiodica iste ediscere, semperq; habere in ore.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτά θεοὶ πρὸ πάροιθερ ἔθνημα
Ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθισσ οἶμος ἐπ' αὐτήν,
καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται
ῤῆϊδην δὴ πειτα πέλει, χαλεπίπερ ἔσσα.

Quos quidam satis eleganter vertit in latinam linguam:

————— Virtutem sudoribus vndiq; diui
Præsepsere, & longus ad hanc perque ardua callis,
Asper & est primum, sed vbi alta cacumina victor
Contigeris, jam fit facilis, licet ardua dudum.

Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. 4. Stromatum, habitare virtutem ὄρσοις ἐπὶ πέτραις, id est, in rupibus difficilimis, dixit. Ac Ouidij est præclarus versus.

Gloria difficili parta labore venit.

IDEM

XLIII.

IDEM AMBO.

*Persea fert cordis fructus, folia emula linguae,
O utinam in cunctis hac bene juncta forent!*

P 2

Fructus

RUCTVS arboris Perseæ formã cordis re-
presentare, folium autem cum lingua si-
militudinem habere, Plutarchus quoq; in
libello de Iside et Osiride notauit, cū in Æ-
gypto Harpocrati hæc arbor fuerit dicata,
cujus veteres mentionem fecerint; & inter recentiores Ca-
rolus Clusius in suis obseruationibus Hispanicis diligenter
descripsit ac delineauit. Plinius tamen cum Persico arbore
(cujus forsitan non nihil congener est, specie autem differt)
videtur quodammodo confundere. Docemur hoc symbolo,
veritatis orationem debere esse simplicissimam, ac vni-
dig; sibi constare, vnde Germanis prouerbiū quoq; adhuc
frequens est, volentibus Cor & linguam oportere vnum
idemq; esse. Quod vtinam hoc nostro seculo, in quo

Candor inter homines res inter mortua pæne est,

plures diligentius obseruarent, cum profecto, secundum B.
Naxi, in Zeni dictum grauis. πᾶρ ὁ πῶσων τὸν ἕθε μόνι μὲν
ἔσι, id est, nihil simulatum possit esse diuturnum. Videmus
autem & quotidie experimur, potius jam nimis vere in
multos conuenire istud Ciceronis, in quadam Epistola ad
Quintum fratrem, dictum, vbi ait: Multis simulationum
inuolucris tegitur & quasi velis quibusdam obtenditur
vniuscuiusq; natura: frons, oculi, vultus persæpe mentiuntur:
lingua autem sapiß. Definit vero idem Cicero Veritatem
libro 2. de inuentione, per quam immutata ea que sunt,
aut ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Ad veritatem
autem amplectendam Sophoclis est egregia cohortatio.

Θάρα, λέγωρ πάληδης, ἔ σφάλλη ποτῆ*

Bono sis animo, vera dicendo nunquam erraueris.

CITO

XLV.

CITO NATA CI- TO PEREVNT.

*Quid certat tarda & citò nata cucurbita pino?
Interitu celeri, quæ citò nata cadunt.*

P 3

Alciati.

ALCIATI hoc est symbolum, quod Petrus
Crinitus de honesta disciplina lib. 2. cap. 14.
longe ante ipsum in hunc modum exposuit.
Sata est olim Cucurbita juxta Pinum ar-
borem procerissimam. Cum vero mul-
tis pluuijs ac cæli temperamento hæc plurimum creuisset,
lasciuire cœpit & ramulos audacius porrigere, jamq̃ in pi-
num serpebat & in suos ramos audebat frondes inuoluere,
prægrandia sua poma ac virescentia ostentans. Tanto itaq̃
fastu ac insolentia intumuit, ut pinum ipsam ausa sit hoc
pacto aggredi. Et vides ait, ut te jam supero, utq̃ folijs
ac virore præsto. Tum pinus, quæ senili prudentia præsta-
bat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed re-
spondit: Ego vero hic multos calores & hyemes, variasq̃
temporis aduersitates pertuli, adhuc tamen integra consi-
sto, tu vero ad primos rigores minus habebis audaciæ, nam
frondes concident, & virescere desines. Hunc apologum
integrum placuit huc afferre, quandoquidem opt. in om-
nis generis ardeliones & agyras, & auaros audacesque
Empiricos nostrorum temporum conuenit, qui si quan-
do nescio quam momentaneam gloriam ac felicitatem
suis fraudibus ac ostentationibus acquisierint, quibus
etiam probis & doctis viris audacter insultare non erube-
scunt, paulo post tamen ubi scriò aliquid tractare coguntur,
& ad rem ipsum peruentum est, concidunt ac tanquam fu-
mi venditores ipso fumo pereunt. Quod multis exemplis
quæ præ foribus sunt probare nominatim non esset difficile,
nisi breuitati studere mihi propositum esset. Alibi appo-
nitur, BREVIS HÆC EST GLORIA. vel ex Martiale,
IMMODICIS BREVIS EST ÆTAS.

XLVI.

TVRPIBVS EXI- TIVM.

*Cantharidum rosa mors. Sic luxus deliciaꝝ
Eneruant animos eripiuntꝝ virum.*

Canthari

ANTHARI ac scarabei & hujus generis insecta plurima ita fatoribus ac sordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis sustentantur, ut contra odorum suauitate planè exanimentur ac pereant. Ideoq; Rosis insidentes scarabei vel cantharides torpescere, vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles ac effæminatos in suis voluptatibus ac delicijs, quæ non solum corpori, sed menti quoq; obsunt, plurimūq; nocent, paulatim contabescere ac tandem illicito luxui interitu suo meritas pœnas luere cōstat. Quod Claudianus lib. 2. ad Stiliconē egregie hisce versibus nobis explicauit.

Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membraque Circæis effæminat acrius herbis,
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circumligat hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Silius quoque Italicus breuiter hæc exposuit.

—Nec ira Deūm tantum, nec tela nec hostis,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

Pierius in suis Hieroglyphicis refert, Hannibali alioquē duro, sed ob Capuanas delicias tandem effæminato, non abs re scutum debuisse offerri, in cuius medio Scarabeus fuisse depictus, quem undiq; rosarumserta ambirent, significatione eadem, quam hoc symbolo exprimere voluimus.

XLVII.

SIT MODVS IN REBVS.

*Sit tibi, ne noceat, vini moderatior usus:
Prima sitim, curas altera poela leuent.*

2

Desuntum

ESUMTVM est hoc symbolum ex Horatij versibus,

Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines
Quos ultra citraq; nequit cōsistere rectū.

Monemur autem hīc inprimis, vino esse sobrie ac ἐπισημένως, (ut loquitur Theognis,) utendū, ad virium debilitatarum recreationem & leticiam quidē, sed non ad ebrietatem, quod etiam ubiq; in sacris litteris serio nobis proponitur ac explicatur. Vnde D. Basilius in sua luculenta quadam de Ebrietate oratione, hanc non immerito vocat ἀκρόπολις, id est, arcem omnium flagitiorum. & Athenæus lib. 10. μητρόπολις πάντων τῶν δεινῶν. Quod ut ubique hominibus inculcatur: ita certe deplorandum est, nihilominus hoc vitium maxime detestandum adhuc esse non solum nimis commune, sed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui etiam præmia proponantur, ut olim à Mithridate factum accepimus, ijs qui plurimum biberint. Explicat autem adhuc melius hoc symbolum carmen quoddam in Microcosmo, libello elegantissimo nuper impresso Antuerpiæ, hisce verbis.

Tres vitis profert vuas, tria pocula mensæ,
Si circumspicias, apposita esse vides.
Muta tribus vicibus docet hæc pictura bibendum,
Scilicet ut sedent pocula prima sitim,
Altera rancorem crudo de pectore pellant,
Firma valetudo quo tua membra beet.
Tertia sed misce tibi pocula propter amicos,
Inter quos maneant gordia vincla decet.

BENE

XLVIII.

BENEVOLVS AT- QVE BENIGNVS.

*Qui semiclauso conuiuent germine flores,
Dilatati, aries quando fauebit, erunt.*

2 2

Scipio

SCIPIO reuersus ex Africa, et primus triumphaturus de Hannibale, iussit ut milites octauae legionis, qui primi etiam castra Carthaginensium oppugnaverant, ac Ducis eorum insignia abstulerant, non solum die triumphali manu gestarent fasciculum rosarum, sed in posterum quoque in clypeis similiter depictas rosas usurparent. Posterior quoque Scipio post expugnationem & destructionem ultimam potentissima urbis Carthaginis, voluit milites undecimae legionis, qui etiam ipsi ante alios omnes muros conscendissent, easdem Rosas in suis armis & scutis gestare, atque hoc modo cum ipsius Scipionis curru triumphali undique rosis similiter exornato urbem ingredi. Sic apud Homerum legitur Achillis scutum rosis fuisse insignitum, nec non cassides Hectoris atque Aeneae. Rose itaque hoc loco nondum plane mature ac aperte indicant allegorice iuuenilis animi, heroica virtute praediti in principe expectationem singularem, qui ratione etatis sua consilia ac facta nondum omnibus potest probare nec cunctis innotescere. Additur autem supra rosarum fruticem in regione caelesti signum Arietis, quod vcris tempus amantibus nobis solet adducere, & illi quasi praesse, quo tempore Rose maxime florent, & ob suavis odorem imprimis expetuntur. Non igitur sine ratione hoc symbolo uti in sua iuuentute Virgilius Vrsinus filius Pauli Iordani, eoque innuere voluit, magnam spem se collocare in benevolentia ac gratia sui auunculi Cosmi Medicis Magni Ducis Hetruriae, cui Arietis signum, ut etiam Augusto Casari, fuit in horoscopo.

NON

NON INFERIO- RA SECVTVS.

*Solus ut hunc florem radiantia lumina versant,
Dirige sic mentem Christe benigne meam.*

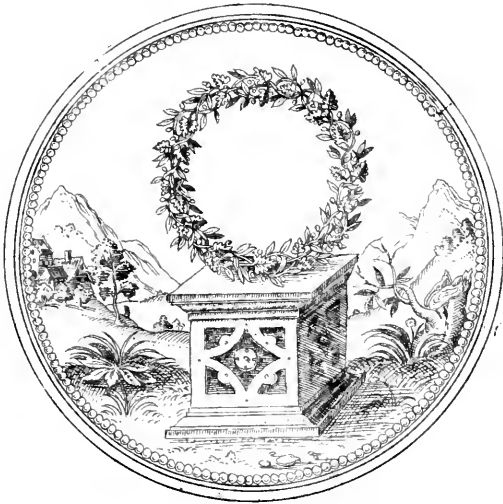

Egregia quadam plantae admiratione sane digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, & ubiq; jam in hortis colitur, quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali, à forma plantam maximam, Florem solis vero propter effectum & similitudinem nominant. quidam Bellionem Plinij esse opinantur, incerta tamen (meo iudicio) conjectura. Hac intra sex vel ad summum septem mensium spacium, ex quo terra semen ipsius est mandatum, eo peruenire solet magnitudinis, ut humani brachij crassitiem, & altitudinem duodecim vel plurium cubitorum excedat. Quemadmodum verò florum densitate ac multiplici foliorum numero Pæonia non nihil cedit, ita seminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat, nam eorum ultra mille in vno cippo numerauimus. Cum itaq; hic flos etiam solem semper respiciat, adq; ejus radios sese plurimum pandat, & superiora semper respiciat, decet nos etiam multo magis ad verum datorem & largitorem omnium bonorum ἐπεὶ ἀειπὸν continuè oculos mentis attollere, nec terrenis, caducis ac voluptarijs bonis quasi humi jacentes semper inhiare: ostendentes, secundum Platonem quoque, nos esse cælestes plantas. Genua in palatio Francisci Leccani aliud symbolum pulcherrimum huic non dissimile legitur, **E COELIS LVX, EO INTVERE.** Sic Boeth: de consolatione.

Quem, quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere solem.

HINC

L.
HINC RECTE
FACIES.

*E Lauro, Quercu atque Olea duce digna corona
Prudentem, fortem pacificumque decet.*

Sertum

ERTVM vel corolla ex triplici genere ramusculorum, nimirum ex Lauro, Quercu & Olea contexta, ac cuidam sacrae Arae imposita consecrataq;, allegorice nos monet ut harum arborum naturam ac proprietatem imitemur, & secundum mysticum earum sensum vitam nostram vniuersam integritati ac pietati cōsecremus. Per Laurum enim Apollini dicatam, studium prudentiæ & rerum caussas inuestigandi intelligimus, unde Dionysius $\mu\alpha\upsilon\tau\iota\kappa\acute{o}\nu\ \phi\upsilon\tau\acute{o}\nu$, id est, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro propter singularem doctrinam poëtae coronabantur, nam à fulmine id est temeritate & ignorantia immunis esse putabatur. Quercus vero Ioui sacra fuit tanquã prima arborum, ac propter incorruptam ipsius materiam, & diu durabilem, fortitudinem ac constantiam animi exprimit, quibus contra sensuum aberrationes ac illecebrarum fortuitarum insidias nos munire debemus. Olcam denig, Palladi attributã, pacis esse s̄mbolum nō solum Grecorum $\mu\upsilon\theta\omicron\lambda\omicron\gamma\iota\kappa\upsilon$ & nummi antiquorum plurimi testantur, sed etiam sacrae litterae passim indicant. Post diluuium enim à Noë Columba emissa ex Arca, ac celeriter reuersa surculum Oleae attulit, quo indicio Noë latatus, sensit diluuij tempestatem iam sedatam, & terram rursus esse ab eluuiis aquarum liberatam.

COELE-

LI.
C O E L E S T I A
N O N S I C.

*Ah quàm formae rosas cito deficit inclita pulchras!
Non ita caelestis quas Paradisus habet.*

R

Rosa.

ROSA inter alios omnes flores, grata ac odorata, breui quidem admodum tempore durat, sed rursus languescens ac exarescens perit. Similis planè ratio est hujus vite nostræ caducæ, fluxæ ac incertæ. Vnde ex recentioribus quidam rectè cecinit,

Vt rosa mane viget, tamen & mox vespere languet,
Sic modo qui fuimus, cras leuis umbra sumus.

Quæ quidem ad cælestem pulchritudinem illam nunquam pereuntem, animum nostrum merito debent excitare, ac ad perpetuam illius considerationem nos assuescere. Cum ibidem, (secundum S. Paulum 1. Corinth. 2.) ea præparauerit DEVS diligentibus se, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non ascenderunt. Atq; hæc cupidissime expetenda, cæteris vero si ita acciderit, moderate carendum esse indicant quoque Gregorij Nazianzeni suauissimi versiculi.

Θεὸς μόνος θεῶν τε ἀπολήσως ἔχει,
Ὅς τοῖς λαβῆσι καὶ πλέοι χαρίζεται
Διψῶν τὸ δίψαδον, ἀφθόνως αἰετὸν ἔειπεν.
Ἐν τοῖς δὲ λοιποῖς καὶ φέρειν ἠσπόμενος.
Solum Deum & diuina concupiscito,
Sumentibus qui & plura largiri solet,
Sitiens sitiri, semper affluens bonis.
In cæteris voto excidens modum obtine.

Hoc de omnibus floribus eleganter exposuit D. Chrysostomus Homilia in Genesin 43. hisce verbis. Quemadmodum floridum quoddam pratium varios & omnis generis flores exhibet; ita diuina scriptura justorum virtutes nobis demonstrat, non ut illorum florum fragrantia breui tempore fruamur, sed ut perpetuam inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus, ut per omne tempus, si volumus, eorum suauolentia frui possimus.

LII.

INSPERATA FLORUIT.

*Floruit Aroni vi numinis arida virga.
Me quoq, florentem spes animosa facit.*

R 3

Virga

VIRGA Aaronus, ut habetur Numer. cap. 17. inter omnes alias virgas Principum Israël sola cepit germinare ac virescere, ac flores amygdali protulit, indicans Leuiticæ tribus electionem ad Sacerdotij dignitatem peculiarem, quoniam nulla alia tribus Israëlita cum ea hac in parte conferri potuit, ut quæ præ alijs ad hanc dignitatem electa fuerit, quæ uero tanquam amygdalus inter arbores prima florem & fructum proferret, cæterisq; arboribus antereet. Quam virgam ita floridam Iudaicus postea populus in suis nummis quos siclos vocarunt, designari curauit. Quod symbolum usurpare Adrianus sextus Pontifex Romanus, patria Traiectensis in Belgio, oriundus ex familia Florentia non obscura, & hoc pacto ad familiæ cognomen alludere uoluit: qui ante hanc dignitatem Præceptor Caroli V. & postea in Hispania ob acumen ingenij & prudentiam singularem ad publica negocia tractanda posthabitis alijs fuit adhibitus. Quo symbolo indicauit ad summos hosce honores tam præter suam quam aliorum expectationem ac spem ipsum fuisse euectum, quibus tamen (haud scio qua de causa) non adeo diu frui illi concessum fuit. Apud Guilhelum Paradinum aliud dictum est appositum, nimirum, SEMINE AB ÆTHERIO, Comprobans diuinitus electam ac conseruatam tribum Leuiticam contra Dathan & Abiron factiosos ac Aaronis sacerdotij, diuiniq; ministerij perturbatores.

PER

PER OPPOSITA.

*Li nor iners stimulos generosis mentibus addit,
 Sic per fed a rosis allia crescit odor.*

R 3

Plutarchus

PLUTARCHVS in libello, quem inscripfit,
 πῶς ἂν τις ὑπὸ ἐχθρῶν ὠφελῆτο, id est, de
 capienda ex inimicis utilitate, hoc symbo-
 lum doctē admodum & elegāter hisce ver-
 bis interpretatur. Sicuti periti agricola
 rosas ac violas existimant se odoratiores ac meliores red-
 dere, si allia ac capas iuxta eas plantent, quod in ea excer-
 natur, quicquid alioqui alimenti acerbi aut fatidi illis in-
 est: ita inimicus quoque excipiens inuidiæ & malignita-
 tis alterius iētus, beneuolentio rem aliquem amicis secunda
 utentibus fortuna reddet atq; commodiorem. Hucusque
 Plutarchus. Hec quoq; explicat doctissimus Costeus in 11.
 libro de Natura plantarum cap. 43. quo in loco inquit: Sed
 & satione fatidarum rerum prope flores, odore euadent
 suauiore, ut si allium prope rosam collocaueris. Cum enim
 simili omnia nutriantur, & ab allio, si quid terra fatidis
 inest, in suum trahatur alimentum, quod reliquum est pu-
 rius remanet, idq; in rosa cedens nutrimentum, suauio-
 ris in ea & succi & odoris est causa. Ut illud addam, ca-
 lescere vi allij terram, propterea q; & calidius & elaborati-
 us esse quicquid in rosam perfertur.

LIII.
 SI VIVET VI-
 VAM.

*Muri hederam, hac illos, alterno munere, firmant.
 Hic typus expressus mutuae amicitiae est.*

Hederano

EDERA vincire quasi quibusdam brachijs quicquid apprehenderit, artissimè que continere solet. Viciisim ergo etiam murorum rudera ea ita sustentantur, ne corruant, ac pariter quoque ab illis conseruatur, ac crigitur, vt hac ratione neutrum sine altero possit consistere. Qui profecto typus est veræ constantisq; amicitia, de qua in primis Cicero aureolum libellum illum, qui vtinam quemadmodum omnium manibus teritur, sic etiam in vniuersa vita à cunctis obseruaretur, accurate conscripsit. In quo inter alia plurima præclara dicta, etiam hæc commemorat: In amicitia & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent, & quod difficilius dictu est, mortui viuunt. Ac paulo post subiungit: Est enim amicus quidem tanquam alter idem. Lælius quoq; in fine ejusdem libelli commendans amicitiam, quæ fuit inter Scipionem & ipsum artissima, tandem hæc subiungit: Mihi quidem Scipio, quanquam cæsi subito ereptus, viuunt tamen, semperq; viuunt. Ac Seneca in Epistola 67. scribit: Nihil aque agrum reficit sicuti amicorum affectus. Non video me mori cum illos superstites reliquero. puto, inquam, me dicturum non cum illis sed per illos. Alij ad amatoria nescio quæ hæc transferunt, de quibus non opus est hoc loco disserere.

HINC

LV.

HINC RAPTA IVVANT.

*Verna rigant pluuijs languentes nubila flores,
Nos Pater, aetherij Flaminis imbre foue.*

S

Nubecule

NUBECVLÆ mites & irriguæ pluuiam sua-
uem ac utilem super prata virescentia ac
flosculorum variorum amantitate vndiq;
referta leniter effundentes, viuifico illo ac
suauî humore intra terræ viscera attracto,
plurimum rescicere & latiora reddere solent: absq; illis ve-
ro, siccitate & squallore plane exarescunt. Vnde Prophe-
ta Ieremias cap. 51. Dante eo vocem multiplicantur aquæ
in cælo. Similiter quoq; viri docti & prudentes, multa-
rum rerum peritia excellentes, dona sua à Deo ipsis cōcessâ
non inuide occultant, sed diuino in primis auxilio aduti de
omnibus bene mereri, ac liberaliter scriptis dictisq; suis
egregijs vniuersis prodesse student, diligenter operam dan-
tes, ne secundum sanctum vatem Dauidem, sint tanquam γῆ
ἀὶ ὑδὸς, id est, terra sine aqua, aut, quemadmodum S. Iudas
Apostolus loquitur, nubes sine aquis, sibi tantum viuen-
tes, sine vlla aliorum utilitate. Sic vir Dei S. Moses (vt
est in ipsius Cantico Deuteronomij 32.) optat vt concre-
scat in pluuiam doctrina sua, ac fluat vt ros eloquium ipsi-
us, quasi imber super herbam, & tanquam stillæ super gra-
minâ.

SVRGET

LVI.

SVRGET VBE- RIOR.

*Luxuriam segetis castigat falce colonus.
Ingenium praeceps reprime: sic sapiens.*

S 2

In agris

IN agris latioribus præq; ubertate nimium luxuriantibus, segetes interdum tanta fertilitate crescunt & augmentur, ut nisi suo tempore nonnihil demetantur, & nimia copia illis detrahatur, seipsas suffocare, ablatiis vero superfluis, multo quàm prius crescere uberius soleant. Non aliter quaedam nimis ambitiosa ac felicia ingenia plus quàm oportet sibi tribuentia, ac ideo omnia audacter ac precipitanter agentia, sepe se ipsa evertunt ac consumunt: at si interdum falce moderationis ac humilitatis reprimantur ac castigentur, tum demum fructus maturiores ac præstantiores producere consueverunt, contra præcocia & nimium luxuriantia ingenia sepe in ipsa quasi herba suffocantur. Nam juxta Senecam, ad maturitatem non peruenit nimia fecunditas. Quò pertinet D. Augustini dictum in Epistolar. ad Maced. Quaedam acutiss. & excellentiss. ingenia tanto in majori errant, quanto confidentius tanquam suis viribus cucurrerint, nec suppliciter ac veraciter DEVM, ut vitam sibi ostenderet, petiuerint.

LVII.

SIC VITAM IN- VENIES.

*Spica attrita manu sua grana effundit ad usus:
Sic ostende actu, que meditata tenes.*

SICÆ jam mature inter duas manus nisi continuè fricentur ac valide exprimantur, grana frumenti in illis conclusa inde non possunt excuti vel rectè colligi, quibus ita expressis conuenientissimū illa alimentum generi humano præbent. Ita etiam quantumuis præclaræ cogitationes ac meditationes de rebus tam sacris quàm profanis, nisi ad actum, ut dici solet, traducantur, parum utiles esse solent. Vnde etiam Cicero in 1. De Officijs libro ait Virtutem omnem in actione positam esse, quod sumsit ex luculenta de hac re disputatione Aristotelis in X. Ethicorum Nicomacheorum. Opus itaq; est ad res præclaras peragenda multum laboris ac defatigationis impendere. Vnde etiam Ouidius:

Quæ latet inque bonis cessat non cognita rebus,
Apparet virtus arguiturque malis.

CL. vir, singulari doctrina præditus Nicolaus Reusnerus, in secunda parte suorum Imperatoriorum symbolorum, ex D. Chrysofomo desumptum attribuit FL. Valerio Constantio Imperatori Roman. ejusmodi symbolum, VIRTUS DVMPATITVR VINCIT. Quod in primis de Christiana pietate ac virtute intelligendum, quemadmodum præclare dicitur in Epistola ad Hebræos cap. 12. πᾶσαι παιδείαι καὶ ἡ πειρασὶς τοῦ σώματος ἵνα ἐπιτύχῃ τῆς εἰρηνικῆς. ἡ δὲ πειρασὶς ἐστὶν ἡ ἀσθενεία τοῦ σώματος, ἡ δὲ πειρασὶς ἐστὶν ἡ ἀσθενεία τοῦ σώματος, ἡ δὲ πειρασὶς ἐστὶν ἡ ἀσθενεία τοῦ σώματος. Omnis castigatio in præsens quidem non videtur esse gaudij sed molestia. At postea fructum tranquillum justitiæ reddit ijs, qui per illam fuerint exercitati.

LVIII.

GAVDET PATI- ENTIA DVVIS.

*Fortis ab aduersis animus præclarior extat:
Pondere sic pressus surgit acanthus humo.*

Acanthus

CANTHVS ea herba esse putatur quam vulgo à similitudine foliorum cum pedibus vrsinis, Brancam vrsinam Italicam vocant, & apud nos quoque hoc tempore excolitur. De qua Vitruuius lib. 4. cap. 1. historiam refert ejusmodi. Virgo cuius Corinthia jam matura nuptijs, implicata morbo discessit. Post ejus sepulturam, quibus ea vina delectabatur poculis, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum, & in summo collocavit, atq; uti ea permanerent diutius sub diuo, tegula texit. Is calathus fortuito super acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere pressa radix acanthi media folia & cauliculos circa verum tempus profudit, cujus cauliculi secundum latera crescentes, & ab angulis tegule ponderis necessitate expressi, flexiones in extremas partes volutarum facere sunt corati. Tunc Callimachus Statuarius præteriens hoc monumentum, animadvertit eum calathum, & circa foliorum nascentem teneritatem, delectatusq; genere & formæ novitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit. Hactenus Vitruuius. Vt igitur hæc herba melius crescit ac elegantius, si nonnihil prematur: sic etiam animus fortis & sua virtute inuictus contra omnes insultus fortune, in aduersis semper sese magis exerit, ac multo clarius omnibus conspiciendum præbet. Vnde Lucanus.

—serpens sitis, ardor arenæ,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.
Lætius est quoties magno sibi constat honestum.

Camillus de Camillis in Italicis symbolis addidit, PRES-
SA TOLLITVR HYMO.

SERVA-

LIX.

SERVARI ET SERVARE MEVM EST.

*Seq, aliasq, pudens matrona à crimine servat:
Putrorem milium ceu procul esse facit.*

T

Mm.

MILIO quandam peculiarem vim naturalem inesse constat, non solum longo tempore (propter suam siccitatem potissimum) seipsum, sed alia multa, quæ in illius aceruis reconduntur conseruandi à corruptione ac putredine, qualia sunt Rhabarbarum, Camphora & similia non pauca. Typus certe valde appositus matronæ pudicissimæ, quæ semper castitatem, honestatem & omnem virtutem huic sexui conuenientem & necessariam præ oculis habere, & non solum sedulo curare debet quo pacto se ipsam, sed etiam omnes quæ illius fidei sunt commissæ ab omni labe & turpitudine integras ac inculpatas semper conseruet. in quam vere illud Senecæ in Octauia competit,

Probitas, fidesque, conjugis mores, pudor,
Placeant marito.

Ac secundum Aristotalem in *Oeconomicis*, non tantum nitore vestimentorum, nec excellentia formæ, nec auri multitudo ad laudem mulieris valet, quantum valet modestia in rebus, ac studium honeste decoris, viuendi. Hoc quæ laudatissimum symbolum eam ob causam sibi elegit usurpandum illustrißima Marchionis Vastij conjunx Maria de Arragonia, specimen & imago certissima omnis honestatis, castitatis ac prudentiæ, quæ in hunc sexum potest cadere: de cujus laudibus plura, qui volet, legere poterit apud Paulum Iouium & alios scriptores Italicos passim in eorum scriptis. Alibi non minus elegans & vetus dictum additur, **SERVATA VALEBUNT.**

LX.
 INVICTA MA-
 NEO.

*Syrus ut flagret, viret ac persusa liquorē est.
 Candida sic durent pectora firma sive.*

NON caret admirationē, parvulam hanc, at elegantem plantam plerunque fabulosis ac vdis locis, interdum etiam umbrosis sylvis provenientem, & quæ cum capillaribus herbis magnam habet affinitatem, veteribus forsitan ignotam, ad multos morbos tamen efficacem, quam tum vis etiam æstate ardentissimis solis radijs sit exposita; nunquam tamen folia ipsius, caua instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui, eorumq; liguinam admodum teneram guttulis quibusdam pellucidis semper madere, unde etiam nomen sortita est, ut Rorem Solis ac Rorariam recentiores nuncuparint, de qua Chymici nescio quæ arcana prædicant, ut Isaacus Hollandus proprio scripto testatur. Illustris profecto hæc imago est, nos etiam in summis caloribus ac æstibus calumitatum & afflictionum nunquam flaccessere aut succumbere, si ex sacratisq; verbi divini fontibus viuidum semper ac roscidum succum, qui nos subinde recreet, alat ac sustentet, hauriamus. Qui alioquin nimia rerum humanarum ac caducarum cupiditate dissipatus ac consumptus, perpetuum marcorem, & tandem interitum perniciosum producit. Unde Chrysostomus in Epistola S. Pauli ad Corinth. serm. 26. Τότε γὰρ ἐξελεῖται ἡ ψυχὴ καὶ καθαριεῖται, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐλεῖται, id est, Tunc etiam anima purgatur, quando Deo volente affligitur. Quo in loco plura admodum utilia idem sanctus & disertus pater exponit, quæ hic recensere nimis longum foret.

LXI.

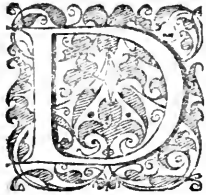
NVNQVAM LAN-
GVESCIMVS.

*Impavidum inuictumq; animum signas amaranthe:
Et vegetis senibus grata corona tua est.*

T 3

Dioscori-

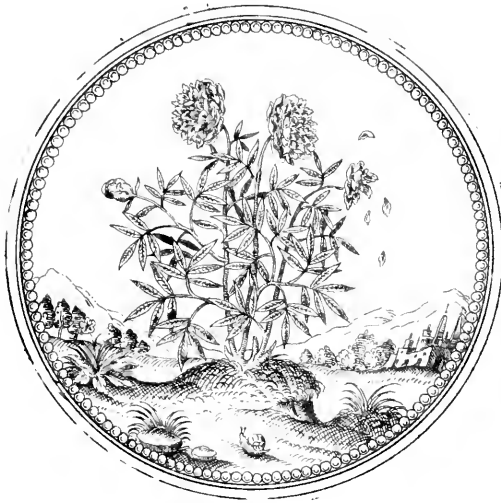

DIOSCORIDES *Helichrysum* nominat quo-
 que *Amaranthum*, ἀπὸ τῆς μὴ μαρξίνεσθαι,
 id est, quod nunquam marcescat. Sed *Pli-*
nus diuersam ab eo plantam, purpureo flore
 præditam ita vocare videtur, quam Itali
 fior velluto appellant, puellis ob colorem viu-
 idum et perennem ad coronas texendas gratiss. præsertim hyberno tem-
 pore ubi viu- idum suum colorem adhuc retinet. Fascicu-
 lum ex hisce floribus spicatis colligatum, in signo siue vexil-
 lo suo militari depictum gestauit pro simbolo egregius copi-
 arum equestrium ductor *Fabricius Gesualdus Neopolitanus*,
 quo voluit innuere, se in omnibus rebus, quæ spectent ad sui
 regis autoritatem & utilitatem conseruandam, semper
 impigrum præstiturum, nullosq; labores aut pericula un-
 quam subterfugiturum, sed sine intermissione animo præ-
 senti ac intrepido prouinciam sibi demandatam pro virili
 administraturum esse, secundum *Virgilianum* istud,

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Annotat vero Pierius quoque in suis Hieroglyphicis,
vetres illorum capitibus, qui valetudine integerrima vi-
ribusq; ad extremum senectutis vegeti vixissent, solitos fuisse
Amaranthinam corollam imponere, propter eandem,
quam jam attulimus, rationem.

LXII.

CADUCA VO- LVPTAS.

*Hæc rosa centuplici ceu flore decora, caduca est :
Sic formæ & vitæ mox perit omne decus.*

Theophras-

HEOPHRASTVS scribit esse genus quoddam rosarum circa Philippos in Grecia, cētum folia continens, cuiusmodi Plinius ex Pangeo in Campaniam trāsplantatas perhibet, quales nunc rose apud nos quoque, quamuis rarius, inueniuntur. Sed nullum, meo iudicio, florem pleniorē, elegantiorē & pluribus folijs refertū vidit hęc nostra etas (harum rerum ad curiositatē vsque studiosa;) quam Pæoniæ ex Hispania, ut ajunt, primum allatæ, & jam ubiq; in hortis instructioribus frequentatæ, cuius in unico flore ultra quingenta folia me aliquando numerare memini. At superueniente pluuiā, vel nimio sole ardente, subito folia decidunt, & decor omnis abit. Quod in tota vita nostra caduca, fluxa ac incerta (Τὸ γὰρ ἀνθρώπων ἔ παντὶ πρῶσι βέλταρον. Humana enim non sunt omnino firma, inquit Plato in Epistolis) unusquisque obseruare, atque ideo fallacibus voluptatibus, quas breuissimas interdum longissima comitantur incommoda, minime indulgere debet.

Festinat enim (secundum Iuuenalem) decurrere velox
Flosculus angustæ, miseræque breuissima vitæ
Portio, dum bibimus, dum ferta, vnguenta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus.

Idem etiam Ouidius monet hisce versibus.

Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos,
Fit minor, ac spacio carpitur ipsa suo.

Alij addiderunt, MULTIPLEX, MOX NULLA, indicantes simul & vanitatem & breuitatem mortalis hujus ac momentaneæ nostræ vitæ.

LXIII.

TESTANTE VI- REBO.

*Pyramidis surgentem hederam munimine cernis?
Talis stat pictas fulta favore DEI.*

V

Quanquam

*V*ANQVAM Hederasit ex numero istarum plantarum, quæ nunquam folia amittunt, sicuti quoque Olea, Myrtus, Palma, Pinus, Cupressus, &c. nihilominus tamen leui momento vel propter ipsius temporis incommoditatem, vel soli imperfectiõnem, aut alia de causa decrefcit & interdum pline exiccatur. Unde Cardinalis Lotharingus Pyramidem hedera vestitam, in cuius apice Luna est appofita, quæ Regis Gallia Henrici II. fuit fymbolum, ufurpauit, eo designare volens, tam diu Hederam, id est, ipfummet in virore ac felicitate perfiturum, quousque Rex Henricus herus illius floreret, illumq; inftar Pyramidis sustentaret. Idq; unusquisq; alius fideliter ac pro viribus superiori alicui Domino inferuens, ac viciffim illius beneuolentiam ac fauorem experiens sibi accommodare poterit. Sed multo adhuc rectius ad verum Dei cultam, & honorem transferre hæc licebit. Nam sicuti videmus hederam, vitem, lupum salictariũ & alias huius generis plantas, propter imbecillitatem, innixu ad arbore, palum, vel murum egere: ita persuasum esse nobis debet, nos non posse alia ratione vlla affurgere, crescere vel florescere, quàm accessu ad Deum Opt. Max. & gloria ejus pro viribus tucnda. Academici occulti Brixiensēs habent columnam, circa quam Smilax planta inuoluendo ascendit, cum tali dicto, *VT ERIGAR.*

VT PRI-

LXIII.

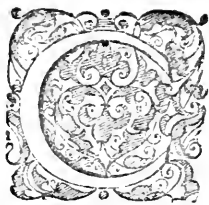
VT PRIMVM CON- TIGIT AVRAS,

*Qui sapit, ille animum peregrino obdurat in orbe,
Coralium extra undas sic abit in lapidem.*

V 2

Coralium

CORALIVM, (inquit Dioscorides lib. V. cap. 97.) marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atque emergit, tanquam offuso aëre protinus concrescat, atq; ideo Lithodendron vocatur. Vnde Ovidius in libro 4. Metamorphos. in fabula de Andromeda ac Perseo, proprietatem ita describit.

Nunc quoque Coralijs eadem natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque
Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.

Ac libro XV. eiusdem operis inquit.

Sic & Coralium, quo primum contigit auras
Tempore, durefcit, mollis fuit herba sub vndis.

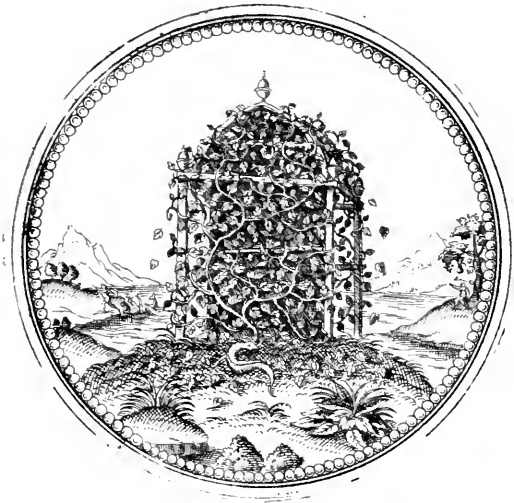
Ad eundem modum etiam illi, qui patria ac proprijs
laribus relictis, ubi molliter ac delicate vivere eis licuisset,
sine tamē aliquo fructu ac utilitate, instar Ulyssis sibi pposu-
erunt explorare mores multorum & vrbes, atq; laboribus
& peregrinationibus fructuosos prudentiam, ac rerum lau-
dabilium copiam ac experientiam sibi comparare, instar
Coralij aëre indurati iudicium confirmatum & stabile
ad quosuis casus ac euentus ferendos tandem consequuntur,
& secundum Horatium,

————— est animus illis
Rerumque prudens, & secundis
Temporibus dubijsque rectus.

Huc pertinet preceptum Isocratis, μή κατόκει μακρὰν ὁ-
δοῦ πορεύεσθαι πρὸς τὰς διδασκαίας ἡ χρησιμὸν ἐπαγγελομένους.
Ne graueris longam viam ingredi ad utilis alicujus doctri-
næ professores. Quidq; Plato, & alij plurimi utilis. suis
peregrinationibus consecuti sint, namini est ignotum.

LXV.

NATURAE MAT- TURAVIT OPVS.

*Quod natura breui maturum tempore perdet,
Cur ad eò, huic fatum vim properare, doles?*

V 3

Cum

*V*M Propheta Ionas ex vrbe Ninive rediisset, ac defatigatus, frustraq; expectans finem suae praedictionis, qui euisset sub pergula hederæ sibi constructa, (vt habet antiqua versio. alij enim cucurbitam interpretati sunt) somnumq; cepisset: vermis quidam circa radicem erosit stipitem, vt paulo post hedera plane arefceret ac periret. Quare Propheta radijs solis grauiter percussus, atq; è somno excitatus, à tam vili vermiculo tam optatã sibi commoditatem fuisse ablatam grauissime lamentabatur. At Dominus DEVS hoc pacto illi voluit demonstrare, quantopere erraret, moleste ferens praedicationem suam de Niniuitis ratam non haberi, nec perpendens, cum tantopere ipse doleret jaeturam illius Hederæ eum à calore solis defendentis, quãto magis displicere Deo deberet, tam magnam urbem, praesertim veram pœnitentiam agentem, perire. Hoc exemplo quidam magnus vir (vt scribit Camillus de Camillis in suis Italicis symbolis,) seipsum voluit consolari ac ad patientiam constantiamq; admonere, propter obitum filij sui magna expectationis; per hedera indicans praclaram spem de eo jam conceptam, per vermem autem ipsius mortem. Hoc modo sibi subijciens, quod vt alioqui tandem arida potuisset fieri hedera & perire, sic quoque mors, quæ paulo post filio forsitan imminebat, nonnihil fuisset accelerata, atque ideo etiam animo æquo esset ferendam.

LÆTA-

LXVI.

LAETAMVR GRA- VIORA PASSI,

*Non estu cytissus, non frigore, non niue laesus,
Spernere magnanimos omnia dura docet.*

Cytissus

CYTISVM fruticem, qui jam de sententia D. Merantæ & Matthioli aliorumq; existimatur nobis esse notus) scribit Plinius lib. 13. cap. 24. inuentū esse in Cythno insula, ac inde in omnes insulas Cycladas, mox in urbes Græcas magno prouentu ceteci translatum, miraturq; ideo Italiæ esserarum. Eodem loco addit, Cytisū non æstuum, non frigorum, non grandinum aut niuis injuriam expanescere, & ut Hyginus adjecit, ne hostium quidem, propter nullam gratiam ligni. Qua occasione à Rota, ut scribit Scipio Amiratius in Italico suo libro, de Symbolis) Comitipolētiæ Neapolitano, strenuo ductori militum, contra hostes cum multis fortiss. viris pro suo Rege expeditionem suscepturo, & nullum laborem aut periculum ipsius causa detrectaturo, hoc symbolum non sine ratione assignatum fuit. Idq; Seneca etiam, de Ira librum tertium & ultimum claudens, graui admodum Epiphonemate explicat hisce verbis. Dum inter homines sumus, colamus humanitatem: non timori cuiquam, non periculo simus: detrimenta, injurias, conuicia, vellicationes contemnamus, & magno animo breuia feramus incommoda dum. respicimus (quod ajunt) versamusq; nos, immortalitas aderit.

Ac Liuius Decad. 1. lib. 4. breuiter grauiterq; dicit. Labor & periculum impenditur, unde honor & emolumētum speratur. Sic Virgilius,

O passi grauiora, dabit Deus his quoque finem.

LXVII.

VT PROSIT.

*Felix qui potuit solertemente, vel hoste
In sua conuerso commodarite frui.*

X

Quemad-

REM AD MODUM apes ad omnes quidem flores aduolant, quanquã interdum amari aliquid vel acris in se cõtineant humo- ris, quales sunt ranũculi & alij plurimi si- miles; nihilominus tamen succum quen- dam utilem inde exugunt, ex quo non sine admiratione, postea miro artificio mel parant: Sic etiam scãulo magno- quẽ studio ac iudicio viris bonis ac doctis annitendum, vt non solum ex optimis ac selectissimis autoribus, sed alijs et- iam nõ adeo cõmendabilibus scriptis, si quid boni illis insit, omnia ad vnicam utilitatem publicam colligant, & poste- ritati commendent, vt hac ratione prodesse plurimis, ne- mini autem, si fieri queat, nocere possint. Quod etiam Lucretius lib. III. hisce versibus eleganter expressit.

Floriferis vt apes in saltibus omnia libant,
Omnia nos itidem depascimur aurea dicta,
Aurea, perpetua semper dignissima vita.

Huc pertinet quoque libellus D. Basilij, Quomodo sint legendi Ethnici scriptores, & non pauca hujus generis apud Clementem Alexandrinum habentur, quæ ad excolendum ac confirmandum hac in parte iudicium plurimum conducere possunt. Estq; Æschyli sententia hac quoque obser- uatione digna,

Ὁ χρησιμὸν εἰδὼς, ἢ ὁ πῶμα εἰδὼς, σφόδρα.
Qui utilia, non qui multa nouit, is sapit.

LXVIII.

LEVITER SI TAN- GIS ADVRIT,

*Læditur is merito paruum qui negligit hostem:
Fortiter urticæ qui premit, ille sapit,*

X 2

Urticæ

URTICA ob subtiles adeo acutosq; foliorum aculeos, si manibus leniter contrectetur, magnum post se pruritus & acrimoniam satis molestantem relinquit: contra vero si plena manu fortiter comprimatur, parum nocere potest. Quo exemplo indicatur, exigua pericula quandoque, si negligantur, nec illis in tempore presenti animo obuiam eatur, non contemnendas vires sumere, & hominibus tandem plurimum exhibere negotij. Unde etiam veteri prouerbio Germanico admonemur, paruū hostem, & exiguum vulnus non temere esse contemnendum, cum utrumque principio neglectum leui aliqua occasione vires sumere, & nonnunquam plurimum damni inferre consueuerit. Quare, ut poëta monet,

Principijs obsta: serò medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras.

Et ut Pythagoras: ἀρχαίων τὸ κακὸν κέρειν, &c.

De hoc symbolo quidam eruditum hoc carmen composuit.

Molliter urticam si quis tractauerit, vret,
Et timidas lædit tacta borago manus.
His tamen intrepido franguntur spicula pressu,
Hacque omnis subito pellitur arte dolor.
Res age, non magnis nec neglige viribus hostem,
Sed leue quo poteris robore, tolle malum.

LXIX.

BREVIS EST VSVS.

*Vita fugax, quàm causa levis tua staminarumpit?
Pulsa leui flatu sic Anemona cadit.*

X 3

Flos

Los Adonidis apud pœtas, ac præsertim Ouidium Anemone vocari videtur, cujus plures sunt species; flores elegantes sed caducos, profert phaniceos, purpureos, luteos & albos quoque. Alij florem Adonidis vocant quandam plantam, quam Herbarij Chamamelum rubrum quoque appellant. Flos itaque Anemones ut est pulcherrimus, sic leui ventorum impetu, aut solis calore languescit & decedit, ejusq; semen pariter facile in pappos abit. Desumptum autem est symbolum ex Ouidij X. lib. Metamorphos. ubi hi versus leguntur:

Nec plena longior hora
Facta mora est, cum flos de sanguine concolor ortus,
Qualem quæ lento celant sub cortice gramen
Punica ferre solent, brevis est tamen vltus in illo.
Namque male hærentem & nimia leuitate caducum
Excutiunt iidem qui perflant omnia venti.

Estq; hic typus quoque vite humana brevis ac fragilis, sicuti in multis alijs symbolis à nobis dictum est. Quidam referunt ad pulchritudinem sexus muliebris, qua sæpè nimium superbire seseq; efferre solent fœmina: cum secundum Senecam in Tragedia Octauia, Florem decoris singuli carpant dies.

Suntq; notæ versus Ouidiani.

Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad annos
Fit minor, & spacio carpitur ipsa suo.

Alij habent: GLORIA VENTO DISCVTITVR.
Nam Anemone nunquam se aperit, secundum Plinium lib. 25. cap. 23. nisi vento spirante, vnde & nomen accipit, & facile rursus eodem vento flores & semina discutiuntur. Quod Glorie vana & instabili, quæ non virtute solida vititur ac confirmatur, rectè possumus accommodare.

LXX.

DVM RESPICIS ERIGOR,

○ *Sol justiciæ, sine te non fluctibus atris
Curarum potero tollere Christe caput.*

De Lotæ

E Loto multa scripserunt veteres, Theophrastus, Dioscorides & Plinius, ac tradiderunt sole occidente comprimi occludiq³, ad ortum autem aperiri; qui seorsim Nymphæam quoque descripserunt. Sed Excellentiss. D. Medicus Venetus Prosper Alpinus in suo accuratissimo libro de Ægypti plantis nuper publicato, probare studet, omnino vnâ eandemq³ plantam esse Lotum ac Nymphæam, cum multis annis, quos in Ægypto medicâdo transegit, hanc plantam diligenter inquisiuerit, sed fatetur se plane omnes proprietates in Nymphæa obseruasse quas Loto olim autores tribuerunt, nec aliam Lotum in tota ista regione inueniri: quanquam, ut verum fatear, in radice aliqua sit diuersitas. At dubitari possit num in Euphrate Loti crescētis, cuius potiss. meminere Theophrastus ac Plinius, aliqua sit differentia nec ne cum Ægyptia. De causa vero huius proprietatis, siue jam Nymphæa & Lotus idem sint, seu non, disputat Theophrastus lib. 11. de causis plantarum cap. 25. à quo tamen non nihil dissentire videtur Iulius Cæsar Scaliger in suis commentarijs ad eundem librum, de quibus nimis longum esset hic differere, quare ad ipsos autores remittimus studiosum lectorem. Est autem significatio huius symboli cum alijs non paucis à nobis propositis communis, nimirum omnes nostras cogitationes & actiones dependere à radijs æterni solis, Dei Opt. Max. qui sua diuina bonitate & gratia omnia viuificat, conseruat, & in lucem profert. Alij addunt: SIC ALMA LVX MIHI. & ut quidam in more habent positum, ad æquũ accommodant.

MODE-

LXXI.

MODESTA IVVEN-
TVS, HONESTA SE-
NECTVS.

*Disce puer virtutem ex me, nec flore superbi :
Matura tollat fruge senecta caput.*

γ

Vidit

VIDIT inter alias rariores stirpes hanc etiam nouam plantam nostra etas, quam vocant Turcico vocabulo Tufai, nam Constantinopoli allata est. alij Liliū Persicū, à natali loco, vulgo ob similitudinem Coronam imperialem siue regiam appellant, quam peritissimus rerum simplicium Carolus Clusius, summus meus amicus ad Hemerocallidem veterum non male referri posse existimat. Hujus flos maturus expanditur ac in suis proprijs pediculis plane deorsum flectitur, at quamprimū flaccescere incipit, succedunt illi satis magna capita, (ut quoq; in lilio rubro fieri solet,) quæ excusso flore statim sursum eriguntur, ne scilicet, si deorsum dehiscerent diutius, semina nondum matura putrescant ac excidant. Sic iuuenes, quātumuis ingenij, vel corporis atq; fortuna bonis ornati, singulari modestia sese submittere, nec ante tempus, (quod sepe fieri videmus) exultare, superbire, & insolētia cristas erigere debent, cum secundum Salustium in bello Jugurt. contemtor animus & superbia, commune nobilitatis malū sit. Contra vero senes jam prudentia & usurum confirmati, auctoritatem suam tueri, ac bene monendo precipiendoq; alijs præire jure ac merito possunt. Vnde etiam Cicero in lib. de senect. ait, Apicem senectutis esse auctoritatē. Et versus græcus jubet expeti senum consuetudinē.

Ὁμιλίᾳ δὲ τῶν γερατέρων εἰλά.

Notandum vero quod negligentia sculptoris, semina ante flores male sint posita.

MENS

LXXII.

MENS EADEM.

*Christe tuos vultus semper venerabor adorans,
 Vt Clytie ad solem germina pulcra rotat.*

Y 2

Theopbra-

HEOPHRASTVS celebris Philosophus a-
pud veteres, tum alibi tum lib. II. de caus-
sis plantarum, reddit rationem quare flo-
res nonnulli ad radios solis sese aperiant,
& multi ex illis cum iisdem plane conuer-
tantur. Clauduntur, inquit, hi imbecilliores nocturno frige-
gore, solis vero tepore fouentur ac aperiantur, qui reuocat
calorem naturalem & à centro ad ambitum effundit, si-
mulq; humorem superfluum educit. Quod tamen in non-
nullis tantum noctu sese aperientibus, interdiu vero clau-
dentibus locum non habet, de quo hic disputandi locus nõ
est conueniens, cum breuitati potiss. studeamus. Id vero
quod priore loco diximus, inprimis obseruatur in duobus
Heliotropijs maiore & minore, quæ etiam inde denomi-
nationem acceperunt, atq; ideo minus præsertim Italice
adhuc Girasole, & Hispanice Torrefole dicitur. Hujus
autem symboli interpretationem ex Lactantio lib. 6. cap. 8.
assumere recte possumus, ubi inquit: Itaq; si oculos in cæ-
lum semper intendis, & solem, qua oritur, obseruas, eumq;
habeas vitæ quasi nauigij ducem, sua sponte in viam pedes
dirigentur, & illud cæleste lumē, quod sanis mentibus mul-
to clarius sole est, hic quem carne mortali videmus, sic re-
get, si gubernabit, vt ad summum sapientiæ virtutisq; por-
tum sine villo errore perducatur. Digna profecto sententia,
quæ in animis omnium infigatur, semperq; in recenti me-
moria retineatur. Alij adijciunt, SOLI ET SEMPER,
eadem ferme significatione.

LXXIII.

HVMILIBVS DAT GRATIAM.

*Alta cadunt vitijs, virtutibus infima surgunt,
Hoc te mons sterilis, vallis amœna monet.*

T 3

Viola

VOLAE primi gratissimi flosculi vernalis; hinc inde humi serpentes & in locis humilibus ad radices montium libenter crescentes, odore suavi ac beneolenti ab omnibus expetuntur, contra montes etiam altissimi saepe ob asperitatem & altitudinem plane remanent steriles, paruumque usum praebeant hominibus. Unde S. Petrus in sua I. Epistola cap. ultimo. Humilitatem animi vobis infixam habete; propterea quod DEVS superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Et D. Chrysostomus in Epistolam S. Pauli I. ad Corinth. I. eleganter & breuiter monet, ἔδωκεν ἑταυμάσθησαν τοιαῦτα ἐν χειρὶ ἁνομή, ὡς ταπεινοφροσύνη: nihil ita Christianum admirabilem efficit, ac humilitas. Quod etiam Chilon Lacedaemonius vidit, qui interrogatus quid in caelo ageret Deus, Alta, inquit, deprimit, & humilia extollit. Vel, ut Herodotus loquitur, ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα κολῶει. Quod insuper poeta Lyricus cecinit, ex Hesiodo & Xenophonte s. ἑλληνικῶν translatus:

————— Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat DEVS,
Obscura promens. —————

Et alibi

Vim temperatam Dij quoque prouehunt
In majus; iisdem odere vires
Omne nefas animo mouentes.

Hesiodi vero locus insignis est initio statim lib. I. ἔργων ἡμῶν.

Ἦ ἔα μὲν γὰρ βριχία, ἔῃα δὲ βριχίοντα χαλέπῃ,

Ἦ ἔα δ' ἀριζήλων μύθει, καὶ ἀδελφῶν ἀέξῃ.

Facile enim extollit, facile vero elatum deprimit,
Facile insignem minuit & obscurum auget.

PRO-

LXXIII.

PROCVL ESTE PROFANI.

*Sic tua majestas Deus vne & trine profanos,
Ut reprobos angues alma triphylla fugant.*

Trifolia

RIFOLIA contra serpentum ac scorpionum ictus valere, si seminis grana viginti ex vino vel posca assumantur, vel folia ac vniuersa herba decocta vsurpentur, ac praeterea serpentem nunquam in trifolijs cōspici, autores sunt Dioscorides & Plinius. Quod quidem imprimis de illo quod Asphaltites vel Bituminosum vocatur, & à Scribonio Largo, qui illud plurimum commēdat, ac scribit in Sicilia, ac portu Lunæ se copiose reperisse, Trifolium acutum appellatur, (forsitan à foliorum figura) intelligi procul dubio debet. Non dissimili ratione homines profani, rebusq; fluxis luxuique potijs. dediti, ab honestis ac laudalibus præceptis abhorrent, ac imperitum vulgus prauis opinionibus imbutum, vitijsq; varijs obnoxium utilissima monita virtutis ac honestatis respuit, illaque fugit. Vnde Horatius non exiguus morum magister pulcherrimam quãdam Oden, multis utilissimis subiectionibus refertam, ita incipit:

Odi profanum vulgus & arceo:
Fauete linguis. —————

Estq; etiam Orphei versiculus hac in parte merito obseruandus,

Φθέρῃ μοι οἷς δέμῃς ἐστὶ, δὺρεσθ' ἐπίθεσθε βεβήλοισ.

Iis fabor quos sancta decent, procul este profani.

Ac Plato inquit: ὁ καθαρός γὰρ καθαρὸν ἐφάπτεσθαι μὴ
δὲ δέμουτος ἐστὶ, id est, Nefas est, ab eo purum contrectari,
qui purus ipse minime sit.

LXXV.

PVLCHRIOR AT-
TRITA RESVRGO.

*Pulchrior ut crescat, teritur Crocus: ô furor ingens,
Lator ut possis surgere, nolle premi!*

Z

Theophra-

*HEOPHRASTVS docet, et cultores hoc re-
stantur, Croci plantam priusquam in flo-
rem sese exerat, conculcatam nonnihil ac
pedibus leuiter attritam, postea pulchrius
renasci feliciusq; germinare. Sic viri for-
tes & animosi, atq; ad quæuis magna & egregia facta sus-
cipienda ac expedienda nati & parati, tantum abest ut
rebus difficilibus ac aduersis frangantur, vel deterreantur
ut multo etiam inde reddantur alacriores & aptiores ad
quæuis laudabilia facinora, virtutisq; opera præclara sub-
eunda atq; exequenda, sequentes adhortationem Sibyllæ
apud Virgilium Æneid 6.*

*Tu ne cede malis, sed contra audentior ito
Quàm tua te fortuna sinet.*

*Quod etiam Ouidius 3. lib. Tristium hisce versibus cecinit,
Quæ latet inque bonis cessat non cognita rebus,
Apparet virtus arguiturque malis.*

*Vnde Dux Venetus præclarissimus ac de sua patria opti-
meritus Petrus Lauredanus, difficilimis temporibus suæ
Reipub. fidelem ac promptam admodum operã præstans hoc
symbolo inprimis uti voluit. Alibi additum legimus,
CONCULCATVM VBERIVS. Quod si hoc symbolum,
quamuis ab alijs multis positum, non adeo est omnibus nu-
meris perfectum, ut cætera quoq; nonnulla, ad Emblemata
vel similitudinum classem poterit ablegari.*

ÆQVA-

LXXVI.

ÆQVARI PAVET

ALTA MINOR,

*Quid sibi Tarquinius? Cur summa papauera frangit?
Sors quia sic plebem terret iniqua patrum.*

Z 2

Valerius

VALERIUS Maximus lib. 7. cap. 4. ex Livio & alijs historicis refert, Sextum Tarquinium filium, cum diuturna obsidione expugnari ipsorum urbs non posset, tandem ad Gabios confugisse, tanquam senitiam & verbera detestantem, & sic fictis blanditijs consecutum fuisse, ut apud omnes sua autoritate plurimum posset, & urbem in sua quasi manu haberet. Quo facto familiarem quendam suum ad patrem clam misit quæsitum, quidnam deinceps fieri vellet. Iuuenili calliditati senilis respondit astutia: Nihil enim penitus respondit, sed seducto Legato in hortum, maxima & altissima papauerum capita ipso vidente & presente baculo decussit. Cognito adolescens patris simul silentio & hoc ejus factò, non ignoravit, præcipi sibi ut excellentissimum quemque Gabiorum aut exilio mulcicaret aut morte consumeret. Ergo spoliata bonis propugnatoribus hoc modo civitatem patri tandem tradidit. Animadvertens, (ut inquit Paradignus) principem ad pacandam ac sedandam patriam etiam subditorum potentissimos quosq; illi obtemperantes ac devinctos reddere debere. Quod tamen si tam manifesta vi, quàm occulta fraude cum aliorum pernicie à principibus fiat, facile in crimen affectat & tyrandis incurrere poterunt, quæ secundum Euripidem est ἀδίκητος μήτηρ, id est, mater injustitiae, quando violento unius ac injusto imperio præter mores & leges pro arbitrio omnia administrantur. Quod Claudianus pulchre describit, hisce versibus lib. 4. ad Honorium.

Qui terret, plus iste timet, fors ista Tyrannis
Conuenit, inuideant claris, fortesque trucident,
Muniti gladijs viuant, septique venenis,
Ancipites habeant arces, trepidique minentur.

LXXVII.

SEVERITAS AB-
DITA, CLEMENTIA
IN PROMTV.

*Quanta exto tellure juuo, nocet abdita radix.
Gratia sit celebris, non grauis ira ducum.*

Z 3

Betonica

BETONICAM herbam vulgaris quidem
notitia, sed multae utilitatis Antonius
Musa Augusti Imperatoris Medicus celeberrimus
peculiari scripto celebrare non dubitavit.
Radix tamen terrae abscondita si
copiosior sumatur, vomitum concitat, & aliquid vene-
ni in se continere existimatur. Sic Reges ac principes cle-
mentiam ac benignitatem suam omnibus notam ac testa-
tam reddere, severitatem autem occultare debent. Quod
verbosius explicat Seneca in principio lib. I. de Clementia,
quo in loco quaedam principibus quasi monstrare ac dictare
voluit, quae singulis momentis secum meditari ac exami-
nare merito deberent. Sic itaque inter alia multa utilissima
praecepta eo in loco sub persona ipsorum loquitur, absque du-
bio Neronem discipulum suum ad meliora cupiens praecepta
assuefacere: In hac tanta facultate rerum, non ira me ad
iniqua supplicia compulit, non juvenilis impetus, non te-
meritas hominum & contumelia, quae saepe tranquillissimis
quoque pectoribus patientiam extorsit, non ipsa ostentanda
per terrores, potentiae, dira, sed frequens magnis imperijs
gloria. Conditum immo constrictum apud me ferrum est,
summa parsimonia etiam vilissimi sanguinis. Nemo non
cui aliena desint, hominis nomine apud me gratus est.
Severitatem abditam, clementiam in promptu habeo. Sic
me custodio, tanquam legibus quas ex abdito & tenebris in
lucem evocaui, rationem redditurus sum. Haec ille. Quo
pertinet quoque istud Ovidianum,

Est piger ad poenas Princeps, ad praemia velox,
Cuique dolet quoties cogitur esse ferox.

Quamvis interdum etiam, secundum Cicero in Epistola
ad Brutum lib. XI. salutaris severitas vincat inanem spe-
ciem clementiae.

NON.

LXXVIII.

NON METENTIS SED SERENTIS.

*Pigra faceffe manus, plenam ne collige messem:
Commoda frumenti qui perit, ille serat.*

Nihil

Nil optatius accidere potest unicuique, quam suorum laborum ac operum videre & percipere tandem fructum aliquem & utilitatem conuenientem, atq; contrà molestiss. est (quod saepe usu venire solet) si aly in nostram messem, ut in prouerbio est, suam falcem immittere partisq; aliorum frui conantur. Sic Agricola quoque per totum annum terram colunt, ac semina magna cura illi mandant, ut suo tempore messem optatam faciant, nec facile patiuntur ab alijs pigris ac inertibus pprios fructus sibi eripi. Docemur ideo ocium esse fugiendum, & semper honestis laboribus incumbendum, quod sacrae litterae quoq; ab initio & passim monēt: in primis vero crebrae sententiae in prouerbijs Salomonis & Syracidae hoc nobis abunde subiiciunt: quas hīc exponere nimis longum esset. Conuenit autem huic symbolo dictum S. Basilij valde elegans: Τίς ἐν καιρῷ σπορῶν οἴκοι καθήμενος, ἐν σάντος τῆ χειρὸς τὴν κόλπον ἐπλήρωσε τῶ δραχμάτων, Quis sementis tempore domi sedens, instante estate sinum suum manipulis impleuit? Et S. Nazianzeni eadem verba leguntur in oratione 11. contra Iulianum, & τῶ ἀμύχανος ὁ σαχίς, ἀλλὰ τῶ σείρονος. Horatius quoq; 1. Sermonum Satyra 9, haec suo more breuiter ac neruose protulit:

———— Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.

Quod ex Epicharmo illum desumpsisse credibile est, ubi ait, πρεπόντων πόνων πολλῶσι πάντων τὰ γαθὰ οἱ θεοί. Cōuenientibus laboribus diui cuncta vendunt bona.

BONVM

LXXIX.

BONVM ET MA-

LVM.

*Nerion antidotumq̄, viris, suibusq̄, venenum est,
Pagina sacra malis noxa, medela pijs.*

A

Rhododendron

HODODENDRON siue *Rhododaphne*, quod *Nerion* quoq; vocatur, planta elegantiss. & per totam aetatem amenissimos flores proferens, teste *Dioscoride* lib. 4. cap. 72. mulis, canibus, asinis & alijs bestijs, quo ad flores ac folia, venenum est, at ab hominibus aduersus serpentū morsus utiliter è vino bibitur, praesertim ruta addita, (quamuis *Galenus* lib. 8. de facultatib. simplicium Medicamentorum hominibus quoq; perniciosum esse scribat.) Ita, secundum *D. Augustinum* in commentarijs *Psalmi* 48. omnia diuina elogia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis peruersitatem torquere potius, quam cor ipsum ad eorum rectitudinem corrigere. Quod etiam *S. Paulus* 1. ad *Corinth.* 1. docet. Nam *Sermo crucis*, inquit, ijs qui pereunt stultitia est, at nobis qui salutem consequimur, potentia *DEI* est. De hoc eleganter in suo pegmate *Petrus Costalius* ita scripsit.

Nobilis aspectu folioque virens *Rhododaphne*,

Dicitur ægrotis esse medela viris.

Tollit & humano conceptum in pectore virus,

Et læsis affert artubus antidotum.

Bruta tamen folijs animata extinguit eisdem,

Hæc sunt scripturæ non aliena factæ.

Illa pios rectà cæli deducit in axem,

Sed nigrum reprobis addere *Theta* solet.

Et licet hoc toto nil sit præstantius orbe,

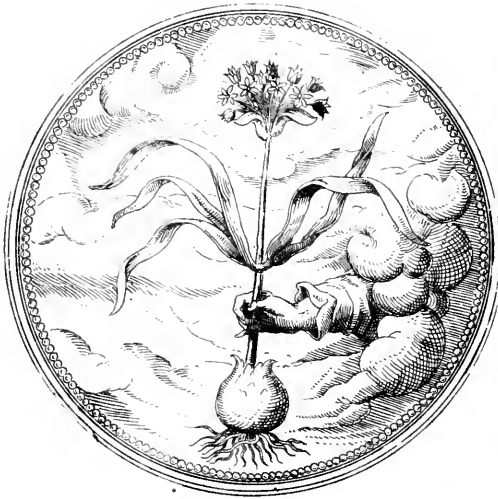
In latum errorem noxia corda trahit.

Alibi ascriptum legimus, SIC SACRÆ LITERÆ, sensu nimis manifesto.

HAC

LXXX.

HAC VENENA FUGANTVR,

*Moly venena fugat, fraudem sapientia pellit,
Hanc pete, cum tot sint plurima monstra locis.*

MOLY herbam describit Homerus Odyss. X. eamq̄, inuentam tradit à Mercurio, qui cōtra veneficia & magicas artes Vlyssi illam tradiderit, ut ea aduersus fraudes & illecebras Circes, quæ ejus socios in varias bel-luarum species mutabat, sese muniret. Quæ omnia my-thologice accipi debent. Facultates enim animi quædam conspirantes cum affectibus, rationisq̄, obædientiam ex-cutientes, & deinceps facile hinc inde exorbitantes, ad quæuis vitia homines abripiunt, atq̄, secundum Horatium, Affigunt humo diuinæ particulam auræ, unde propria for-ma exuti in diuersas bestiarum figuras transmutari dicun-tur. At contra Vlysses vir prudens, ac multarum rerum vsu præditus, veræ rationis normam ante oculos habens, ac Moly sapientiæ, aduersus monstra prauorum affectuum unicum amuletum præ se ferens, hæc facile omnia depellit, nec à statu suæ constantiæ se dimoueri ullis illecebris pati-tur. Plinius ex Theophrasto lib. 25. cap. 4. ita describit. Laudatissima herbarum est Homero, quam à Dijs vocari putat Moly, & inuentionem ejus Mercurio assignat, con-traḡ, summa veneficia demonstrat. Nasci eam hodie circa Pheneum et Cyllene Arcadiæ tradunt, specie illa Homerica, radice rotunda, nigraq̄, magnitudine Cæpæ, folio Scyllæ, effodi autem difficulter. Alias hujus quoq̄, differentias præter hanc, recentiores Herbariorum libri depictas exhi-bent.

LXXXI.

DVLCESCIT
AMARVM.

*Felle carent Ponti pecudes absynthia pasta:
Ferre mala assuetus non malè ferre solet.*

HEOPHRASTVS lib. 9. cap. 18. de histo-
ria plantarum ait. Quod autem consuetu-
do plurimū valeat, multis sane rationibus
constat. Nam & absynthium pecora hu-
jus tractus pascere regant. Pontica autem
nimirum pascunt, ut pinguiora ac pulchriora reddantur,
ac, ut quidem volunt, sine felle. Ad eundem modum
Plinius lib. 24. cap. 9. sues assuetos cibum capere in vasis si-
ne alueis à ligno Tamarisci confectis, Liene carere dicit.
Quod tamen Excellentissimus Medicus D. Prosper Alpi-
nus, qui in Ægypto, ubi harum arborum maxima copia est,
Artem Medicam aliquot annis cum singulari laude exer-
cuit, in suis libris quos de Medicina Ægyptiorū, & plantis in
illa regione nascentibus nuper edidit, fabulosum esse arbi-
tratur. Quanta vero vis sit consuetudinis tam in bonam
quàm malam partem, pluribus sententijs veterum, atq; et-
iam exemplis prope infinitis probari possct, sed non sunt hu-
jus loci. Breuiter sane multa complexus est Aristoteles in
libello de memoria & reminiscencia, ubi ait, ὡς αἰεὶ γὰρ φύ-
σις ἡδὴ τὸ ἔθος, id est, Consuetudo est veluti ipsa Natura.
Et Ouidius (quamuis ad amatoria male ista applicauerit,) *hisce versibus explicat.*

————— Nil assuetudine majus.
Quod male fers, assuesce, feres bene, multa vetustas
Lenit —————

DISPA-

LXXXII.

DISPAREM VITES.

*Triste flex calamis, filici quoq, tristis arundo.
Qui socium cupies querere, quare parem.*

Scriptores

CRIPTORES Rei rustica tradunt naturale odium inter filicem & arundinem intercedere, vt simul enata non solum vna alteram enecent, sed etiam vulnera alterutrius stirpe facta, contusa & imposita altera rursus sanctur. Quod etiam Cornelius Celsus hisce verbis memoria prodidit: Pessima ex surculis arundo est, quia aspera, eademq; offensa etiam in filice est, sed usu cognitum vtramq; aduersus alteram medicamentum esse, si contrita superimponatur. Plinius vero ita scribit libro 18. cap. 6. Filices ajunt non renasci arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri imposita, similiter & arundine exarari vomeri imposita filice precipiunt. Quod ratione alimenti fieri Doctissimus Costaeus lib. 11. de vniuersa stirpium Natura existimat. Filix enim pingua, inquit, sponte amat loca, arundo vero macris facilius prouenit, quamuis insuper addat, peculiarem formarum aduersantem facultatem illis inesse. Admonemur hoc modo, eorum familiaritatem nobis esse fugiendam, qui ita sint animati, vt cum illis quasi innata contrarietate nobis nihil conueniat, quiq; in omnibus contentiose aduersari alijs soleant. Cum (secundum Iulium Casarem) Magna ex dissensionibus incommoda oriri soleant, & apud Ciceronem in libello de Amicitia recte dicatur, Dispaes mores disparia quoque studia sequi.

QVO

LXXXIII.

QVO MOLLIVS
EO SVAVIVS.

*Officium ut faciat, nimis, ô Rex, ne preme plebem,
Suavius ut spirent, Ocyma ne terito.*

b

Ocymum

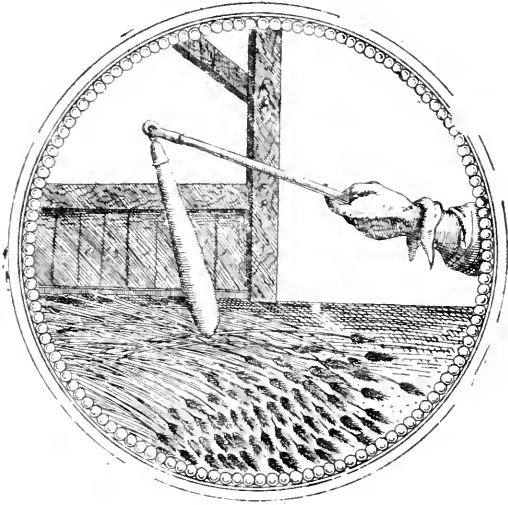
CYMYM, vulgo *Basilicum* dictum, suavis est odoris si mollius attrahatur, sin vero prematur vel plane coteratur, ingratum spirat. De qua re extat lepida historia apud Augustinum Iustinianum Genuensem historiographum lib. VI. Franciscus Marchio, inquit, Iurisconsultus egregius missus à Repub. Genuensi Orator ad Ducem Mediolanensem, cum is eum nollet admittere, nec pactis conuentis cum Genuensibus stare, captata occasione, obtulit eidem Duci manipulum herbe *Ocymi*. Qui admirabundus quid sibi hoc donum vellet, quasiuit quid rei esset, Cui ille respondit, ejusmodi proprietatem huic planta inesse, ut leuiter ac suauiter contrahata praberet gratum odorem, nimis autem duriter compressa & attrita, non solum omnem suauitatem perderet, sed etiam tandem scorprios produceret: habere autem se ingenia Genuensium eodem plane modo. Dux hoc ingenioso admodum responso plurimum delectatus, & sententiam priorem mutauit, & legatum honorifice dimisit. Clementia itaq; & lenitate plura consequimur quam nimia vehementia. Quod Claudianus quoq; breui sed admodum præclara sententia monuit.

————— Peragit tranquilla potestas
Quod violenta nequit, mandataque fortius vrget
Imperiosa quies. —————

TRIBV-

LXXXIII.

TRIBVLATIO OPTIMA.

*Si tritura absit, paleis sunt abdita grana:
Nos crux mundanis separat à paleis.*

b 2

Referti

REFERTI sunt tam sacrorum quam ethni-
 corum libri nō solum diētis pluribus egre-
 gijs, sed etiam nonnulli integros libros
 conscripserunt, quibus docemur, ma-
 gnā saepe nos utilitatem capere ex re-
 bus aduersis, quas ipse DEVS ad nostri emendationem im-
 mittit. Sunt enim bonis & pijs uniuersa ista instar flagel-
 li quo frugum fasciculos excutimus, frumentumq; ipsum à
 paleis in anibus secernimus. Significat autem in sacris lit-
 teris tritura laborum & calamitatum exercitationem,
 jubemurq; esse similes frumento, quod per trituram ac vē-
 tilationem fit mundius. Vnde D. Chrysostomus Homilia
 II. in III. caput S. Matthaei, Sicuti granum, inquit, inclu-
 sum in palea, foras non egreditur, nisi fuerit tritaturum:
 sic & homo de impedimentis mundanis & rebus carnali-
 bus, quasi in palea inuolutus, difficile egreditur, nisi fuerit
 aliqua tribulatione vexatus. Idem D. Cyprianus Serm.
 III. de Mortalitate tradit. Quando area fruges terit,
 ventos grana valida ac robusta contemnunt, inanes paleae
 flutu portante rapiuntur, sic S. Paulus post naufragia, fla-
 gella, post carnis & corporis grauiā tormenta non vexari,
 sed emendari se dicit in aduersis. Huc pertinet vsitatum
 prouerbiū, πειθίματα μαθίματα, id est, quae nocent do-
 cent.

LXXXV.

SIC OPIBUS MEN- TES,

*Vt volucres dementat Hyoscyami grauis herba,
Sic insana stupent pectora diuitijs.*

b 3

Hyoscyamus

HYOSCYAMVS siue Apollinaris herba (Altercum quoque veteribus dicta,) propter nimiam suam frigiditatem inter Narcoticas plantas, id est, stuporem inferentes, refertur, sumtag, copiosior etiam propter quandam facultatem occultam amentiam parit. Vnde hodie etiam incolæ vallis Anania, (vt Matthiolus refert) sua lingua propter hunc effectum Italice nominant Disturbio, id est, mentem turbans. Ad hyoscyamum quoq, si aues aduolent, & potiss. semine ipsius non adedò ingrato pascantur, tandem stupida in terram decidunt, vt facile capi possint, exceptis tamen sturno ac coturnice, quæ aues illo impune vescuntur, idq, ob certam quandam formam similem, vt vult Theophrastus. Ad hunc modum plures homines nimio auri amore capti, nam secundum Tibullum

Sæpè solent auro multa lubesse mala,
 & dulcedine diuitiarum irretiti, (sæpissimè à vera rationis semita aberrant, atq, tandem in perniciosiss. auaratiæ vitium,) fontem omnium malorum, quasi mente capti detruduntur. Hoc Seneca in suis Epistolis & libello de Paupertate ex illis centonum instar collecto paucis verissime explicat. Diuitiæ, inquit, inflant animos, superbum & arrogantem pariunt, inuidiam contrahunt, & eorumq, mentem alienant, vt fama pecuniæ etiam nobis nocitura delectet. Quod infinitum studium accumulandarum diuitiarum ubique in sacris etiam litteris plurimum reprehenditur, & Syracida præsertim cap. 27. & 31. tanquam loci communes quidam de eo consuli possunt. Liberales tamen opes & rectè usurpatæ minime vituperantur, quas Sappho in versibus suis vocat τῶν ἁγίων καὶ κοσμιῶν ἀγαθῶν, id est, Diuitias virtute exornatas.

ÆTER-

LXXXVI.

ÆTERNVMQVE TENET.

*Invidia ut virus vincas, imitare lacertam,
Utq̄, chamamelo h̄sc, p̄ctore te abde bono.*

Lacerta

ACERTA viridis dicitur cum serpenti-
bus acerrime pugnare, & si quādo ab illis
lesa, aut alioqui nimium defatigata fue-
rit, ajunt remedium vulneris, vel lan-
guoris nimij petere ab odorata Chameme-
li planta, totam in eam sese inuoluendo, atq; hac ratione
vires pristinas recuperando. Constat autem hanc odora-
tissimis floribus abundare, quos lassitudini mederi, ac ve-
nenis quoq; resistere autor est Plinius. Sic etiam animus
generosus semper sese grauibus ac infestis opponens fortunæ
telus, contraq; inuidia venena occulta continuè pugnans, si
quando sese hisce inferiorem & quasi defatigatum senserit,
subinde ad cogitationes honestas & actionum heroica-
rum meditationem sese confert, & in illis quasi inuolu-
tus seipsum recolligit, ac pristinam acquirit industriam
ac alacritatem, qua aduersus rabiem & insaniam aduer-
sarium & maleuolorum jam jam quasi triumphantium
eo fortius pugnare, illisq; resistere, & subinde etiam aliquid
nouæ laudis atq; autoritatis conquirere queat. Excellen-
tissimus Medicus & suis accuratissimis scriptis optime me-
ritus de posteritate, D. Petrus Forestus Hollandus, de Ga-
lega siue Ruta Capraria vulgo dicta, cujus contactu lacerta
se contra viperam ita munierat, ut tandem superior eua-
deret, admodum luculentam historiam commemorat in su-
is commentarijs de falsa vrinarum prædictione. Vsurpa-
uit autem hoc symbolum Illustriss. Dux Mantuanus Vin-
cētius Gonzaga, de cujus laudabilibus gestis historiographi
multa præclara litteris mandarunt.

DVM

LXXXVII.

DVM VOLVITVR ISTE.

*Sol prius à cursu, quàm mens proba tramite recto
Flectatur, semper vindice tuta DEO.*

LOE, quod vulgo ob perpetuam viriditatem in Italia Semperuiuum quoque vocatur, à sole inprimis fouetur, & cum ejus radijs flores illius elegantissimi circumguntur. Ita quoque actiones præclaræ ac laudabiles à Sole justiciæ, id est, Deo Optimo Maximo conseruantur, semperquæ durant, nec à malis ac inuidis hominibus, tanquam crassioribus nebulis vnquam possunt obscurari vel labefactari. Ad quod cum sibi omnino respiciendum censuisset clariss. ac fortiss. vir, Matthæus Bembus Senator Venetus præcipuus, hoc simbolo non absq; ratione ab ipso usurpato id indicare voluit. Cum enim Barbarossa summus Turcici tyranni thalassiarachus cum magno exercitu Castellum nouum in Dalmatia oppugnasset ac tandem occupasset, Anno Christi M. D. LX XI. non sine ingenti clade Christianorum, & ob ipsius non contemnendos progressus, omnes deinceps metuerent, ne Italia ac inprimis Apuliæ vim inferret, Bembus eo tempore Prætor à Veneta Repub. Cathari constitutus, urbem sibi commissam contra ingentem hostium impetum non sine omnium admiratione fortiter defendit ac conseruauit, cum neq; minis nec blanditijs ullis hostium ab honestissimo suo proposito dimoueri posset, sicuti litera tam ipsius quàm Barbarossæ edita in Italica lingua satis superque demonstrant.

LAN-

LXXXVIII.

LANGVESCO SO- LE LATENTE.

*— — — — — Marcidus ut flos hic languescit sole latente,
 Cælesti sapimus sic sine luce nihil.*

VLCHERRIMVS flos, & si quis alius inter omnes insigni varietate colorum admirandus, quem à forma Turcici pilei Tulipam nominant, quæ vero fuerit planta apud veteres nondum plane constat, quamuis pertinere ad Narcissos peritiores nonnulli Rei Herbariæ cõijciant, nunc passim in hortis colitur, qui celeriter ad radios solares sese pandit, illis vero sese occultantibus, aut pluvia tempestate superueniente, statim rursus clauditur ac languescit. Qua similitudine motus Carolus Gonzaga ex nobilissima familia Ducum Mantuæ oriundus, hoc symbolum sibi elegit cum dicto Hispanico admodum arguto, & breui ejusmodi, Syn sus raios, mys desmajos, id est, Sine tuis radijs ego marcesco. Licebit autem hoc diuersis modis interpretari, nam, ut alia hujus generis jam exposita, potiss ad veram illuminationem cælestem potest referri, ut canitur in Ecclesiastico hymno: Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium. Præterea non male quoque accommodabimus ad fauorem & benignitatem alicujus magni Principis, cujus ope & subsidio speramus nos posse emergere, ac in statu felici semper perdurare. Alij denique ad aliam rem adamatam, in qua florescente quasi viuere ac valere se existimant, transferre quoque solent.

SEMPER

LXXXIX.)

SEMPER INCLY- TA VIRTUS.

*Quamlibet è medijs confurgunt lilia spinis:
Sic virtus ipfis crescit ouatq̄ malis.*

6 3

Lily flos

LI I flos candidissimus ac odoratissimus, quamuis undiq; horridis spinis sit circumseptus & molestatus, nihilominus tanzen eminet, & odorem ac candorem omnibus retinet, omnibusq; communicat. Sic etiam virtus inchyta, quæ secundum Aristotelem 2. Ethicorum semper versatur circa difficilia, tandem emergit ac conspicuam sese uniuersis exhibet, quamuis improborum simulis ac inuidiæ morsibus sæpe petatur ac exerceatur. Quod D. Chrysostomus grauitè explicat, ἐν ἐσὶ, (inquiens) τὸν πῆς ἀρετῆς ἐπιμελόμενον, μὴ πολλὰς ἔχει ἐχθρὰς, ἀλλ' ὅσον τὸ πρὸς τὸν ἐνάρετον. Διὰ γὰρ τῶν τοῦτων λαμπρόπερος ἔσται μεζόνως, id est, Non aliter fieri potest, quin ille qui virtutis sectator est quam plurimos hostes habeat. Sed nihil hoc virtuti deditum mouet, nam propterea longe illustrior euadet. Quod Horatius paucis quoque expressit.

Virtus repulsæ nescia sordidæ,
Intaminatis fulget honoribus.

Vsus est hoc symbolo doctissimus vir D. Nicolaus Stopias, (vt Ruscellus in Italico suo libro indicat) qui olim in Italia singulari mihi familiaritate fuit conjunctiss. cum integro hoc versiculo:

Fluctibus in medijs spinisque vt lilia crescit.

Alij addunt, CASTA PLACENT SVPERIS. Nam pudicitia ac virginitatis florem esse liliu D. Hieronymus quoque in explicatione Cantici canticorum tradit. Sunt autem integri versus Tibulliani tales.

Casta placent superis, pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.

VIGI-

XC.

VIGILATE TI- MENTES.

*Pasim fraus caecis latet insidiosa tenebris:
Ne capiare caue, & sobrius aduigila.*

Apud

PVD *Virgilium Ecloga III. hi ponuntur
versus.*

Qui legitis flores, & humi nascétia fraga,
Frigidus, ó pueri, fugite hinc, latet anguis
in herba.

Qua similitudine admonemur, ne plausibilia quidem & speciosa, re ipsa vero non solum inutilia, sed pernicioso quoque, dum persequamur, in opiniones absurdas, pravas & à vero nos longissime abducentes incurramus, memores præcepti Theognidei.

Πολλὰ γὰρ γνῶμηρ ἔξαπατῶσ' ἰδέαι,
Ac mentem species fallere sæpe solet.

Alij ita interpretantur, ut herbas ac flores elegantes accipiant pro diuitijs, quæ deliciarum ac aliarum voluptatum odores suavis. spargunt, in quibus tamen sæpissime latet serpens iste vitiorum, superbiæ scilicet, prodigalitatæ immodicæ, ac luxuriæ omnia tandem Labefactantis, per quæ nō solum valetudinem bonam, sed vitam insuper ipsam multi amittunt. Atque eodem modo per alia quoque felicitatis generalicet hæc deducere, ubicunque enim modum excedimus, nec veram moderationem animi ante oculos habemus, nunquam ad veram virtutem, quæ in mediocritate quadam consistit, & animi tranquillitatem solidam peruenire possumus. Vnde verisimile est Iulium Contarenum Nobilem Venetum, cujus hoc fuit vsitatum symbolū, hoc pacto ab amoribus illicitis, in quibus veneni plurimum latitat, tacite se voluisse abstrahere. In Italico libro Camilli additur, LATET.

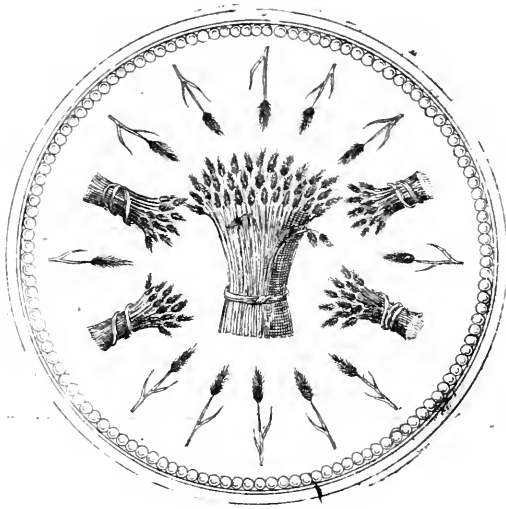
DE PAR-

XCI.

DE PARVIS

GRANDIS ACER-

VVS.

*Spica fuit primò, quem nunc est cernere fascem.
A parvis facimus munera ad ampla gradum.*

d

Quemad-

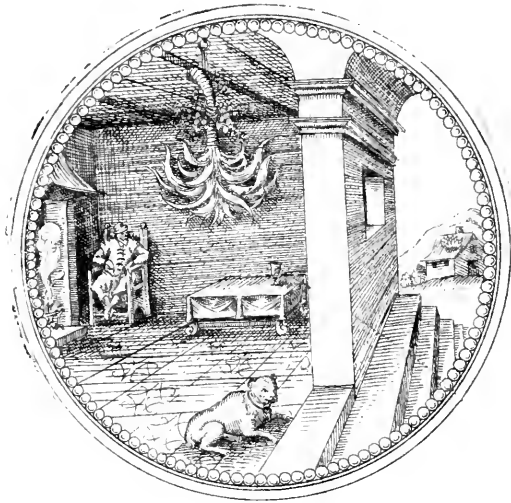
VEMADMODVM à spica collectione pro-
gredi solemus ad manipulum coaceruan-
dum, ac pariter deinde à manipulo ad fa-
scem ipsum: sic etiam sedulitate, indu-
stria ac prudentia paulatim, atq; secundum
Platonem in Theateto, σμικρὰ ἀπὸ σμικρῶν ἢ δ' ὕψιστον ad-
dētes, infimæ fortis homines ad majora, & tandem ad ma-
ximum dignitatis gradum peruenire solent. Quo si, di-
uina liberalitate promoti ascenderint, rectiss. faciunt, si
tempestiue gradum sistant, ac sibi laudabilem istam ac for-
tunatam re ipsa ἄωτὸς ἐκείων, id est, rerum sufficiētem usum,
tanquam diuitiarum terminum conuenientissimum pro
vnicò scopo proponant. Nam secundum Salomonem pro-
uerbiorum cap. 27. Qui custodit ficum, comedet fructum
ejus. Sunt quæ ejusdem sententiæ Hesiodi versus in ore
omnium.

Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρὸν καταθεῖς,
καὶ θαμὰ τῶν ἔρδοις, τὰ ἄρα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.
Adde parum paruo, paruo supperadde pusillum,
Tempore sic modico magnum cumulabis aceruum.

VITA

XCII.

VITA TAMEN SUPEREST,

*Vivacis succi ut plenam hanc mirantur, & ornant:
Sic homines præstant dotibus ingenij.*

d 2

Nonnulla

NONNULLÆ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copiosum adeo succum alimentarium, humidique proprii cum calore mistionem satis convenientem, diu integra grato virore supersunt, ac insuper à terra auulsæ, ac laquearibus adium suspensæ, si modo non nihil circa radices interdum humectetur, per annum & ulterius non solum virent, ac crescunt, sed etiam flores producant. Inter quas Alœ imprimis, itemq; Semperuium, ac Telephium quorundam, vulgo Crassula dicta, potissimum numerare licet. Ita viri docti & sapientes grato promptoq; labore, sineq; omni inuidia suæ eruditionis, virtutis ac prudentiæ monumenta libenter posteritati communicant ac consecrant, memores voti egregij apud Propertium:

Attamen exiguo quodcunq; è pectore riui
Fluxerit, hoc patriæ seruiat omne meæ.

Quare etiam recte in illis adhuc quasi viuere, & quam plurimis prodesse hoc pacto censentur, nec illorum præclara dicta ac facta vlla vnquam abolere potest vetustas, ut recte Ouidius cecinit:

Viuitur ingenio, cætera mortis erunt.
Et alibi idem Propertius:
At non ingenio quæsitum nomen ab æuo
Excidit, ingenio stat sine morte decus.

NON

XCIII.

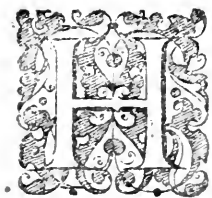
NON TIBI SPIRO.

*Prauis est animis virus doctrina salubris:
Sic lutulens fugit at porcus amaracinum.*

d 3

Hoc sym-

HOC symbolum explicat Erasmus in suis Adagijs Chiliad. 1. Centuria 4. prouerbio 38. Nihil cum Amaracino sui, hoc est, Stolidis ac impuris vel optima sordent ac displicēt, non aliter ac Amaracus, vel Amaracinum unguentum male olet sui bestiae fatoribus sese oblectanti, cum sit secundum Virgilium, amica luto. Seruius in lib. 1. Æneid. scribit Amaracum puerum fuisse Regis unguentarium, qui casu lapsus dum ferret unguenta, maiorem confusione odorem excitarit, unde optima unguenta Amaracina dici cœperunt, & ideo hunc postea fabule tradiderunt in herbam Amaracum esse conuersum. Sic etiam bona litteræ hominibus rudibus & male institutis sunt aduersissima, quemadmodum suillo generi unguenta odorata. quare ab illis abstinere debent. Lucretius 6. libro quoque hæc habet.

Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne
Vnguentum: nam setigeris subus acre venenum est,
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contra nobis cœnum teterrima cum sit
Spurcicies: eadem subus hæc tam munda videtur
Infatiabiliter toti vt voluantur ibidem.

Scribunt etiam quidam in Arabia suillum genus non posse viuere, quod ea regio sit plena odoramentorum. Vnde insuper alterum prouerbiū enatum, ὅς δὲ ἐὶ δὴω. Sas per rosas.

• NVLLIS

XCIII.

NVLLIS PRAE- SENTIOR ÆTHER,

*En crucibus fœcunda inter Scyllam atq̄, Charybdim,
Herba viret, gentis nonne ea fata pia?*

In opinio-

 Non opinionibus Italice conscriptis ac editis de simplicibus Aloysij Anguillarae (olim praefecti horti Medici Patavini;) legimus Tripolium nasci in scopulis quibusdam sitis inter Scyllam & Charybdim ad mare Siculum, quod flores proferat similes violae quae dicitur matronalis, semen vero alij volunt in suis capsulis referro figuram crucis, quale & nos habuisse meminimus. Siue autem hoc vere ita sese de natali loco hujus plantae habeat, seu ab alijs acceptum retulerit (cum alia quoque ab Herbarijs Tripolia, cujus flores ter in die mutantur, depicta exhibentur) autor hujus symboli hac allegorica inuentione voluit exprimere, etiam inter grauiß. tempestates, & calamitates multiplices in hoc mundo, pios homines unicum spem in Deum aeternum collocantes, semper conseruari ac a praesentibus & imminetibus periculis protegi ac custodiri: cujus rei in sacris litteris tot sunt certissima promissiones, ac exempla euidentissima, ut vix vno volumine comprehendere possent. De vltima vero littera Tau Hebraorum, quae crucis similitudinem representat, multa cognoscere licet apud D. Hieronymum in commentarijs Ezechielis cap. 9. & in Euangelium S. Marci: Plura etiam Goropius Becanus in suis Hieroglyphicis exponit.

FLECTI.

XCV.

FLECTIMVR NON FRANGIMVR.

*Flectitur obsequio, sic vincit arundo procellas.
Leditur aduersum qui sua fata furit.*

e

Cum

 VM Alexandri sexti Pontificis Romanæ
 temporibus, familia Columnensium am-
 plissima ac potentissima, ex urbe exacta,
 ac omnibus bonis & honoribus spoliata
 esset, idq; propter causas nonnullas, quas
 hic recensere non est opera pretium: omnes ex illa concef-
 serunt in Regnum Neapolitanum, cujus Reges semper sin-
 gulari favore ipsos sunt prosecuti; Perq; hoc symbolum sa-
 tis quidem aperte demonstrare voluerunt, quod etiamsi
 fortuna eo tempore plurimum illis aduersaretur, & grauis-
 sime ipsos premeret, nihilominus ita satis afflicti, genero-
 sum tamen animum nullo modo deponentes, nonnihil qui-
 dem aduersariorum furori ac vehementia ad tempus ce-
 dere vellēt, ita tamen ut non dubitarent, suorum constan-
 tia ac magnanimitate, post tot procellas ac tam graues tem-
 pestates rursus ad pristinam dignitatem sese peruenturos
 esse. Quod etiam paulo post contigit, posteaquam Frede-
 ricus Rex Neapolitanus ipsos in suam fidem recepisset, ac
 amplis stipendijs auxisset. Ajunt autem hujus symboli
 autorem fuisse doctissimum virum ac celeberrimum poetā
 Iacobum Sannazarium. Adrianus Iunius in Emblemata
 addidit ἑξῆς VIQ, VICTRIX ANIMI ÆQUITAS, Cum
 hoc erudito tetraſticho, ad Victorem Gifelinum Medicum
 eruditiss.

Vis Boreæ obnix as violento turbine sternit
 Ornos, Arundo infracta eandem respuit.
 Fit victor patiens animus cedendo furori.
 Inſiſte, Victor, hanc viam & re & nomine.

DIA-

XCVI.

DIARIUM OMNES.

*Extremam statuas ut quamlibet esse dierum,
Fida tibi monitrix Hemerocallis erit.*

• 2

Ingeniosus,

NGENIOSISS. *vir Ludouicus Viues in suo libello, quem inscripsit Satellitium animi, ex Quintiliano in Mathematico hac adducit. Si omnia vitæ diligenter excutiantur, quid est aliud vita quam dies vnus? ut mirandum sit non exatiari homines iisdem toties redeuntibus. Vnde alius dixit, Diarj omnes. &c. Infinita quidem eiusmodi diætæ alia reperiuntur, quæ Pindarus videtur paucis. verbis comprehendisse in Pythijs hymno octauo,*

Ε'πέμεροι, τί δὲ τίς, τίδ' ἔτις;
Σκιάς ὄναρ ἄθροποι.

Diurni, quid autem aliquis, quid vero nullus?
Vmbrae somnium homines.

Cum enim nihil sit inanius vmbra, reperit tamen adhuc aliquid inanius, nimirum vmbrae somnium.

Et si autem alia planta rectius Hemerocallidi conuenit, de quo aliàs: vulgo tamen hanc quoque hoc nomine appellant, quæ aliter Liliū Arundinaceum siue tuberosum, flore nonnihil croceo, vocatur. Vulgus apud nos lilia mortua, vernacula lingua nominat, ab effectu scilicet, nam singulis diebus vnicus flos sese aperit, reliquis ferme omnibus marcescentibus, ut ita lilia ἐφήμερα dici queant. Apud Ludouicum Viuem legitur, TOTA VITA, DIES VNVS. Meum symbolum est, ἐφήμερος ὁ βίος, id est, VITA DIVINA MEA EST.

NVLLO

XCVII.

NVLLO DOCEN- TE MAGISTRO.

*Utilis attrahitur plantis, at noxius humor
Spernitur. Anne homines in sua damnaruent?*

e 3

Observatum

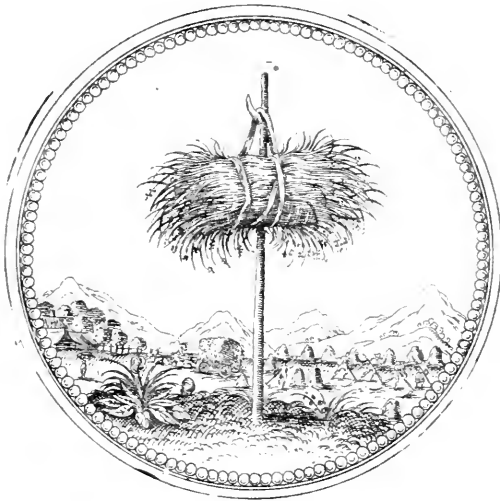

BSERVATVM est ab indagatorib' & cultoribus stirpium inter alia Natura admiranda opera etiam hoc, quod quaedam Cucurbita generata humiditate aquae delectentur, eamque suo appetant, ut vase ea pleno vel fri. Etui vel radici applicato, manifeste paulo post deprehendatur, cucurbitam non solum ad istud vas liquore impletum sese inclinare, sed etiam illum quasi pedetentim ex vase absorbere atq; consumere: contra vero si oleum eodem modo cucurbitae admoueat, illud quasi contrahendo se respuere, ac incuruatam tandem tabescere. Cum itaque hac & alia hujus generis plurima Natura, recte ideo ab Hippoc. VI. Epidemiorum section. V. vocata ἀπειδίτων, id est, ab alijs non edocta vel instituta, factitare soleat, atq; insita vi sine ulla hominum sagacitate tam in plātis quam alijs rebus expetat utilia, ac fugiat noxia: multo profecto magis homines ratione praediti, atque ἐκ προαίρεσιως, ut philosophus loquitur, agentes, omnia quae ad vitam honeste ac laudabiliter instituendam, virtutemq; sequendam, prodesse possunt, semper appetere, contraria vero omnibus modis fugere debent. Est autem hoc hemystichium ex Martiale sumtum. Quidam apponunt, NATVRAE NON ARTIS OPVS.

HOC

XCVIII.

HOC OMNIS CARO.

*Quisquis es, hunc fœni qui spectas fortè manipulum,
Respicite: Fœnum es: pone supercilium.*

Plutarchus

DLV TARCHVS in vita Romuli scribit, cum
 primum populum in centurias distribuisse,
 quarum unamquamq; vir vnus ducebat,
 qui manipulum fœni ac herbarum siccarum
 in conto affixum gestabat, vnde militibus
 manipularijs nomen est inditum. Idem Ouidius quoq; lib. 1.
 Fastorum notat,

Pertica suspensos portabat longa maniplos,

Vnde manipularis nomina miles habet.

Hoc postea imitati Christiani (longe quidem sensu me-
 liore) vitæ humana breuitatem & fugacitatem ita volue-
 runt exprimere, secundum grauis. dictum Isaia cap. 40.
 Omnis caro fœnum, & vniuersa gloria hominis sicuti flos
 fœni, (vel vt alij) agri. Exiccatum est fœnum & cecidit
 flos, quia spiritus Domini insufflauit in eo, &c. Idemque
 Psalmus 102. exponit, cuius sententiam Eobanus Hessus
 hisce versibus descripsit.

Est homo perlimilis fœno per prata virenti,

Vt breuis in pingui quæ rosa floret agro.

Quam simul attigerint vrentis flamina venti,

Aret, & exiguo victa calore jacet.

Isaia dictum vero sic expressit amicus noster, dum in
 terris agebat, optimus, Matthias Bergius eruditione sin-
 gulari preditus.

Instar est mollis caro nostra fœni,

Quod per herbosos adolescit agros;

Suaue dum flatu vegetante vernat

Aura Fauoni.

Sirij fœnum feriunt calores,

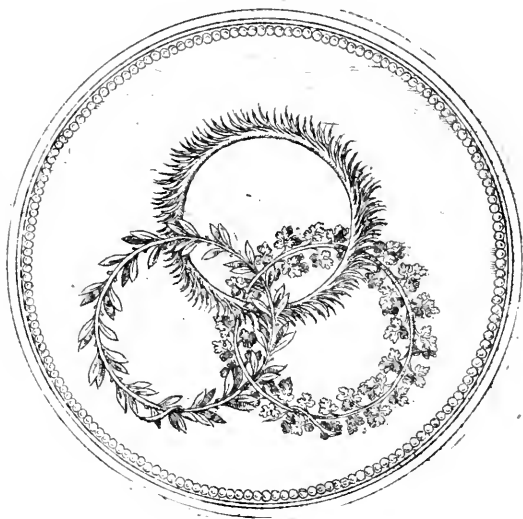
Candidos Cauri perimuntq; flores:

At DEI sermo stat, & omne firmus

Durat in æuum.

XCIX.

HIS ORNARI AVT MORI.

*Fronde olea, lauri, quercus contexta corolla
Me decoret, sine qua vivere triste mihi.*

*f**Tria hae*

RIA hæc ferta concinnata videmus ex
Olea, Lauro, & Quercu, quarum arborū
proprietas ac mythologicas veterum in-
terpretationes, in alijs symbolis explica-
uimus. Hanc vero admodum ingenio-
sam inuentionem symbolicam vsurpare, semperque ante
oculos habere voluit illustris Franciscus Columna Stephā-
ni filius, hoc pacto se & alios admonēs, cogitationes & acti-
ones nostras semper co intentas esse debere, vt aut hūce tri-
bus corollis, quibus indicatur sapientia, doctrina ac rei mi-
litaris peritia, ad conseruationem communis patriæ lauda-
biliter orremur, aut si aliter fieri nequeat, in tam honesto
ac vtili Reipub. instituto vitam quoque nostram impen-
dere non dubitemus. Ac profecto iuuenis iste genero-
sus & ad quæuis magna natus atque educatus, cum in hoc
suo proposito constantissime perseueraret, in ipso flore suæ
iuuentæ in viuis esse desijt.

SPES

C.

SPES ALTERA VITÆ.

*Securus moritur, qui scit se morte renasci:
Non ea mors dici, sed noua vita potest.*

f 2

Frumento-

RVMENTORVM ac leguminum semina
ac grana in terram projecta, ac illi quasi
concredita, certo tempore renascuntur,
atq; multiplices fructus producant. Sic
nostra etiam corpora, quamuis jam mor-
tua, ac terrestri sepultura destinata, in die tamen ultima
resurgent, & piorum quidem ad vitam, impiorum vero ad
iudiciū. Qua similitudine S. Paulus quoq; uti voluit in pri-
ori Epistola ad Corinthios cap. 15. ubi ait: Seminatur cor-
pus in corruptione, & surget in incorruptione. Quam lo-
cum D. Ambrosius explicans præclare hæc subiicit. Si er-
go, inquit, gramen seminatur, ut, Dei nutu quoddammodo
elementorum ministerio vestitum resurgat, multa secum
habens incrementa utilitatis humanæ: cur non credibile
sit, Dei virtute mortuum posse resurgere, meliore tamen
reddita substantia, non numero multiplicatum? Et D.
Chrysostomus in Homilia de Resurrectione idem tradit.
Etenim semina, ait, nisi prius moriantur & putrescant ac
corrumpantur, non pariunt aristam. Sicut igitur qui vi-
det ibi gramen quod corrumpitur & dissoluitur, non dubi-
tat de resurrectione, sed certissimam demonstrationem usur-
pat, (nam si ita maneret & non corrumpetur vel dissol-
ueretur, certum quod nunquam resurgeret) sic cogita & in
corpore tuo; cum vides corruptionem, tunc potiss. de re-
surrectione philosophare. Quid quod Saluator ipse ad hæc
considerationem nos reuocat? Sic enim ait Ioann. cap. 12.
Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti in terram
delapsum mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si vero mor-
tuum fuerit, copiosum fructum fert &c. Alibi legitur,
SPES VNA SUPERSTES, nimirum post funus.

CANDIDO LE- CTORI S.

DECET omnino viros inge-
nuos & doctos à crimine am-
bitionis quàm longiss. abesse,
nec ullo modo propriam laudē
sibi comparare ex aliorum laboribus occul-
tatis vel sibi vendicatis, sed libere semper ac
candide fateri, per quos profecerint, & à
quibus fuerint in suis lucubrationibus ela-
borandis potiss. adiuti. Hos quoque mihi
semper imitandos esse existimans, hoc loco
sine omni invidia, plurimorum tam vete-
rum quàm recentium, quorum scripta legi,
& dicta huic meo libro inserui, nomina or-
dine recensere studui. Disticha vero capit
magna ex parte adijcere Ioachimus Jun-

germannus sororis meae filius P. M. juvenis
erudite doctus & ad Artem Medicam,
qua praesertim tractat cognitionem Medica-
mentorum simplicium, excolendam & am-
plificandam plane natus. Qui procul du-
bio etiam sua doctrina breui specimen egre-
giū exhibuisset, & expectationi apud Ger-
manos & Italos de se excitata, abunde sa-
tis fecisset, nisi cupiditate nimia perlustrandi
ac adeundi exterarum regiones, in quibus ali-
quid singulare & ab alijs nondum annota-
tum observaret, incitatus, tandem in itine-
re Constantinopolitano per mare cum alijs
suscepto, febre ardente in naui correptus,
immatura morte cum magno dolore meo
& plurimorum, ac desiderio singulari, (qui
illum loco filij habui & semper dilexi plu-
rimum) fuisse à medio sublatus. Quorum
itaque adhuc restabat in illis complendis,
absolvit studiosè Eruditissimus vir & Ju-
ris consultus doctiss. D. Cunradus Riter-
nensis

hujus Academia Altorfensis professor diligentiſſ. ſingularis amicus meus. Quare ſi hac carmina lectori placuerint, hiſce duobus merito acceptū referre debebit. Vale.

Academici occulti Brixienſes.

Aſchylus.

Aloſius Anguillara.

Andreas Alciatus.

Andreas Pallaſius.

Ariſtoteles.

Ariſtophanes.

D. Auguſtinus.

*Auguſtinus Juſtinianus
Genuenſis.*

Bartholomæus Maranta.

D. Baſilius.

Camillus de Camillis.

Carolus Cluſius.

Cæſius Parmenſis.

Catullus.

Claudianus.

Claudius Minos.

Clemens Alexandrinus.

Cornelius Cælius.

D. Cyprianus.

Dioſcorides.

Eobanus Heſſus.

Epicharmus.

Epiſtetus.

Erasmus Rotterodamus.

Euripides.

Galenus.

Gellius.

Goropius Becanus.

D. Gregorius Nazianzenus.

Guilhelmus Paradinus.

Herodianus.

Herodotus.

Hæſiodus.

D. Hieronymus.

Hieronymus Ruſcellus.

Homerus.

Horatius.

D. Iohannes Chryſoſtomus.

Iohannes de Boria Hiſpanus.

Iohannes Sambucus.

Iohannes Coſtaus.

Iohannes Pierius Valerianus.

Iſocrates

Isocrates.
Julius Cæsar.

Linus.
Lucanus.

Ludouicus Viues.
Ludouicus Dulcis.

Matthias Bergius.
M. Tullius Cicero.

Mar. Antonius Flaminius.
Martialis.

Menander.

Nicolaus Reusnerus.

Orpheus.
Ouidius.

Paulus Iouius.

Petrus Crinitus.

Petrus Andreas Matthiolus.

Petrus Forestus.

Petrus Costalius.

Philo Iudæus.

Phocylides.

Pindarus.

Plato.

Plautus.

Plinius.

Plutarchus.

Proclus.

Propertius.

Prosper Alpinus.

Sappho.

Scipio Amiratus.

Scribonius Largus.

Seneca philosophus.

Seneca Tragædus.

Silius Italicus.

Sophocles.

Stobæus.

Strabo.

Syracides.

Terentius.

Theodoretus.

Theognus.

Theophrastus philosophus.

Thucydides.

Tibullus.

Valerius Maximus.

Virgilius.

Vitruuius.

Xenophon.

SYMBOLORVM ET EMBLEMATVM SECVNDVM LITTERARVM SERIEM INDEX.

- Abstine, non tibi spiro. xciii. Cunctando proficit, al. Té-
Æquari pauet alta minor. pore suo. xv.
LXXVI.
Æternumque tenet LXXXVI. De paruis grãdis acernus. xci
Amicus post mortem, aliter, Diarij omnes. al. Tota vita
Et arida tecum xxxiiii. dies vnus. vel Vita diurna
Ardua virtutem. v. mea est. xcvi.
Aurora Musis amica, al. Tol- Disparem vites. LXXXII.
le moras. xx. Dulcescit amarum. LXXXI.
Beneuolus atque benignus, Dum respicis erigor, al. Sic
xlviii. alma lux mihi. LXX.
Bonum & malum, al. Sic sa- Dum voluitur iste. LXXXVII.
cra litteræ. LXXIX.
Breuis est vsus, al. Gloria vē- Erit altera merces. xxiiii.
to discutitur. LXIX.
Flectimur non frangimur,
Caduca voluptas, al. Multi- al. Victrix animi, æqui-
plex post nulla. LXII. tas. xcvi.
Cœlestia non sic. LI. Fragrat adustum. xxx.
Cito nata cito pereunt. al. Gaudet patientia duris, al.
Breuis hæc est gloria. vel Pressa tollitur humo. XLVIII.
Immodicis breuis est ætas. XLV.
Hac venena fugantur. LXXX.
Concussa vberior. xi. Haud aliter. VIII.
Copia me perdit. al. Mihi Hinc recte facies. L.
pondera luxus. vel Timē- Hinc rapta iuuant. LV.
da nimia fœcūditas. XIII. His ornari aut mori. xcix.
g Hoc omnis

Hoc omnis caro.	xcviii.	Non metentis sed feminantis.	lxxviii.
Humilibus dat gratiã.	lxxiii.	Non inferiora secutus, al.	
Idem ambo.	xliviii.	E Cælo lux, eo intueri.	xlx.
Ingétia marmora findit.	xxii.	Nullis præsentior æther.	xciiii.
Insuperata floruit, al. Semine ab æthereo.	lii.	·	
Intacta virtus.	xxxv.	Nulla docente magistro, al.	
Invidia affecla integritatis.	xxiiii.	Naturæ non artis opus.	xcvii.
Inuicta maneo.	lx.	Nunquam languescimus.	lxi.
Lætatur grauiora passi.	lxiv.	Opis indiga, al. Vnus homo, nullus homo.	xxxii.
Languesco sole latente.	lxxxviii.		
Leuiter si tangis adurit.	lxviii.	Per opposita.	liii.
Mens eadem, al. Soli & semper.	lxxii.	Per damna, per cædes.	xxv.
Mitte non promitte.	ix.	Procul este profani.	lxxiiii.
Moderata iuuentus, honesta senectus.	lxxi.	Prospiciente Deo, al. Deo volente. vel Omnia ex voluntate Dei.	iii.
Modo Iuppiter absit.	xxxviii.	Pulchrior attrita resurgo, al. Conculcatum vberius.	lxxv.
Naturæ maturauit op°.	lxv.	Quo mollius, eo suauius.	lxxxiii.
Ne moueas.	xviii.		
Nec dum cessat amor, al. Omnia non animum. aut Pectore vel imo latet.	xxxi.	Rara iuuant.	xii.
Ne rumperer.	xvi.	Se sustinet ipsa.	xxxix.
Nec incidi nec euelli.	xiiii.	Semper inclyta virtus, al. Casta placent superis.	lxxxix.
Neglecta iuuentus.	x.		
Neglecta virescunt.	xlj.	Semper immota, al. Incurfionibus	
Nil mihi vo biscum est.	vii.		

flonibus solidatur. xvii.	Tribulatio optima. LXXXIII.
Seruari ac seruare meum est, al. Seruata valebunt. LIX.	Triumphali è stipite sur- gens. xxviii.
Seueritas abdita, clementia in promptu. LXXVII.	Turpibus exitium. XLVI.
Si uiuet uitam. LIII.	Vi frangitur, obsequio fle- ctitur. XXI.
Si serenus illuxerit. I.	Vigilate timentes, al. Latet: XC.
Sic opibus mentem. LXXXV.	Vim ex vi, al. Flamma est re- clusa terendo, vel Flam- mescit uterque. XXXIII.
Sic perire iuuat, al. Impro- bitas subigit rectum. XXVI.	Virtus hinc major. III.
Sic vos non vobis. XXXVII.	Virtus difficilis sed fructuo- sa. XLIII.
Sic vitam inuenies. LVII.	Vita tamen superest. XCI.
Sit modus in rebus. XLVII.	Vmbra tantum. XIX.
Solum à sole. XXIX.	Vnde pluat. II.
Sperare nefas. XL.	Vndique tutus. XXVII.
Spes altera vitæ. C.	Vt proficit. LXVII.
Surget vberior. LVI.	Vt primû cõtigit auras. LXIII.
Sustine vel abstine. XLI.	Vulnere vulnera sano. XXXVI.
Tanto vberius. VI.	
Te stante virebo, al. Vt eri- gar. LXIII.	

INDEX RERVM,
AC VERBORVM MEMO-
RABILIVM, QVÆ IN HAC CEN-
TVRIA CONTINENTVR, PAVCISQVE
exceptis semper in altero pagina
latere reperientur.

- Academici Brixienſes. 73.
Acanthus architecto præbu-
it inuentionem. 68.
Acanthus dum premitur regrauit,
ſeſe attollit. *ib.*
Achillis ſcutum roſis inſi-
gnitum. 58.
Adonidis flos apud poëtas
eſt Anemone. 79.
Adriani VI. Ponſicis ſymbo-
lum. 62.
Fuit Caroli V. Imperatoris Præce-
ptor. *ib.*
Adulatores principibus, in-
primis fugiendi. 16.
Ærumnæ & calamitates ani-
mos piorum purgant. 70.
Alexandri Edoardi Fuggeri
ſymbolum. 12.
Aloë etiam extra terram cre-
ſcit. 97. 102.
Amaracina vnguëta quæ. 103
Amaranthi flos non marce-
ſcit. 71.
Amaranthina corolla ſenibꝰ
vegetis olim donabat. *ib.*
Ambitioſa ingenia ſæpenu-
mero ſe perdunt. 66.
Amygdalus arbor præcox. 41
Inter primas arbores floret. *ib.*
Anagyris I. fatet attrita. 28.
Anemone flos admodum ca-
ducus. 79.
Typus vite humane caduce. *ib.*
Superbe ſæminæ typus. *ib.*
Animus reſtus & conſtans eſ-
ſe debet. 21.
Animus magnus in rebus
aduerſis fit illuſtrior. 61.
Apes ex omnibus floribus a-
liquid boni exugunt. 77.
Apologus Criniti elegans
de pinu & cucurbita. 55.
Ardeliones & Agyrtæ non
diu florent. *ib.*
Ἀντιόχεια, in qua aliqui phi-
loſophi vltimum bonum
ſtatuerunt, optima. 49.
Baſſamum

Balsamum verum adhuc hodie extat.	46.	Constantia in aduersis laudabilis.	27.
Affertur ex Arabia.	ib.	Consuetudine vix aliud validius.	91.
Benedictio diuina.	13.	Coralium in aquis molle, in aëre durefcit.	74.
Beneuolētia rebus perpetuitatem conciliat.	31.	Crocus conculcatus crescit lætius.	85.
Benignitas principum debet esse cognita, seueritas occulta.	87.	Cucurbita aquis delectatur, oleum auersatur.	107.
Betonica herbam Antonius Musa peculiari libello celebrauit.	87.	Cucurbita temporaria planta.	55.
Huius planta herba vtilis, radix non item.	ib.	Cupressus funeralis arbor.	33.
Bonitate ac beneficentia nihil præstantius.	46.	A carie & patredine potiss. immunitis.	ib.
Callimachus insignis statuarius.	58.	Cytisus in Cythno insula primum repertus.	76.
Caprificus saxa findit.	32.	Aduersus frigora ac æstus durat. ib.	
Cælestis pulcritudo ante omnia expetenda.	61.	Deus vnicus autor & fons omnis boni.	11.
Cardinalis Lotharingi symbolum.	73.	Intelligentibus est sol omnia illustrans.	ib.
Chrysanthemum Perunianum planta max. quorūdam Beilio apud Plinium.	59.	Dissensio potentum periculosa.	43.
Eiusdem mira altitudo & seminum copia.	ib.	Diuitiæ præcipuæ contentum esse suis rebus.	49.
Solem respicit.	ib.	Docti non sunt inuidi propter aliorum bona.	65.
Columnensium symbolum.	105.	Druidæ vnde dicantur.	22.
Comitis Polētię symbolū.	76.	Ebrietas arx & metropolis omnium vitiorum.	57.
Consilia moderata durāt.	28.	Emblematū inueniendorū ars.	9. a.
Consolatio vera in obitu liberorum.	75.	Emblematum à symbolis discrimen.	9. b.

Emblema quid sit, & unde
dicatur. 10. b.

Ethnici autores quo pacto
legendi. 77.

Fabricij Iesualdi Neapolita-
ni symbolum. 71.

Falcem in alienam messem
non mittendam. 88.

Fides fundamētum iusticiae.
18.

Fides conjugum perpetua
debet esse. 41.

Filix arundine secta non re-
nascitur. 92.

Filix & arundo naturali odio
dissident. ib.

Flauij Valerij Constātij Im-
perat. symbolum. 67.

Flores quare ad solem ape-
riantur & cum illo circū-
agantur. 82.

Francisci Columnæ symbo-
lum. 109.

Francisci Hurladi de Men-
dozza symbolum. 36.

Francisci Marchionis Iurif-
conf. Genuensium legati
ingeniosum factum. 93.

Galega siue Ruta capraria
lacerta se munit cōtra ser-
pentes. 96.

Generosus animus alijs in-
feruendo sæpe seipsum
consumit. 36.

Genista Hispanica post solis
ortum amittit odorem. 30.

Gloria vana cum anemone
comparatur. 79.

Hedera arctifis. omnia com-
præhendit. 64.

Hedera folia non amittit. 73.

Homines cœlestes plâte Pla-
toni. 59.

*Sæpe gradatim infima sortis ad
summa perueniunt.* 101.

*Homini bus rudibus ac imperitis
bonæ litteræ sordent.* 103.

Humana omnia incerta. 74.

Humilitas reddit Christia-
num admirandum. 82.

Hyoscyami semen inprimis
dementat aues. 95.

Iactura fortunarum sæpe lu-
cro cedit. 15.

Imagines quales fuerint a-
pud Romanos. 5. a.

Iniusti non diu durant. 17.

Inimicus ne quidem exiguo
contemnendus. 78.

Inutilia plane ex animis abij-
cienda. 18.

Inuidiæ remedia. 96.

Inuidiæ conatus inanes con-
tra virtutem. 34.

Isaacus Hollandus scripsit
Chymica. 70.

Iulij Iouij symbolum. 13.

Iulij Contareni Veneti sym-
bolum. 100.

Iusti diu

Iusti diu florent.	17.	Marci Antonij Columnæ symbolum.	33.
Iuuentus sæpe negligit tem- pus & sumtus.	20.	Marchionis Vastij symbolū.	38.
Iuuenes decet modestia.	81.	Mariæ de Arragonia sym- bolum.	69.
Laboribus bona à Deo ho- minibus venduntur.	88.	Matthæi Bembi Veneti viri fortiss. symbolum.	97.
Labor & periculum afferunt honorem & emolumen- tum.	76.	Mercurius vim ingenij si- gnificat.	12.
Laurus Apollini sacra.	12.	Milium se & alia à putredine conseruat.	69.
Triumpho destinata.	38.	<i>Imago pudica matronæ.</i>	<i>ib.</i>
Dionysio est vaticinatrix arbor.	60.	Moderatione & humilitate ingenia nimis sæcunda ad fugem perducuntur.	66.
<i>Custodiæ symbolum.</i>	45.	Modestia in sæminis præstat diuitijs ac formæ.	69.
Lauretum Liniæ.	38.	Moly allegorica interpre- tatio.	90.
Dicitur à peste præcauere.	45.	Montes p locis munitis ac- cipiuntur.	15.
Leopoldi Austriaci Ducis symbolum.	23.	Morus arbor sapientiss. di- cta.	25.
Leuitas promissionum re- præhenditur.	18.	Myrrhæ arbor incisionibus gaudet.	21.
Liberales diuitiæ quæ.	95.	Natura per se docta, & à ne- mine instituta.	107.
Ligna inuicem attrita ignem præbent.	43.	Nicolaus Căpobassus, cupi- dus vindictæ suum domi- num Carolum Burgūdum perdidit.	32.
Luxus omnia consumit.	23.	<i>Eiusdem symbolum.</i>	<i>ib.</i>
<i>Corpus maxime eneruat.</i>	56.		
Magister ad institutionē ido- neus magni momenti.	12.		
Magnus animus magna sæ- pe contemnit.	23.		
Malum quiescens non teme- re agendum.	28.		
Manipularij milites vnde di- cti.	108.		

Nicolai Stopij symbolum.	99.	<i>endus.</i>	<i>ib.</i>
Nimia seueritas improbanda.	31.	Perisæ arboris fructus cordis, folia linguæ figuram repræsentant.	54.
Nimia iracundia in subditos cohercenda.	32.	Plantæ aliquot extra terram viuunt.	102.
Nosce tempus.	24.	Platanus sterilis tantum vmbra præbet.	29.
Nubes sine aquis quid significent.	65.	Pocula tantum tria bibenda.	57.
Nux pinea duriss.	53.	Præcipitania detrimentosa.	25.
Ocimum vel Basilicum nimium attritum fætet, & scorpiones generat.	93.	Præmia potatoribus constituit Mithridates.	57.
Olea ramis nonnullis resectis fit fertilior.	15.	Petri Lauredani Ducis Veneti symbolum.	85.
<i>Est Palladi dicata.</i>	24. 60.	Profani homines à laudabilibus rebus abhorrent vt serpentes à trifolio.	84.
Ostentatio fugienda.	29.	Prosper Alpinus Medicus Venetus excellentissimus scripsit de Balsamo.	46.
Pacis quatuor præcipui hostes.	24.	<i>De cura Ægyptiorum, itemque de plantis illius Regionis edidit commentarios doctiss.</i>	80.
<i>Eius descriptio luculenta ex D: Augustino.</i>	<i>ib.</i>	<i>Diu feliciter in Ægypto artem Medicam exercuit.</i>	<i>ib.</i>
Pæoniæ plenæ flos vnicus interdum quingenta folia producit.	74.	Purum ab impuro secundum Platonem non est attingendum.	84.
Palma sole & humore plurimum proficit.	17.		
<i>Est victoria symbolum.</i>	33.		
Pecora sine felle in Ponto.	91.		
Peregrinationes quæ sint vitales.	74.		
<i>Harum caussa nullus labor fugi-</i>			

<i>Quæ nocent docent.</i>	94.	Schematum, in signiũ & symbolorum differentia.	7. b.
<i>Quercus symbolum frugalis sæculi.</i>	50.	Scipiones militibus suis benemeritis Rosarum symbola tribuerunt.	58.
<i>Quercus Ioui dedicata</i>	60.	Simulatum non est diuturnum.	54.
<i>Regio vnaquaq; habet sua peculiaria dona.</i>	39.	Stemmata vnde orta.	4. a.
<i>Rhododendron siue Nerion bestijs venenum, hominibus non item.</i>	89.	Superbia sterilis & sine fructu.	82.
<i>Romani olim fortiss. fuere etiam hostium testimonio</i>	35.	Sues ex Tamarisco comedentes Liene carere falsum.	91.
<i>Ros solis siue Solaria etiam in summis caloribus humore non destituitur.</i>	70.	Suillo generi odorata sunt molesta.	193.
<i>Rosæ genus centifolium.</i>	74.	Symbolorum prima inuentio.	1. a.
<i>Hieme negligitur</i>	52.	<i>Quid sit & quotuplex.</i>	2. a.
<i>Rosæ ac violæ quomodo fiant odoratiores.</i>	63.	Symbola Ægyptiaca hieroglyphica dicta.	2. b.
<i>Sacra scriptura salutaris recte intelligentibus, alijs secus.</i>	89.	Symbolorũ tria genera.	7. b.
<i>Est pratum floridum admodum & amenum.</i>	61.	<i>In illis que consideranda,</i>	8. b.
<i>Scarabeis rosæ odor contrarius.</i>	56.	Symbolorum inueniendorum ars.	9. a.
<i>Sæculum aureum in altera vita expectandum.</i>	50.	Tau littera vltima Hebraica crucis similitudinem refert.	104.
<i>Salix frugisperda apud Homerum.</i>	19.	Tempus matutinum studijs aptiss.	30.
<i>Semina renascentia certum indicium resurrectionis.</i>	110.	Thuris solum natale.	40.
		<i>Eius odor calore excitatur.</i>	ib.
		Thusai alijs Liliũ Persicũ, Clusio Hemerocallis.	81.
		Tulipæ florum insignis varietas admiranda.	68.
		Tyrånis iniustitiæ mater.	86.
		Veritatis	

Veritatis oratio simplicis.	54.	Viri docti in suis scriptis ad huc quasi viuunt.	102.
Veritatis secundum Cicero- nem definitio.	ib.	Virtus in aduersis viret.	35.
Vincentij Ducis Mantuani symbolum.	96.	Interdum occultatur.	52.
Virga Aaronis qualis fuerit.	62.	Labore acquiritur.	53.
Tribui Leui fuit peculiariter con- cessa.	ib.	In rupibus accessu difficilibus ha- bitat.	ib.
Vino sobrie vtendum.	57.	In actione posita est.	67.
Vini tria genera.	ib.	Viscum quercinum apud ve- teres in precio habitū.	22.
Virginij Virini symbolum.	58.	Est remedium Epilepsie.	ib.
Viri fortes difficultatibus non franguntur sed erigun- tur.	85.	Vitis quædam per se erecta crescit, vocaturq; ὄφθη- πελῶ.	49.
		Voluptas breuis. secum tra- hit longis. incōmoda.	72.

F I N I S.

Εεφ δδξ.

*Noribergæ impensis Johannis Hof-
manni, & Huberti Camoxij.*

FAI E

